

ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 41: ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ – ΔΙΑΦΟΡΕΣ
ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ - ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ»**

ΜΕΓΑΡΗ ΕΙΡΗΝΗ

ΧΑΛΑΤΣΑΚΟΣ ΑΡΙΣΤΟΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΒΙΚΑΤΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΠΑΤΡΑ, 2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	12
ΕΝΝΟΙΑ, ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	12
1.1 ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΩΣ.....	12
1.1.1. ΓΑΛΛΙΑ.....	12
1.1.2. ΓΕΡΜΑΝΙΑ.....	13
1.1.3. Η.Π.Α. - Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ	13
1.2 ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΝΟΜΙΚΗ	15
1.3 ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ	16
1.4 ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ.....	17
1.5 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	19
1.6 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ – ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ.....	20
1.7. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ – ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ	22
1.8 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ.....	23
1.8.1 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ	23
1.8.2. ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΑΙΤΙΟ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕ ΤΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΤΟΥΣ.....	24
1.8.3 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥΣ	25
1.8.4 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΣΚΟΠΟ ΤΟΥΣ	27

1.8.4.1 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΑΠΟΣΚΟΠΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΔΡΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.....	27
1.8.4.2 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΑΠΟΣΚΟΠΟΥΝ, ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ, ΣΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	28
1.8.4.3 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΑΠΟΣΚΟΠΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ Η ΕΚΤΑΚΤΩΝ Η ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ	29
1.8.4.4 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΠΡΟΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΝΑ ΔΙΑΝΕΜΗΘΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΟΧΟΥΣ.....	30
1.9 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΣΦΑΛΜΕΝΑ ΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	31
1.10 ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	33
1.11 ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	39
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ.....	39
2.1 ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ.....	39
2.1.1. ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ.....	39
2.1.2 Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΚΡΑΤΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ..	41
2.1.3 ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ.....	42
2.1.4 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ.....	43
2.1.5 ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ	45
2.2 ΈΚΤΑΚΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ.....	46

2.3 ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ.....	47
2.4 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ	48
2.5 ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	49
2.6 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΓΙΑ ΙΔΙΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ	51
2.7 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΕΣΟΔΑ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΑ ΚΑΤ' ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ	52
2.8 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΣΟΔΑ.....	53
2.9 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΕΣΟΔΑ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΑ ΚΑΤ' ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	55
ΔΙΑΘΕΣΗ – ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ – ΔΙΑΝΟΜΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	55
3.1 ΔΙΑΝΟΜΗ Ή ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	55
3.1.1 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 ΤΟΥ Ν. 1892/90.....	57
3.1.2 ΑΡΘΡΟ 101 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 8 ΤΟΥ Ν. 1892/90.....	59
3.1.3 ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ Ή ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ	59
3.2 ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	61
3.2.1. Η ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ.....	61

3.2.2. Η ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΝΟΜΙΚΗ	63
3.2.3. Η ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ.....	66
3.3 ΔΙΑΝΟΜΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΟΧΟΥΣ.....	67
3.3.1. ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΝΟΜΙΚΗ.....	67
3.3.2 ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ	71
3.4 ΔΙΑΝΟΜΗ Η ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΘΗΚΑΝ ΜΕΧΡΙ 29/6/1992.....	72
3.5 ΔΙΑΝΟΜΗ Η ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ	75
3.6 ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	76
3.7 ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	81
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	81
4.1 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	81
4.1.2 ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΟΥ ΑΡΘ. 22 ΤΟΥ Ν. 1828/89 ΑΠΟ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΕΝΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘ. 9 ΤΟΥ Ν. 2992/2002 ΓΙΑ ΚΕΡΔΗ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΜΕΧΡΙ 31/12/2004.....	82
4.1.3 ΕΣΟΔΑ ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ, ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΑΥΤΩΝ	84

4.1.4 ΈΣΟΔΑ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΑ ΚΑΤ' ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΑΥΤΩΝ ΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΕΝΤΟΣ ΦΟΡΟΥ	84
4.2 ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΝΟΜΩΝ	86
4.2.1 ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ Ν.1262/82	86
4.2.3 ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΤΟΥ Ν. 2601/98	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	89
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ	89
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	89
5.2 Δ.Λ.Π. 12 - ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	90
5.2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	90
5.2.2 ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	91
5.2.3 ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Δ.Λ.Π.12	91
5.2.4 ΔΙΑΦΟΡΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ	92
5.2.5 ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ	92
5.2.5.1 ΕΚΠΕΣΤΕΕΣ	94
5.2.5.2 ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΕΣ	95
5.2.6 ΜΟΝΙΜΕΣ Η ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ	96
5.3 ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	97
5.3.1 ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΙΔΙΩΝ .	97

ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	97
5.3.2 ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	98
5.3.3 ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	98
5.3.4 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	100
5.3.5 ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	101
5.3.6 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΦΟΡΩΝ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ ΤΑ Δ.Λ.Π.....	103
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	105
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	107
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	109

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αποθεματικά είναι συσσωρευμένα καθαρά κέρδη, τα οποία δεν έχουν διανεμηθεί στους μετόχους, ούτε έχουν κεφαλαιοποιηθεί (δηλαδή δεν έχουν ενσωματωθεί στο μετοχικό κεφάλαιο με αντίστοιχη αύξησή του, μετά από εφαρμογή της προβλεπόμενης από το νόμο διαδικασίας), αλλά εμφανίζονται σε ιδιαίτερους λογαριασμούς καθαρής θέσεως που στον τίτλο τους φέρουν και τη λέξη «αποθεματικό». Τονίζεται ότι τα αποθεματικά δημιουργούνται αποκλειστικά και μόνο από μη διανεμόμενα στους μετόχους καθαρά κέρδη, τα οποία αποθεματοποιούνται και παραμένουν στην επιχείρηση, αυξάνοντας τα ίδια κεφάλαιά της. Δεν υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας πραγματικών αποθεματικών με άλλο τρόπο και είναι εσφαλμένος ο χαρακτηρισμός ως αποθεματικών (κυρίως στις εγκυκλίους του Υπ. Οικονομικών) της διαφοράς αναπροσαρμογής, της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, της υπεραξίας λόγω συγχωνεύσεως κλπ. καθώς και των προβλέψεων του λογαριασμού 44.

Οι λογαριασμοί του Ε.Γ.Λ.Σ. , οι οποίοι χρησιμοποιούνται για τον χειρισμό των αποθεματικών είναι οι εξής:

«41.02 Τακτικό αποθεματικό»: Τακτικό αποθεματικό είναι εκείνο που σχηματίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις περί ανωνύμων εταιρειών και Ε.Π.Ε. που ισχύουν κάθε φορά. Ο λογαριασμός 41.02 παρακολουθεί το υποχρεωτικό από το νόμο αποθεματικό για τις Ε.Π.Ε και Α.Ε., που αποσκοπεί την κάλυψη τυχόν ζημιών της επιχείρησης. Ο λογαριασμός αυτός, πιστώνεται με ποσοστό 5 % από τα κέρδη της χρήσης, μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος, μέχρι να φτάσει στο 30% του μετοχικού κεφαλαίου. Τα ποσά που διαγράφονται από τις υποχρεώσεις των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων προς την ΑΤΕ μεταφέρονται στην πίστωση του λογαριασμού 41.02.10.

«41.03 Αποθεματικά καταστατικού»: Αποθεματικά καταστατικού είναι εκείνα που σχηματίζονται σύμφωνα με ειδικές διατάξεις του καταστατικού της εταιρείας. Ο λογαριασμός αυτός, πιστώνεται με μέρος των κερδών της χρήσης, μετά την αφαίρεση της φορολογίας εισοδήματος του τακτικού αποθεματικού και του πρώτου μερίσματος, με βάση διατάξεις του καταστατικού της εταιρείας.

«41.04 Ειδικά Αποθεματικά»: Στο λογαριασμό 41.04, εκτός των άλλων παρακολουθούνται και τα αποθεματικά εκείνα που σχηματίζονται για αποκατάσταση του ενεργητικού (άσχετα αν υπάρχουν ή όχι κέρδη). Τα αποθεματικά αυτά σχηματίζονται όταν οι κτιριακές και λοιπές εγκαταστάσεις περιέλθουν μετά από ένα ορισμένο χρόνο στο Δημόσιο ή σε τρίτους χωρίς καταβολή αποζημίωσης. Ο σχηματισμός γίνεται με χρέωση των ακαθάριστων εσόδων και με πίστωση το αποθεματικό αυτό. Η παραπάνω εγγραφή γίνεται στο τέλος κάθε χρόνου με το ποσό που προκύπτει αν διαιρέσουμε την αξία των εγκαταστάσεων με τα έτη διάρκειας της σύμβασης.

«41.05 Έκτακτα Αποθεματικά»: Στο λογαριασμό 41.05 παρακολουθούνται τα έκτακτα αποθεματικά, που σχηματίζονται από παρακράτηση κερδών που έχουν φορολογηθεί, μετά από απόφαση συνήθως της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων ή εταίρων της. Αυτό γίνεται με σκοπό κυρίως την ενίσχυση της ρευστότητας της επιχείρησης, που θα μπορεί έτσι ευκολότερα να παρακολουθεί την τεχνική εξέλιξη ή και να εκπληρώνει κάποιον άλλο συγκεκριμένο στόχο της.

«41.08 Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων»: Αφορολόγητα αποθεματικά είναι εκείνα που σχηματίζονται, με διάφορους αναπτυξιακούς νόμους, από καθαρά κέρδη τα οποία, σύμφωνα με διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας που ισχύει κάθε φορά, δεν υπάγονται σε φορολογία εισοδήματος και τα οποία παρακολουθούνται από το λογαριασμό 41.08.

Σκοπός των αφορολόγητων αποθεματικών είναι κυρίως η ενίσχυση της αυτοχρηματοδότησης της επιχείρησης. Ο λογαριασμός αυτός, πιστώνεται με μέρος των κερδών της χρήσης, που βάσει αναπτυξιακών νόμων σχηματίζονται για τη δημιουργία επενδύσεων. Κάθε είδος από τα αφορολόγητα αποθεματικά, παρακολουθείται με ειδικό τριτοβάθμιο λογαριασμό (41.08.00, 41.08.01 κλπ.). Όταν χρησιμοποιείται αποθεματικό για την κάλυψη ζημιάς ή για να διανεμηθεί στους μετόχους τότε χρεώνεται ο λογαριασμός 41 με πίστωση του λογαριασμού 88.07.

«41.07 Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας περιουσιακών στοιχείων»: Διαφορά από αναπροσαρμογή είναι η υπεραξία που προκύπτει από αναπροσαρμογή της αξίας περιουσιακών στοιχείων του ισολογισμού της οικονομικής μονάδας, η οποία γίνεται σύμφωνα με διατάξεις της νομοθεσίας που ισχύει κάθε φορά. Ο λογαριασμός αυτός, πιστώνεται με την υπεραξία που προκύπτει στα πάγια περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας, με βάση τους φορολογικούς νόμους.

«41.00 Καταβεβλημένη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο»: Διαφορά από έκδοση μετοχών ή εταιρικών μεριδίων υπέρ το άρτιο είναι το πλεόνασμα που προκύπτει από την έκδοση μετοχών ή εταιρικών μεριδίων Ε.Π.Ε. σε τιμή μεγαλύτερη από την ονομαστική τους. Στον λογαριασμό αυτόν, πιστώνεται η υπέρ το άρτιο αξία του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας.

«41.10 Επιχορηγήσεις πάγιων επενδύσεων»: Ο λογαριασμός 41.10 πιστώνεται με τις χορηγημένες επιχορηγήσεις για τη χρηματοδότηση παγίων στοιχείων της επιχείρησης, με χρέωση του ταμείου κλπ. Στο τέλος της χρήσης από το λογαριασμό 41.10 μεταφέρεται στο λογαριασμό 81.01.05 ποσό ίσο με τις τακτικές και τις πρόσθετες αποσβέσεις παγίων στοιχείων των λογαριασμών 66 και 85 που αναλογούν στην αξία των αποσβέσιμων παγίων στοιχείων που χρηματοδοτήθηκε

από τις πιο πάνω επιχορηγήσεις. Αν το πάγιο που χρηματοδοτήθηκε, καταστράφηκε ή πωλήθηκε, τότε το υπόλοιπο της επιχορήγησης μεταφέρεται από το λογαριασμό 41.10 στην πίστωση του αντίστοιχου παγίου που χρηματοδοτήθηκε. Στον λογαριασμό 41.10 καταχωρούνται και οι επιδοτήσεις της Κοινότητας για απόκτηση πάγιων στοιχείων. Σε περίπτωση που οι επιχορηγήσεις χαρακτηρίζονται ως αφορολόγητα αποθεματικά, με χρέωση του ταμείου ή άλλου λογαριασμού του Ενεργητικού, πιστώνεται ο λογαριασμός 41.08, χωρίς στο τέλος κάθε χρήσης να γίνεται μεταφορά των επιχορηγήσεων στο λογαριασμό 81.01.05.

«88.99 Κέρδη προς διάθεση»: Μέσω του λογαριασμού αυτού πραγματοποιείται η διανομή των κερδών χρήσης. Στην περίπτωση δημιουργίας αποθεματικών, ο λογαριασμός αυτός χρεώνεται σε πίστωση ενός δευτεροβάθμιου λογαριασμού, του λογαριασμού «41 Αποθεματικά – Διαφορές αναπροσαρμογής».

«88.07 Λογαριασμός αποθεματικών προς διάθεση»: Στην περίπτωση διανομής των αποθεματικών, ο λογαριασμός αυτός πιστώνεται σε χρέωση ενός δευτεροβάθμιου λογαριασμού, του λογαριασμού «41 Αποθεματικά - Διαφορές αναπροσαρμογής».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΝΝΟΙΑ, ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

1.1 ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΩΣ

1.1.1. ΓΑΛΛΙΑ

Στη Γαλλία χρησιμοποιείται ο όρος «reserves» για να χαρακτηριστούν τα αποθεματικά. Τα αποθεματικά στην χώρα αυτή σχηματίζονται από τα παρακρατηθέντα κέρδη και διακρίνονται σε :

- Reserve legale. Το εν λόγω αποθεματικό συνιστά το νόμιμο αποθεματικό ή όπως το αποκαλούμε στην Ελλάδα το τακτικό αποθεματικό. Είναι, εν ολίγοις, το αποθεματικό του οποίου ο σχηματισμός του είναι υποχρεωτικός από την νομοθεσία, ώστε να διασφαλιστούν τα συμφέροντα των πιστωτών.
- Reserves statutaires. Αυτοί οι λογαριασμοί συνιστούν τα αποθεματικά, των οποίων ο σχηματισμός τους προβλέπεται από το καταστατικό. Επισημαίνουμε πως, ο σχηματισμός του εν λόγω αποθεματικού είναι υποχρεωτικός, μόνο εάν υπάρχει σχετική ρήτρα στο καταστατικό της εταιρίας,
- Reserves facultatives. Τα υπό συζήτηση αποθεματικά αποτελούν τα προαιρετικά αποθεματικά (ειδικά ή έκτακτα), τα οποία σχηματίζονται μετά από απόφαση της Γενικής Συνελεύσεως.
- Reserves resultant de dispositions fiscales. Αυτά τα αποθεματικά ουσιαστικά είναι τα αποθεματικά φορολογικών διατάξεων τα οποία αξιοποιούνται για παραγωγικές επενδύσεις,

- Reserve Primes d' emission. Είναι τα αποθεματικά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, και
- Reserve pour amortissement. Είναι τα αποθεματικά απόσβεσης του μετοχικού κεφαλαίου ή ομολογιακού δανείου. (Καραγιάννης Δ., 1996 – 1997)

1.1.2. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Τα αποθεματικά στην Γερμανία καλούνται «Rücklagen». Τα αποθεματικά στην εν λόγω χώρα σχηματίζονται είτε από τα παρακρατηθέντα κέρδη, είτε από πρόσθετες αξίες υλικών και άυλων στοιχείων που δεν μπορούν να ενταχθούν στο ενεργητικό. Πιο συγκεκριμένα διακρίνουμε:

- Gesetzliche Rücklagen (τακτικό αποθεματικό),
- Vertragliche Rücklagen (συμβατικά αποθεματικά ή αποθεματικά καταστατικού),
- Freiwillige Rücklagen (προαιρετικά αποθεματικά),
- Zweckgebundene Rücklagen und Allgemeine Rücklagen (Δεσμευμένα ή γενικά ελεύθερα αποθεματικά), και
- Speziell bedeckten und generell bedeckten Rücklagen (ειδικής ή γενικής καλύψεως αποθεματικά).

1.1.3. Η.Π.Α. - Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Στις εν λόγω χώρες χρησιμοποιείται ο όρος «reserves» για να χαρακτηριστούν τα κύρια αποθεματικά, αλλά και λογαριασμοί που απεικονίζουν μία πραγματική ή

κατά εκτίμηση δουλεμένη οφειλή καθώς και ορισμένοι αντίθετοι λογαριασμοί του Ενεργητικού. Πιο συγκεκριμένα διακρίνουμε τα εξής αποθεματικά:

- Appropriated reserves. Τα εν λόγω αποθεματικά είναι τα κύρια αποθεματικά και σχηματίζονται από τα παρακρατηθέντα κέρδη (retained earnings). Πιο συγκεκριμένα στα εν λόγω αποθεματικά περιλαμβάνονται οι εξής λογαριασμοί:
  - Reserve for contingencies (αποθεματικά για μέλλουσες ζημιές),
  - Reserve for plant expansion (αποθεματικά για εργοστασιακές επεκτάσεις), και
  - Reserve for sinking fund (αποθεματικά για απόσβεση τοκοχρεολυτικού δανείου)
- Valuation reserves. Τα, υπό συζήτηση, αποθεματικά αποτελούν αντίθετους λογαριασμούς του Ενεργητικού και δείχνουν την πραγματική ή κατ' εκτίμηση μείωση της αξίας ενός στοιχείου του Ενεργητικού. Πιο συγκεκριμένα, στα εν λόγω αποθεματικά περιλαμβάνονται οι εξής λογαριασμοί:
  - Reserve for bad debts (απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων) και
  - Reserve for depreciation (αποσβεσμένα στοιχεία του Ενεργητικού)
- Liability reserves. Τα εν λόγω αποθεματικά αποτελούν λογαριασμούς που απεικονίζουν μια πραγματική ή κατά εκτίμηση δουλεμένη οφειλή. Αναλυτικότερα, διακρίνουμε τα εξής αποθεματικά:
  - Reserve for taxes (οφειλόμενοι φόροι ή προβλέψεις για οφειλόμενους φόρους) και
  - Reserve for Compensation Insurance (οφειλές προς ασφαλιστικούς οργανισμούς).

1.2 ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΝΟΜΙΚΗ

Ο ν.2190/1920 δε δίνει ρητά την έννοια του αποθεματικού. Από τη διάταξη όμως του άρθρου 45, που δίνει την έννοια του τακτικού αποθεματικού και ορίζει ότι «ετησίως αφαιρείται το ένα εικοστό τουλάχιστον των καθαρών κερδών για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού...», προκύπτει ότι η έννοια του αποθεματικού από νομική άποψη δεν αφίσταται της έννοιας που εκτέθηκε στην προηγούμενη παράγραφο.

Η ανώνυμη εταιρία αφαιρεί ένα τμήμα από τα κέρδη της κατ' επιταγή του νόμου, του καταστατικού ή κατόπιν αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως των μετόχων, το οποίο κρατεί στη διάθεση της για διάφορους σκοπούς. Το τμήμα αυτό των κερδών συνιστά τα καλούμενα από το νόμο και την πράξη αποθεματικά. Τα αποθεματικά αυτά εγγράφονται στο σκέλος του παθητικού λόγω της αρχής της σταθερότητας του κεφαλαίου που ισχύει στις ανώνυμες εταιρίες, και το προσαυξάνουν. Με τον τρόπο αυτό μειώνουν το ποσό των κερδών που η εταιρία δικαιούται να διανείμει. Επιπλέον μείωση του διανεμηθέντος κέρδους επιφέρει, όχι μόνο η πιο πάνω αύξηση του παθητικού με τα αποθεματικά που προέρχονται από τα κέρδη, αλλά και η υποτίμηση του ενεργητικού (ιδιαίτερα με υπερβολικές αποσβέσεις) ή η υπερτίμηση του παθητικού της εταιρίας.

Επομένως, τα αποθεματικά δε σχηματίζονται απαραίτητα μόνο από κέρδη, αλλά σχηματίζονται και με την εμφάνιση, κατά οποιοδήποτε τρόπο, μειωμένου του ενεργητικού ή αυξημένου του παθητικού της εταιρίας, ώστε να εμποδίζεται η διανομή κέρδους κατά το ποσό της πλασματικής μειώσεως του ενεργητικού ή της αυξήσεως του παθητικού.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι από νομική άποψη αποθεματικά είναι εκείνα που προέρχονται από τα λογιστικά κέρδη, όπως αυτά προσδιορίζονται με βάση τη λογιστική του ιστορικού κόστους και τους κανόνες αποτιμήσεως και τις

λοιπές λογιστικές αρχές που καθιερώνει η νομοθεσία περί ανώνυμων εταιριών. Συμπίπτει, λοιπόν, η νομική με τη λογιστική έννοια των αποθεματικών.

Από νομική άποψη τα αποθεματικά διακρίνονται :

- Στα νόμιμα ή νομοθετημένα αποθεματικά, δηλαδή τα προβλεπόμενα από το νόμο (κωδ. Ν. 2190ογαρια1920 ή άλλους νόμους), στα οποία ανήκουν: το τακτικό αποθεματικό του άρθρου 44, το αποθεματικό για ίδιες μετοχές του άρθρου 42 ε παρ. 13 και εκείνα που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις άλλων νόμων για ορισμένες κατηγορίες εταιρειών ή ορισμένες εταιρείες.
- Στα αποθεματικά καταστατικού ή καταστατικά αποθεματικά και τέτοια είναι εκείνα που προβλέπονται από το καταστατικό της εταιρείας.
- Στα προαιρετικά ή ελεύθερα (ή έκτακτα) αποθεματικά, τα οποία σχηματίζονται με απόφαση της γενικής συνελεύσεως και στα οποία ανήκουν και τα καλούμενα «αφορολόγητα αποθεματικά», ο σχηματισμός των οποίων ανήκει στην ελεύθερη κρίση της γενικής συνελεύσεως, δεδομένου ότι οι διάφοροι φορολογικοί νόμοι καθορίζουν μόνο τις προϋποθέσεις απαλλαγής των σχετικών ποσών από τη φορολογία, δίχως να επιβάλουν υποχρέωση για το σχηματισμό τους.(Σακέλλης Ε., 1980)

1.3 ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ

Από φορολογική άποψη, η έννοια των αποθεματικών συμπίπτει με τη νομική άποψη. Γίνεται, δηλαδή, δεκτό και από φορολογική άποψη ότι τα αποθεματικά προέρχονται από κέρδη ή από νέες εισφορές των μετόχων. Η διαφορά τους έγκειται στο ύψος των αποθεματικών που αναγνωρίζονται από τη φορολογία και από τη λογιστική νομοθεσία. Τα αποθεματικά που σχηματίζονται από τις λογιστικές διαφορές είναι ένα παράδειγμα αποθεματικών που

αναγνωρίζονται από τη φορολογική νομοθεσία. Ενώ το Υπουργείο Οικονομικών απαλλάσσει τα αποθεματικά αυτά από το φόρο εισοδήματος, με την προϋπόθεση της δημιουργίας αφορολόγητων αποθεματικών, παρόλα αυτά δεν αποτελούν πραγματικά αποθεματικά γιατί δεν προέρχονται από πραγματικά κέρδη αλλά συνιστούν αφορολόγητες εκπτώσεις.

Από φορολογική άποψη τα αποθεματικά διακρίνονται σε :

- Φορολογημένα αποθεματικά, τα οποία προέρχονται από φορολογημένα κέρδη, όπως είναι για παράδειγμα το τακτικό και το έκτακτο αποθεματικό, και
- Αφορολόγητα αποθεματικά, τα οποία προέρχονται από αφορολόγητα κέρδη, όπως είναι για παράδειγμα τα αφορολόγητα αποθεματικά διαφόρων αναπτυξιακών νόμων. (Σακέλλης Ε., 1980)

1.4ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Αποθεματικά, από ιδιωτικοοικονομική άποψη, είναι σωρευμένα καθαρά κέρδη που δεν έχουν διανεμηθεί ούτε έχουν ενσωματωθεί στο κεφάλαιο, με τα οποία επέρχεται αύξηση της εταιρικής περιουσίας. Αποθεματικό, επίσης, συνιστά και η διαφορά από την έκδοση μετοχών ή εταιρικών μεριδίων υπέρ το άρτιο. Τον ορισμό αυτό δίνει περίπου το Ε.Γ.Λ.Σ.

Τα αποθεματικά σχηματίζονται κατ' αρχήν από μη διανεμηθέντα καθαρά κέρδη που η επιχείρηση «αποθέτει παρ' εαυτή», γι' αυτό και αποκαλούνται αποθεματικά. Είναι δυνατό ακόμη τα αποθεματικά να προέρχονται από εισφορές των μετόχων (ή σε εταιρίες περιορισμένης ευθύνης από εισφορές των εταίρων), οπότε ομιλούμε για διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο. Χωρίς αμφιβολία τα κέρδη από τα οποία προέρχονται τα αποθεματικά πρέπει να είναι «πραγματικά» κέρδη.

Τα λογιστικά κέρδη που προσδιορίζονται με βάση τη λογιστική του ιστορικού κόστους δεν είναι τα πραγματικά κέρδη της εταιρίας, γιατί ένα τμήμα τους είναι δυνατό να αφορά πλασματικά - εικονικά κέρδη, που προέρχονται από τη μείωση της αγοραστικής αξίας του νομίσματος και τις ειδικές μεταβολές των τιμών των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας.

Είναι προφανές ότι τα αποθεματικά που προέρχονται από πλασματικά - εικονικά κέρδη δεν είναι στην πραγματικότητα αποθεματικά, αλλά είναι ποσά διορθωτικά της αγοραστικής αξίας του κεφαλαίου, το οποίο, μολονότι παραμένει αριθμητικά αμετάβλητο, στην ουσία μειώνεται, λόγω των γενικών και ειδικών μεταβολών των τιμών των περιουσιακών στοιχείων.

Πολλοί επιστήμονες κατατάσσουν στην κατηγορία των αποθεματικών κατατάσσεται και την υπεραξία που προκύπτει από την αναπροσαρμογή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, που γίνεται με βάση ειδικό κάθε φορά νόμο. Η υπεραξία αυτή, επειδή προέρχεται κυρίως από υποτιμήσεις του νομίσματος, δε συνιστά πραγματικό αποθεματικό, αλλά απλή λογιστική διόρθωση του κεφαλαίου. Η σημασία των αποθεματικών έγινε πρόδηλη αφότου εξαπλώθηκε ο θεσμός της ανώνυμης εταιρίας, στην οποία, όπως είναι γνωστό, το μετοχικό της κεφάλαιο συνιστά τη μόνη εγγύηση για τους δανειστές της. Στις ατομικές επιχειρήσεις ή και σε ορισμένες κατηγορίες προσωπικών εταιριών, όπου ο επιχειρηματίας ευθύνεται απέναντι των τρίτων με ολόκληρη την ατομική του περιουσία, η δημιουργία των αποθεματικών - και μάλιστα των εμφανών - δεν έχει ιδιαίτερη σημασία.

Η πλέον αξιόλογη διάκριση των αποθεματικών από ιδιωτικοοικονομικής απόψεως είναι η διάκρισή τους σε εμφανή και αφανή (άδηλα). (Σακέλλης Ε., 1980)

1.5 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Η δημιουργία των αποθεματικών αποσκοπεί:

- Στην αύξηση της καθαρής θέσης της επιχείρησης. Προκειμένου να χρηματοδοτηθεί η επιχείρηση, κάνει χρήση αποθεματικών για να μειώσει τους κινδύνους της εξάρτησης από τα ξένα κεφάλαια αλλά και για να αυξήσει την οικονομική της επιφάνεια.
- Στη διαφύλαξη της ακεραιότητας τον κεφαλαίου. Δεδομένου ότι οι μέτοχοι δεν δεσμεύονται εις ολόκληρο, αλλά μέχρι του ποσού της εισφοράς τους έναντι των τρίτων, μία υψηλή καθαρή θέση αποτελεί και διασφάλιση για τα χρέη της εταιρίας έναντι των τρίτων.
- Στην άσκηση πολιτικής μερίσματος. Προκειμένου η εταιρία να διασφαλίσει ένα σταθερό μέρισμα, μπορεί, κατά τις διαχειριστικές χρήσεις στις οποίες προέκυψαν υψηλά κέρδη, να σχηματίσει ειδικά αποθεματικά, διανέμοντας στους μετόχους μικρότερο μέρισμα. Τα σχηματισμένα αποθεματικά θα χρησιμοποιηθούν για συμπληρωματικό μέρισμα, στην περίπτωση που προκύπτει μικρό μέρισμα στις επόμενες χρήσεις ή για να δοθεί μέρισμα στις επόμενες ζημιογόνες χρήσεις.
- Στην πραγματοποίηση επενδύσεων. Ο νόμος παρέχει τη δυνατότητα στην ανώνυμη εταιρία, να προβεί στον σχηματισμό αφορολόγητου αποθεματικού, προκειμένου να πραγματοποιήσει επενδύσεις πάγιου εξοπλισμού.

Η ύπαρξη αποθεματικών στην καθαρή θέση, δεν σημαίνει ταυτόχρονη αντιστοίχιση τους σε συγκεκριμένο στοιχείο του ενεργητικού. (Μιχαλόπουλος Ν. Γ., 2007)

1.6 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ – ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

Πρόβλεψη, κατά το Ε.ΓΛΣ, είναι «η κράτηση ορισμένου ποσού... σε βάρος του λογαριασμού γενικής εκμεταλλεύσεως ή του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως που αποβλέπει στην κάλυψη ζημίας ή εξόδων ή ενδεχόμενης υποτιμήσεως στοιχείων του ενεργητικού...».

Αφού αυτή είναι η έννοια των «προβλέψεων», υπάρχουν μεταξύ αυτών και των αποθεματικών ουσιαστικές διαφορές, οι σημαντικότερες των οποίων είναι:

- α) Τα αποθεματικά είναι πρόσθετο ίδιο κεφάλαιο πέρα από το αρχικό κεφάλαιο της επιχειρήσεως. Οι προβλέψεις, απεναντίας, έχουν ως σκοπό να επιβαρυνθεί η χρήση με ποσά, που εξαιτίας γεγονότων που συνέβησαν μέσα στη χρήση, πιθανολογείται ότι θα υποχρεωθεί να καταβάλει στο μέλλον η επιχείρηση. Κατά συνέπεια, με τις προβλέψεις επιδιώκουμε να διατηρήσουμε ακέραιο το κεφάλαιο, ενώ με τα αποθεματικά να το επαυξήσουμε.
- β) Οι προβλέψεις γίνονται ανεξάρτητα αν η χρήση κλείνει με κέρδος ή με ζημία, ενώ τα αποθεματικά σχηματίζονται είτε από εισφορές των μετόχων, είτε, συνηθέστερα, από τα καθαρά κέρδη. Δηλαδή, σε περίπτωση που δεν υπάρχουν κέρδη, είναι αδύνατο να σχηματιστούν αποθεματικά, εκτός από εκείνα που προέρχονται από εισφορές των μετόχων.
- γ) Τα αποθεματικά, εκτός από το τακτικό, σχηματίζονται προαιρετικά, ενώ η διενέργεια προβλέψεων είναι υποχρεωτική, όσες φορές συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη διενέργειά τους.
- δ) Τα αποθεματικά, εκτός από το τακτικό και το αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, είναι δυνατό, κατ' αρχή, να διανεμηθούν. Οι

προβλέψεις αντίθετα, δεν είναι δυνατό ν' αποτελέσουν αντικείμενο διανομής.

Στην πράξη χρησιμοποιείται και ο όρος κράτηση χωρίς η έννοια του όρου αυτού να είναι απόλυτα ξεκαθαρισμένη. Ορισμένοι ταυτίζουν την «κράτηση» με την «πρόβλεψη», άλλοι δε σε λογαριασμούς υποχρεώσεων δίνουν τον τίτλο «κράτηση προς...» ή «κράτηση για...». Κατά την ορθότερη αντίληψη, ο όρος «κράτηση» σημαίνει δέσμευση μέρους από τα καθαρά κέρδη με το σκοπό να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον, είτε για την ανανέωση των πάγιων στοιχείων, είτε για την κάλυψη ζημιών ή έκτακτων εξόδων που είναι δυνατό να προκύψουν στο μέλλον. Διευκρινίζεται ότι οι ζημίες και τα έκτακτα έξοδα δεν εμφανίζονται, κατά το χρόνο σχηματισμού της κρατήσεως, ως πιθανές, δηλ. κατά τη διάρκεια της χρήσεως δε συνέβησαν γεγονότα που να πιθανολογούν την επέλευση των ζημιών, γιατί στην αντίθετη περίπτωση πρόκειται για «προβλέψεις». Δηλαδή, για κράτηση ομιλούμε όταν δεσμεύεται ποσό από τα ετήσια καθαρά κέρδη με σκοπό να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη ζημιών ή έκτακτων εξόδων που τυχόν θα εμφανιστούν στο μέλλον π.χ. οι αποσβέσεις, που όπως είναι γνωστό διενεργούνται επί της αξίας κτήσεως των παγίων, κρίνονται ανεπαρκείς για την προμήθεια καινούργιων στοιχείων, όταν τα υπάρχοντα αχρηστευθούν. Το ποσό που υπολείπεται εξευρίσκεται με κράτηση από τα καθαρά κέρδη ανάλογου ποσού.

Η φορολογική νομοθεσία χρησιμοποιεί τον όρο «κράτηση» για την παρακολούθηση των αποθεματικών που κατά το χρόνο σχηματισμού τους τα κέρδη έχουν ήδη διατεθεί για χρηματοδότηση επενδύσεων. Δηλαδή, στις περιπτώσεις που προηγείται η επένδυση και έπεται η δημιουργία του αποθεματικού, η φορολογική νομοθεσία χρησιμοποιεί τον όρο «κράτηση», ενώ όταν προηγείται ο σχηματισμός αποθεματικού και έπεται η επένδυση αυτού χρησιμοποιείται ο όρος «αποθεματικό». (Δημητράκας Α., 2008)

1.7. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ – ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ

Μεταξύ αποθεματικών και αποσβέσεων υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές. Οι πιο χαρακτηριστικές είναι οι εξής:

- α) Τα αποθεματικά αποτελούν πρόσθετο ίδιο κεφάλαιο, το οποίο υφίσταται πραγματικά στην επιχείρηση πέρα από το αρχικό ίδιο κεφάλαιο της. Δηλαδή, τα αποθεματικά αποτελούν προέκταση του κεφαλαίου της επιχειρήσεως, που αυξάνει την επιχειρηματική περιουσία και η οποία λογιστικά δεν ενσωματώνεται στο εταιρικό κεφάλαιο. Η απόσβεση, αντίθετα, απεικονίζει μείωση της αξίας των πάγιων περιουσιακών στοιχείων και αποβλέπει στο να διατηρήσει ανέπαφο το κεφάλαιο από την επελθούσα φθορά των στοιχείων αυτών. Η απόσβεση, συνεπώς, δεν αυξάνει το κεφάλαιο της επιχειρήσεως.
- β) Η απόσβεση αποτελεί έξοδο της χρήσεως, που βαρύνει το κόστος των παραγόμενων προϊόντων ή το λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσεως» και γίνεται ανεξάρτητα αν υπάρχουν ή όχι κέρδη, ενώ για να σχηματιστούν αποθεματικά πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχουν κέρδη, εκτός από τις περιπτώσεις που τα αποθεματικά προέρχονται από εισφορές των μετόχων. Έτσι, εκτός από τα τελευταία αυτά αποθεματικά, είναι αδύνατο να σχηματιστεί αποθεματικό αν δεν υπάρχουν κέρδη, ενώ η απόσβεση πρέπει οπωσδήποτε να γίνεται ακόμη και στις ζημιογόνες χρήσεις.
- γ) Τα αποθεματικά, εκτός από το τακτικό και το αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, μπορούν, κατ' αρχή, να διανεμηθούν. Οι αποσβέσεις, αντίθετα, δεν είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο διανομής. (Δημητράκας Α., 2008)

1.8 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Η διάκριση των αποθεματικών μπορεί να γίνει σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια:

1.8.1 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ

Με κριτήριο την εμφάνιση τους ή μη στον ισολογισμό, τα αποθεματικά διακρίνονται σε εμφανή και σε αφανή ή λανθάνοντα. Εμφανή αποθεματικά είναι εκείνα που εμφανίζονται στο παθητικό του Ισολογισμού σε ιδιαίτερους λογαριασμούς αποθεματικών κάτω από συγκεκριμένο τίτλο, ο οποίος και δηλώνει τον λόγο σχηματισμού τους. Δηλαδή είναι γνωστά για αυτά τα ποσά, ο λογαριασμός και ο τίτλος τους.

Αφανή αποθεματικά είναι εκείνα που δεν εμφανίζονται στον ισολογισμό της επιχειρήσεως αλλά διαφαίνονται ότι υπάρχουν, χωρίς βεβαίως να είναι γνωστό το ποσό, από την εμφάνιση κάποιων άλλων περιουσιακών στοιχείων.

Τα αφανή αποθεματικά σχηματίζονται, με την εμφάνιση στον ισολογισμό της καθαρής θέσεως της επιχειρήσεως μικρότερης από την πραγματική, επειδή:

- στοιχείο ή στοιχεία του ενεργητικού δε γράφτηκαν στον ισολογισμό ή γράφτηκαν με αξία μικρότερη της πραγματικής,
- στοιχεία του παθητικού εξογκώθηκαν με την αναγραφή στον ισολογισμό ανύπαρκτων υποχρεώσεων ή γιατί στοιχείο ή στοιχεία του παθητικού υπερεκτιμήθηκαν,
- συνέτρεξαν και οι δύο παραπάνω λόγοι.

Ιδιαίτερα, όταν γίνεται απόκρυψη στοιχείων του ενεργητικού, δημιουργείται αποθεματικό για την εταιρία, οποίο δεν μπορεί κανείς να το διαπιστώσει από τη μελέτη του Ισολογισμού της. Υπογραμμίζεται ότι ως αφανή αποθεματικά εννοούμε μόνο εκείνα που αντιπροσωπεύουν καθαρά κέρδη, τα οποία δεν εμφανίζονται στον Ισολογισμό ούτε και διανεμήθηκαν στους μετόχους ή κεφαλαιοποιήθηκαν (δηλαδή εκείνα που προκύπτουν από υπεραποσβέσεις πάγιων στοιχείων, από αποτίμηση εμπορεύσιμων αγαθών σε τιμή μικρότερη της κανονικής – π.χ. μικρότερη της χαμηλότερης μεταξύ κτήσεως και τρέχουσας – από αποτίμηση των υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα σε τιμή μεγαλύτερη της κανονικής κ.λπ.). Δηλαδή δεν είναι αφανή αποθεματικά οι υπεραξίες των πάγιων στοιχείων, των αποθεμάτων και των χρεογράφων που προέρχονται από υποτίμηση του νομίσματος λόγω του πληθωρισμού, γιατί οι υπεραξίες αυτές, αφού δεν προέρχονται από αδιανέμητα κέρδη αλλά από τον πληθωρισμό, δεν είναι πραγματικά αποθεματικά, ανεξάρτητα από το αν εμφανίζονται ή όχι στον Ισολογισμό.

Τα αφανή αποθεματικά διακρίνονται, ακόμη, σε λανθάνοντα και κρυμμένα, πρωτογενή και υστερογενή, τιμής αποκτήσεως, τιμής ημέρας, αυθαίρετα, κ.λπ. και τα οποία θα αναλυθούν περαιτέρω στη συνέχεια της εργασίας αυτής. (Μιχαλόπουλος Ν. Γ., 2007)

1.8.2. ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΑΙΤΙΟ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕ ΤΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΤΟΥΣ

Με κριτήριο τη γενεσιουργό τους αιτία, τα αποθεματικά διακρίνονται σε:

- υποχρεωτικά,
- προαιρετικά και
- έμμεσα ή αυτόματα δημιουργούμενα

Υποχρεωτικά είναι τα αποθεματικά που σχηματίζονται έπειτα από νομοθετική διάταξη ή από διάταξη του καταστατικού ή από κάποια συμβατική υποχρέωση της εταιρίας. Παράδειγμα υποχρεωτικού, από νομοθετική διάταξη, αποθεματικού είναι το τακτικό αποθεματικό. Παράδειγμα υποχρεωτικού, από διάταξη καταστατικού, αποθεματικό αποτελεί το αποθεματικό καταστατικού.

Τέλος, παραδείγματα υποχρεωτικών, από συμβατική υποχρέωση, αποθεματικών αποτελούν τα αποθεματικά που σχηματίζονται για την απόσβεση μετοχικού κεφαλαίου, για την εξαγορά ιδρυτικών τίτλων, για την απόσβεση ομολογιακών δανείων κλπ.

Προαιρετικά ή ελεύθερα αποθεματικά είναι τα αποθεματικά που δημιουργούνται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων για λόγους πρόνοιας. Παραδείγματα προαιρετικών αποθεματικών αποτελούν τα ειδικά και τα έκτακτα αποθεματικά. Έμμεσα ή αυτόματα δημιουργούμενα αποθεματικά είναι τα αφανή αποθεματικά. (Σακέλλης Ε., 1980)

1.8.3 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥΣ

Τα αποθεματικά διακρίνονται με βάση το χρόνο σχηματισμού τους σε:

- τακτικά και
- έκτακτα

Τακτικά είναι τα αποθεματικά που σχηματίζονται με περιοδικές κρατήσεις. Αντίθετα, έκτακτα θεωρούνται τα αποθεματικά που σχηματίζονται με μια κράτηση ή με πολλές αλλά όχι περιοδικές κρατήσεις, για την αντιμετώπιση ορισμένου εξόδου ή ορισμένης ζημίας.

Σύμφωνα με την Ελληνική νομοθεσία, τακτικό είναι μόνο το νόμιμο αποθεματικό, δηλ. αυτό που σχηματίζεται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 44 του ν. 2190/1920. Τα τακτικά αποθεματικά χαρακτηρίζονται από το στοιχείο της περιοδικότητας των κρατήσεων από τα κέρδη, ενώ τα έκτακτα αποθεματικά δε χαρακτηρίζονται από το στοιχείο αυτό, και επιπλέον το μέγεθος των τελευταίων αυτών αποθεματικών δεν καθορίζεται από οποιαδήποτε διάταξη νόμου.

Μερικοί δέχονται ότι υποχρεωτικά ή αναγκαστικά είναι τα αποθεματικά εκείνα που σχηματίζονται κατόπιν επιταγής του νομοθέτη, ενώ τα καταστατικά αποθεματικά τα εντάσσουν στην κατηγορία των «προαιρετικών» ή «ελεύθερων» αποθεματικών.

Τα έκτακτα αποθεματικά σχηματίζονται, συνήθως, από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως. Δεν αποκλείεται, όμως, το καταστατικό της εταιρίας να ορίζει και άλλες πηγές προελεύσεως των αποθεματικών αυτών. Είναι π.χ. δυνατό να οριστεί ότι τα παραγραφόμενα δικαιώματα των συναλλασσόμενων με την εταιρία χρησιμοποιούνται για το σχηματισμό έκτακτου αποθεματικού.

Αλλά και από νομοθετική επιταγή δημιουργείται έμμεσα το έκτακτο «αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο».

Οι συνηθισμένες λογιστικές κατηγορίες έκτακτων αποθεματικών είναι:

- Το αποθεματικό για ενίσχυση ή διατήρηση σταθερού του διανεμητέου μερίσματος,
- Το αποθεματικό για την εξαγορά ιδρυτικών τίτλων,
- Το αποθεματικό για την απόσβεση δανείων,
- Το αποθεματικό για την ανανέωση των εγκαταστάσεων,
- Το αποθεματικό για την αντιμετώπιση υποτιμήσεως εμπορευμάτων, χρεογράφων κ.ά. (Σακέλλης Ε., 1980)

1.8.4 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΣΚΟΠΟ ΤΟΥΣ

Ανάλογα με το σκοπό τους τα αποθεματικά διακρίνονται σε τέσσερις γενικές κατηγορίες: α) σε αποθεματικά που αποσκοπούν στην επαύξηση των μέσων δράσεως της εταιρίας, β) σε αποθεματικά που αποσκοπούν, ιδιαίτερα σε περιόδους πληθωρισμού, στη διατήρηση της αξίας της επιχειρήσεως, γ) σε αποθεματικά που αποσκοπούν στην κάλυψη μελλοντικών ζημιών ή έκτακτων ή απρόβλεπτων εξόδων και δ) σε αποθεματικά που προορίζονται να διανεμηθούν στους μετόχους.

1.8.4.1 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΑΠΟΣΚΟΠΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΔΡΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Τα αποθεματικά αυτά αξιοποιούνται συνήθως από την οικονομική μονάδα για την αυτοχρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων ή για τη βελτίωση της ρευστότητάς της. Συνεπώς, αν εγκριθούν τα παραπάνω αποθεματικά από τους μετόχους αυξάνεται και η οικονομική δύναμη και κατ' επέκταση και η πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης. Επιπλέον, η επιχείρηση εξυγιαίνεται μέσω της μείωσης της ξένης χρηματοδότησης μειώνοντας παράλληλα και το κόστος αντιπροσώπευσης ξένων κεφαλαίων. Συνεπώς στην κατηγορία αυτήν περιλαμβάνονται τα αποθεματικά που προορίζονται για την επέκταση του πάγιου ενεργητικού ή την αύξηση του κεφαλαίου κινήσεως της εταιρίας.

Λόγοι συνετής διαχειρίσεως οδηγούν τους μετόχους στην απόφαση να υποστούν τη θυσία και να αφήσουν στην εταιρία τμήμα από τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν με σκοπό τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων και γενικά την επέκταση της δράσεως της εταιρίας, χωρίς αυτή να είναι υποχρεωμένη να

προσφύγει στο δανεισμό με τις επαχθείς επιβαρύνσεις ή να προβεί στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή νέων εισφορών από τους μετόχους με τις συναφείς διατυπώσεις. Στην κατηγορία των αποθεματικών αυτών εντάσσονται:

α) Τα αφορολόγητα αποθεματικά που δημιουργούνται με βάση διάφορους αναπτυξιακούς φορολογικούς νόμους με σκοπό την επέκταση των επιχειρήσεων.

β) Τα αποθεματικά για την αγορά συγκεκριμένων ακινήτων, μηχανημάτων ή την εκτέλεση νέων έργων.

γ) Τα χωρίς ειδικό προορισμό αποθεματικά, που αποβλέπουν γενικά στην αύξηση των μέσων δράσεως της επιχείρησης και στην εξομάλυνση της πορείας των εργασιών της.

δ) Το αποθεματικό για απόσβεση δανείου δι' ομολογιών. Το ομολογιακό δάνειο είναι δυνατό ν' αποσβεστεί είτε με επιβάρυνση είτε χωρίς επιβάρυνση των αποτελεσμάτων χρήσεως. Κατά τη δεύτερη μέθοδο έχουμε απλή εξόφληση χρέους, κατά την πρώτη η καταβολή των δόσεων του δανείου συνδυάζεται με τη δημιουργία αποθεματικών. (Μιχαλόπουλος Ν. Γ., 2007)

1.8.4.2 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΑΠΟΣΚΟΠΟΥΝ, ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ, ΣΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Λόγοι συνετής διαχείρισεως επιβάλλουν, ακόμη και σε περιόδους νομισματικής σταθερότητας, το σχηματισμό αποθεματικών, όταν η επιχείρηση προβλέπει ότι για να αντικαταστήσει ορισμένα περιουσιακά της στοιχεία θα χρειαστεί να διαθέσει περισσότερα απ' όσα διέθεσε για την αρχική τους απόκτηση· όταν π.χ. προβλέπεται ότι οι αποσβέσεις δεν επαρκούν για την αντικατάσταση του αποσβενόμενου πάγιου στοιχείου.

Ο σχηματισμός αποθεματικών της κατηγορίας αυτής επιβάλλεται ακόμη πιο έντονα σε περιόδους πληθωρισμού, οπότε οι διενεργούμενες αποσβέσεις επί της αξίας κτήσεως των πάγιων στοιχείων δεν επαρκούν για την αντικατάσταση των στοιχείων που αποσβένονται.

Αλλά ο σχηματισμός τέτοιων αποθεματικών επιβάλλεται, επίσης, όταν η επιχείρηση διαθέτει μηχανολογικό εξοπλισμό που υπόκειται σε κίνδυνο οικονομικής απαξίωσης πριν από την απόσβεση του· π.χ. στις επιχειρήσεις παραγωγής ειδών γυναικείας ενδύσεως, εξαιτίας της γρήγορης αλλαγής της μόδας.

1.8.4.3 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΑΠΟΣΚΟΠΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ Η ΕΚΤΑΚΤΩΝ Η ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

Τα εν λόγω αποθεματικά έχουν σκοπό τη διαφύλαξη, κατά το δυνατό, της σταθερότητας και ακεραιότητας του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου. Πρόκειται, δηλαδή, για ένα είδος αυτασφαλίσεως που προορίζεται να προφυλάξει την εταιρία από κάθε κίνδυνο σχετικό με την άσκηση της επιχειρήσεως. Επιπλέον, με τα αποθεματικά αυτά επιτυγχάνεται, επίσης, η ομαλή και σταθερή εξυπηρέτηση του εταιρικού κεφαλαίου, γιατί γίνεται δυνατή η απόσβεση λ.χ. έκτακτων ζημιών μιας χρήσεως από τα μεγάλα κέρδη προγενέστερης χρήσεως, από τα οποία έχουν σχηματιστεί τα αποθεματικά αυτά.

Στην κατηγορία αυτήν εντάσσονται τα εξής αποθεματικά:

- Το τακτικό αποθεματικό.
- Το αφορολόγητο αποθεματικό του άρθρ. 8 ν.δ. 2176ογαρια1952.
- Τα χωρίς ειδικό προορισμό αποθεματικά, που χρησιμοποιούνται για την απόσβεση κάθε ενδεχόμενης ζημίας.
- Το αποθεματικό για ενδεχόμενη απόσβεση ακινητοποιήσεων λ.χ. το αποθεματικό με το οποίο καλύπτεται η αναπόσβεστη αξία του

μηχανήματος, που καταστράφηκε εξαιτίας ατυχήματος ή του μηχανήματος, που αχρηστεύτηκε εξαιτίας οικονομικής απαξίωσης.

- Το αποθεματικό για την κάλυψη ζημίας από ενδεχόμενη υποτίμηση εμπορευμάτων (ιδιαίτερα σε επιχειρήσεις που εμπορεύονται είδη μόδας).
- Το αποθεματικό για την κάλυψη ζημιών από τις διακυμάνσεις στις τιμές των κινητών αξιών.
- Το αποθεματικό για ενδεχόμενη απόσβεση απαιτήσεων. Ο σχηματισμός τέτοιου αποθεματικού αποτελεί μέτρο πρόνοιας και η χρησιμοποίησή του είναι ενδεχόμενη και όχι αναγκαία.
- Τα αποθεματικά προς κάλυψη ενδεχόμενων κινδύνων από πυρκαγιά, εργατικά ατυχήματα κ.λπ., στις αυτασφαλιζόμενες επιχειρήσεις.
(Μιχαλόπουλος Ν. Γ., 2007)

1.8.4.4 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΠΡΟΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΝΑ ΔΙΑΝΕΜΗΘΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΟΧΟΥΣ

Τα εν λόγω αποθεματικά έχουν πρωταρχικό σκοπό τη διατήρηση των διανεμηθέντων μερισμένων σε σταθερό επίπεδο. Χωρίς αμφιβολία, κατά τη διάρκεια ζωής της οικονομική μονάδας υπάρχουν χρήσεις κατά τις οποίες δε θα προκύψει κέρδος ή επαρκή κέρδη για τη διανομή μερισμάτων προς τους μετόχους. Μια τέτοια περίπτωση θα κλονίσει την εμπιστοσύνη των πιθανών επενδυτών αλλά και τρίτων προς την επιχείρηση, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται υψηλές διακυμάνσεις στη χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής. Επομένως, αποθεματικά που επιφέρουν το μέρισμα σε σταθερά επίπεδα, αποτελούν μια διασφάλιση του μελλοντικού εισοδήματος των μετόχων. Στην κατηγορία αυτήν εντάσσονται:

- α) Τα αποθεματικά μερισμάτων ή αποθεματικά εξισώσεως μερισμάτων.

- β) Το υπόλοιπο κερδών εις νέο. Γιατί κι αυτό είναι αποθεματικό με τη διαφορά ότι, αντίθετα προς τα άλλα αποθεματικά, σχηματίζεται για μια μόνο χρήση, αφού υποχρεωτικά προστίθεται στο αποτέλεσμα της επόμενης χρήσεως και διατίθεται όπως κι αυτό.
- γ) Τα προς απόσβεση του μετοχικού κεφαλαίου αποθεματικά. Αυτά σχηματίζονται από τις επιχειρήσεις εκείνες που προβαίνουν σε απόσβεση του κεφαλαίου τους. Το κεφάλαιο, που είναι υπέγγυο προς τους τρίτους, πρέπει να παραμένει άθικτο σε όλη τη ζωή της εταιρίας. Αν συνεπώς, η εταιρία προτού διαλυθεί προβεί σε επιστροφή της αξίας της μετοχής, αυτό είναι κατ' αρχή αδύνατο, εκτός αν γίνει από τα ετήσια κέρδη ή από αποθεματικό που σχηματίστηκε από προγενέστερα κέρδη.

1.9 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΣΦΑΛΜΕΝΑ ΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Πολλές φορές στη λογιστική ορολογία χρησιμοποιείται ο όρος αποθεματικό για την τιτλοφόρηση λογαριασμών που δε συνιστούν αποθεματικά. Έτσι, εσφαλμένα χρησιμοποιούνταν ή χρησιμοποιείται ο όρος αποθεματικό στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) Στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις «τα μαθηματικά αποθεματικά» του κλάδου ζωής πριν από την καθιέρωση του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων. Οι λογαριασμοί αυτών απεικονίζουν πραγματική υποχρέωση της εταιρίας προς τους ασφαλισμένους, η οποία προκύπτει ως εξής: Το ασφάλιστρο που καταβάλλεται από τον ασφαλισμένο θα έπρεπε κανονικά να αυξάνεται μετά της ηλικίας του ασφαλισμένου, επειδή αυξάνει ο κίνδυνος για την επέλευση του ασφαλιζόμενου κινδύνου. Το ασφάλιστρο, όμως, υπολογίζεται ίσο για όλα

τα χρόνια της ασφαλίσεως. Το ετήσιο ασφάλιστρο, λοιπόν, στα πρώτα χρόνια της ασφαλίσεως είναι μεγαλύτερο του κανονικού και γίνεται μικρότερο στα τελευταία χρόνια της ασφαλίσεως. Το ποσό που καταβάλλεται παραπάνω, κατά τα πρώτα χρόνια της ασφαλίσεως, συνιστά το «μαθηματικό απόθεμα» το οποίο όμως δεν είναι αποθεματικό.

- β) Πριν από την καθιέρωση του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων τα «αποθέματα κινδύνων εν ισχύ» και τα «αποθέματα εκκρεμών ζημιών» των ασφαλιστικών εταιριών τιτλοφορούνταν «αποθεματικά», ενώ στην πραγματικότητα αποτελούν έσοδα επόμενων χρήσεων τα πρώτα και προβλέψεις εξόδων τα δεύτερα. Επομένως δεν επρόκειτο για αποθεματικά και εσφαλμένα τιτλοφορούνταν «αποθεματικά».
- γ) Το «αποθεματικό για την εξαγορά ιδρυτικών τίτλων» σχηματίζεται από τα ετήσια κέρδη και προορίζεται να διατεθεί για να εξαγοράσει η εταιρία τους ιδρυτικούς της τίτλους. Τα παρακρατούμενα ποσά κερδών για την εξαγορά των ιδρυτικών τίτλων συνιστούν πραγματικά αποθεματικά, στις περιπτώσεις που η εξαγορά των τίτλων είναι προαιρετική. Στις περιπτώσεις όμως που η εξαγορά επιτάσσεται από το καταστατικό, πρόκειται μάλλον για παρακράτηση κερδών για την εξόφληση υποχρεώσεως της εταιρίας προς τους κομιστές των ιδρυτικών τίτλων, η οποία υποχρέωση θα γίνει ληξιπρόθεσμη μόλις πληρωθούν οι προϋποθέσεις που ορίζονται από το καταστατικό.
- δ) Η φορολογική νομοθεσία χρησιμοποιεί συχνά τον όρο «αποθεματικό» και σε περιπτώσεις, που, κρινόμενες με βάση ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, δε συνιστούν αποθεματικά, π.χ.:

- Τα «αποθεματικά για την αποκατάσταση ενεργητικού», που θα περιέλθει μετά την πάροδο χρόνου στο Δημόσιο ή σε τρίτους (άρθρο 35 § 1 παρ. ζ' ν.δ. 3323ογαρια1955), δεν είναι πραγματικά αποθεματικά, αλλά αποσβέσεις των πάγιων στοιχείων που θα περιέλθουν στο Δημόσιο ή σε τρίτους.
- Τα αποθεματικά επί των «λογιστικών διαφορών», που αναγνωρίζονται από τη φορολογική νομοθεσία, δεν είναι πραγματικά αποθεματικά, αφού από λογιστική άποψη οι «λογιστικές διαφορές» δε συνιστούν κέρδη.
- Δεν είναι πάντοτε αποθεματικά το «αφορολόγητο αποθεματικό από τη λήψη μετοχών χωρίς αντάλλαγμα» και το «ειδικό αποθεματικό από κέρδη που προέκυψαν από την πώληση χρεογράφων». (Μιχαλόπουλος Ν. Γ., 2007)

1.10 ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Με τον όρο επένδυση ενός αποθεματικού εννοούμε την τοποθέτηση του κεφαλαίου, που δημιουργήθηκε με το σχηματισμό του αποθεματικού, σε διάφορα περιουσιακά στοιχεία, δηλαδή σε διάφορες αξίες του ενεργητικού. Τα αποθεματικά που κατά κύριο λόγο επενδύονται είναι εκείνα που προορίζονται για την αύξηση των μέσων δράσεως της εταιρείας. Όπως είναι γνωστό, οι λογαριασμοί των αποθεματικών έχουν το αντιστάθμισμά τους στο ενεργητικό, δηλ. σε πάγια, χρεόγραφα, απαιτήσεις κ.λπ. Όλα τα αποθεματικά, ακόμη κι αυτά που προορίζονται να διανεμηθούν στο μέλλον στους μετόχους ή να καλύψουν μελλοντικές ζημιές, μέχρι το χρόνο χρησιμοποίησής τους, είναι επενδυμένα σε διάφορα στοιχεία του ενεργητικού. Σε ποια όμως περιουσιακά στοιχεία πρέπει να επενδύεται ένα αποθεματικό;

Από οικονομική άποψη η επένδυση των αποθεματικών εξαρτάται από το σκοπό για τον οποίο προορίζονται. Αν τα αποθεματικά προορίζονται για την επέκταση των εργασιών της εταιρίας, θα επενδυθούν, ανάλογα με το είδος της επιχειρήσεως, στα κατάλληλα πάγια στοιχεία (μηχανήματα, ακίνητα, κ.λπ.) ή σε κυκλοφορούντα στοιχεία (εμπορεύματα, πιστώσεις προς πελάτες, κ.λπ.). Αν τα αποθεματικά προορίζονται για αντιμετώπιση μελλοντικών ζημιών ή για διανομή στους μετόχους, δε θα πρέπει να επενδυθούν σε ακίνητα των οποίων η ρευστοποίηση είναι δυσχερής, αλλά σε περιουσιακά στοιχεία ευχερούς ρευστοποίησεως. Διαφορετικά η εταιρία διατρέχει τον κίνδυνο να δει ελαττωμένο το κεφάλαιο κινήσεως της. Η επένδυση, δηλαδή, των αποθεματικών θα εξαρτηθεί από το είδος της επιχειρήσεως και τη γενική οικονομική πολιτική της.

Γενικά μπορεί να λεχθεί ότι όταν η επιχείρηση είναι ελεύθερη για τον τρόπο επένδυσης των αποθεματικών της, τότε η τοποθέτηση των αποθεματικών πρέπει να γίνεται με τρόπο ώστε να εξασφαλίζει:

α) Ασφάλεια επενδύσεως και μάλιστα από δύο απόψεις:

- 1) Από την άποψη της επανακτήσεως του ονομαστικού ποσού του τοποθετημένου αποθεματικού (κεφάλαιο + τόκοι) και
- 2) Από την άποψη της διατηρήσεως της αγοραστικής δυνάμεως αυτού. Η αρχή «Safety first» ισχύει κυρίως επί τραπεζικών και ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Μια γενικής ισχύος κατά βαθμό ασφαλείας ταξινόμηση των περιουσιακών στοιχείων είναι αδύνατη, εξαιτίας των διαφορετικών κατά χρόνο και τόπο περιστάσεων.

β) Ευχέρεια ρευστοποίησεως, δηλ. δυνατότητα της μετατροπής της επενδύσεως σε χρηματικά μέσα, χωρίς απώλεια χρόνου και χωρίς ζημία. Δεν υπάρχει, και για την ευχέρεια ρευστοποίησεως, μια γενικής ισχύος διαβάθμιση των περιουσιακών στοιχείων.

γ) Αυξημένο βαθμό αποδοτικότητας. Περιουσιακά στοιχεία που συγκεντρώνουν, σχετικά, τις παραπάνω ιδιότητες, σε ομαλές τουλάχιστο συνθήκες οικονομικού και κοινωνικού βίου, είναι τα κρατικά χρεόγραφα. Αντίθετα, η επένδυση σε ακίνητα παρουσιάζει μεγαλύτερη ασφάλεια, αλλά μειονεκτεί, γιατί τα ακίνητα δε συγκεντρώνουν ανάλογη αποδοτικότητα και ευκολία ρευστοποίησης.

Ο ν. 2190ογάρια1920 δεν υποχρεώνει τις εταιρίες να τοποθετούν τα αποθεματικά τους σε ορισμένες αξίες. Είναι, λοιπόν, οι εταιρίες ελεύθερες να τα θέσουν σε κυκλοφορία όπως ακριβώς και το μετοχικό κεφάλαιο.

Ειδικότερα για τις ημεδαπές ασφαλιστικές εταιρίες, το ν.δ. 400ογάρια1970, με σκοπό τη διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων, προσδιορίζει λεπτομερώς τα περιουσιακά στοιχεία στα οποία αποκλειστικά πρέπει να επενδύεται το μετοχικό κεφάλαιο και τα κάθε φύσεως αποθεματικά και ορίζει ακόμη ότι σε ασφαλιστική τοποθέτηση (δέσμευση περιουσιακών στοιχείων) διατίθενται υποχρεωτικά το τέταρτο του κεφαλαίου, το τακτικό αποθεματικό και τα τεχνικά αποθέματα και επιπλέον προσδιορίζει και ποια περιουσιακά στοιχεία μπορούν να αποτελέσουν την ασφαλιστική τοποθέτηση.

Με εξαίρεση την παραπάνω δέσμευση των ασφαλιστικών εταιριών, το καταστατικό της εταιρίας μπορεί να καθορίσει τα περιουσιακά στοιχεία στα οποία θα επενδύονται τα αποθεματικά που προβλέπονται από αυτό, όπως π.χ. σε χρεόγραφα, πάγια, καταθέσεις στις Τράπεζες, κ.λπ. Αλλά και των νόμιμων αποθεματικών την επένδυση σε ορισμένα στοιχεία, νομίζουμε, πως μπορεί το καταστατικό να προβλέψει.

Η γενική συνέλευση, εξάλλου, μπορεί ν' αποφασίσει την επένδυση σε ορισμένα στοιχεία τόσο των αποθεματικών που με απόφαση της σχηματίζονται, όσο και των νόμιμων και των καταστατικών αποθεματικών, στις περιπτώσεις, βέβαια, που δεν υπάρχει σχετική με την επένδυση των αποθεματικών διάταξη

νόμου ή του καταστατικού. Στις περιπτώσεις που δεν υπάρχει τέτοια διάταξη νόμου ή καταστατικού ούτε απόφαση της γενικής συνελεύσεως, το Δ.Σ. της εταιρίας έχει απόλυτη ελευθερία να επενδύσει, κατά την κρίση του, όλα ανεξαιρέτως τα αποθεματικά της εταιρίας.

Τέλος, σημειώνουμε ότι τα αποθεματικά, που σχηματίζονται με βάση ευεργετικές φορολογικές διατάξεις, επενδύονται αναγκαστικά σε ορισμένα στοιχεία, κυρίως ενσώματου πάγιου ενεργητικού, που καθορίζονται από τις διατάξεις αυτές. Τα περιουσιακά αυτά στοιχεία υποχρεούται η εταιρία να μην πωλήσει επί ορισμένο χρόνο (συνήθως πενταετία), ειδάλλως τα αποθεματικά υποβάλλονται σε φορολογία. Στα αποθεματικά της κατηγορίας αυτής προηγείται συνήθως η επένδυση τους σε ορισμένες αξίες και ακολουθεί η απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων για το σχηματισμό τους.

Από λογιστική άποψη, η επένδυση ενός αποθεματικού απεικονίζεται με χρέωση του λογαριασμού του περιουσιακού στοιχείου ή των στοιχείων στα οποία το αποθεματικό επενδύεται με πίστωση του αρμόδιου λογαριασμού που υφίσταται μεταβολή (ταμείο, κ.λπ.). Έτσι, κατά την επένδυση των αποθεματικών ο λογαριασμός του αποθεματικού διατηρείται ανέπαφος και επέρχεται μόνο μορφολογικός μετασχηματισμός ενός στοιχείου σε άλλο. Αυτό οφείλεται στην ιδιαίτερη φύση του αποθεματικού, που αποτελεί για την επιχείρηση ένα στοιχείο του παθητικού, κατά κάποιο τρόπο ένα λογαριασμό οφειλής της εταιρίας προς τους μετόχους, και η οποία οφειλή εξακολουθεί να υπάρχει, αφού το ενεργητικό της εταιρίας παραμένει αμείωτο. Απλώς λαμβάνει χώρα μορφολογικός μετασχηματισμός ενός στοιχείου του ενεργητικού σε άλλο στοιχείο του ενεργητικού ή, κατά άλλη έκφραση, ο λογαριασμός του αποθεματικού παραμένει στο παθητικό και δείχνει την πηγή προελεύσεως των κεφαλαίων με τα οποία χρηματοδοτήθηκε το ενεργητικό, π.χ.:

Έστω ότι η εταιρία έχει προβεί σε σχηματισμό «αποθεματικού για την αγορά μηχανημάτων» ευρώ 1.000.000 και αποφασίζει να διαθέσει ποσό ευρώ 800.000 για την αγορά μηχανήματος:

Θα γίνει η εγγραφή:

Μηχανήματα 800.000

Ταμείο 800.000

Δηλαδή, η χρησιμοποίηση του αποθεματικού αυτού ισοδυναμεί με αντικατάσταση του στοιχείου του ενεργητικού «ταμείο» με το στοιχείο του ενεργητικού «μηχανήματα» για το ποσό των δρχ. 800.000, ο δε λογαριασμός του αποθεματικού παραμένει στο παθητικό ανέπαφος.

Η διάλυση της επενδύσεως του αποθεματικού γίνεται με πίστωση του λογαριασμού του περιουσιακού στοιχείου ή στοιχείων στα οποία είχε επενδυθεί το αποθεματικό, με χρέωση του κατά περίπτωση αρμόδιου λογαριασμού, δηλ. με εγγραφή αντίστροφη της εγγραφής επενδύσεως του αποθεματικού.(Σακέλλης Ε., 1980)

1.11 ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Με τον όρο διάλυση ενός εμφανούς αποθεματικού εννοούμε τη χρησιμοποίηση του για ορισμένο σκοπό, με την οποία επέρχεται η λογιστική εξαφάνιση του λογαριασμού του αποθεματικού και συντελείται με τη χρέωση του λογαριασμού του αποθεματικού και την πίστωση του εκάστοτε αρμόδιου λογαριασμού.

Τη διάλυση των αποθεματικών επιφέρουν τα εξής γεγονότα:

(α) Η κεφαλαιοποίηση τους.

(β) Η διανομή τους στους μετόχους.

(γ) Η χρησιμοποίηση τους για την απόσβεση ζημίας.

(δ) Η χρησιμοποίηση τους για την απόσβεση κεφαλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

2.1 ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ

2.1.1. ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ

Από τις διατάξεις των άρθρων 44 και 45 του κωδ. Ν. 2190/1920 ρυθμίζεται ως εξής ο σχηματισμός του τακτικού αποθεματικού:

1. Το 5% τουλάχιστον των πραγματικών (λογιστικών) καθαρών κερδών κάθε χρήσεως κρατείται, υποχρεωτικά, για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού, μέχρις ότου το συσσωρευμένο ποσό του τακτικού αποθεματικού γίνει τουλάχιστον ίσο με το 1/3 του μετοχικού κεφαλαίου (του ονομαστικού, όχι του καταβλημένου).
2. Καθαρά κέρδη πάνω στα οποία υπολογίζεται και από τα οποία κρατείται το τακτικό αποθεματικό, είναι τα πραγματικά (λογιστικά) καθαρά κέρδη-δηλαδή όχι τα φορολογητέα – κάθε χρήσεως από τα οποία αφαιρούνται:

2.1.Το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού 42.04 «Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων» καθώς και του λογαριασμού 88.09 «Λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι». Αν ο λογαριασμός 42.04 καταλείπει πιστωτικό υπόλοιπο, αυτό προστίθεται στα καθαρά λογιστικά κέρδη για τον υπολογισμό του τακτικού αποθεματικού, γιατί τα ποσά αυτά στις προηγούμενες χρήσεις είχαν καταχωρηθεί στα έξοδα των χρήσεων αυτών ενώ έπρεπε να είχαν καταχωρηθεί σε λογαριασμούς πάγιων στοιχείων και συνεπώς δεν υπολογίστηκε τότε τακτικό αποθεματικό.

2.2. Το τυχόν υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων (των λογαριασμών 42.01 και 42.02).

2.3. ο φόρος εισοδήματος, ο οποίος σύμφωνα με εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών 1112918/10736/πολ. 1248/1992 (Ερμ. Ν. 2065/1992 στο άρθρο 16 παρ. 4.2, στο ΔΦΝ 1992 σελ 1995) και κυρίως την 1045732/10138/πολ. 1120/30-3-1993 (στο ΔΦΝ 1993 σελ 729 και ΛΟΓΙΣΤΗ 1993 σελ. 791), υπολογίζεται επί του συνόλου των λογιστικών κερδών της χρήσεως και όχι επί των φορολογητέων κερδών που κατά τη γνώμη μας είναι το σωστό. Δηλαδή, το Υπουργείο Οικονομικών υποδεικνύει να αφαιρείται ο θεωρητικά αναλογών φόρος, ενώ το σωστό είναι να αφαιρείται ο καταβαλλόμενος φόρος, υπολογιζόμενος επί των φορολογητέων κερδών της χρήσεως.

Επί του απομένοντος υπολοίπου καθαρών κερδών και χωρίς προσθήκη σ' αυτό του τυχόν υπολοίπου κερδών εις νέο (προηγούμενων χρήσεων του λογαριασμού 42.00), υπολογίζεται το τακτικό αποθεματικό με ποσοστό τουλάχιστον 5%. Ο υπολογισμός και η κράτηση του τακτικού αποθεματικού γίνεται πριν από οποιαδήποτε διανομή (μερίσματος ή ποσοστών Δ.Σ.) ή κράτηση για άλλο αποθεματικό. Επισημαίνεται ότι, σε περίπτωση που ο συμψηφισμός των ζημιών

προηγούμενων χρήσεων ή ο (καταβλητέος) φόρος εισοδήματος της κλειόμενης χρήσεως (συμπεριλαμβανομένων και των φόρων του λογαριασμού 42.04 καθώς και των μη συμψηφιζόμενων του λογαριασμού 63.00) απορροφήσουν το σύνολο των καθαρών λογιστικών κερδών της κλειόμενης χρήσεως, τακτικό αποθεματικό δεν υπολογίζεται, γιατί απλούστατα δεν απομένουν πλέον καθαρά κέρδη για να διατεθούν για το σκοπό αυτό.

Το τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται επί του ποσού των λογιστικών κερδών που προκύπτουν από το αλγεβρικό άθροισμα των υπολοίπων των ακόλουθων λογαριασμών:

— 88.00 «καθαρά κέρδη χρήσεως»	XXX
• 88.06 «διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων»	XXX
• 88.08 «φόρος εισοδήματος»	XXX
— 88.09 «λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι»	XXX
— 88.03 «ζημίες προηγούμενης χρήσεως προς κάλυψη»	XXX
— 88.04 «ζημίες προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη»	XXX
Κέρδος επί του οποίου υπολογίζεται η κράτηση για τακτικό αποθεματικό	XXX

Το καταστατικό ή η γενική συνέλευση των μετόχων δεν μπορούν να ορίσουν άλλη βάση υπολογισμού του τακτικού αποθεματικού. Δεν είναι δυνατό π.χ. να οριστεί διά του καταστατικού ή δι' αποφάσεως γενικής συνελεύσεως ή Δ.Σ., ότι η κράτηση για το σχολιαζόμενο αποθεματικό θα υπολογίζεται επί των «μικτών κερδών» ή μόνο επί των «διανεμόμενων κερδών» κ.λπ.

3. Τα όρια 5% των καθαρών κερδών και 1/3 του κεφαλαίου (που αναφέρθηκαν στο 1) είναι τα υπό του νόμου προβλεπόμενα κατώτατα. Το καταστατικό δύναται να ορίσει μεγαλύτερα όρια όχι όμως μικρότερα.

Για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού, με το προσδιοριζόμενο κάθε χρήση ποσό με βάση τα προαναφερθέντα, διενεργείται λογιστική εγγραφή με την οποία, χρεώνεται ο λογαριασμός 88.99 «Κέρδη προς διάθεση» και πιστώνεται ο λογαριασμός 41.02 «Τακτικό Αποθεματικό».(Δημητράκας Α., 2008)

2.1.2 Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΚΡΑΤΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ

Σύμφωνα με το άρθρο 44 του Ν.2190/19204 η κράτηση για τακτικό αποθεματικό είναι υποχρεωτική, γιατί επιβάλλεται από το νόμο και μάλιστα από

διάταξη αναγκαστικής εφαρμογής. Έτσι, δεν μπορεί καμιά διάταξη του καταστατικού, ούτε απόφαση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, να περιορίσει το προβλεπόμενο ποσοστό ή να μεταβάλει τον λόγο χρησιμότητας του τακτικού αποθεματικού.

Το μόνο που απαιτείται για να αποκτήσει μια εταιρία την υποχρέωση να κρατήσει τακτικό αποθεματικό, είναι η συγκεκριμένη χρήση της εταιρίας να έχει κερδοφόρο αποτέλεσμα. Αν η χρήση δεν αποφέρει κέρδη ή κλείσει με ζημία, η εταιρία δεν έχει την υποχρέωση να κρατήσει τακτικό αποθεματικό από αδιανέμητα κέρδη προηγούμενων χρήσεων που τυχόν υπάρχουν στην εταιρία.

Η υποχρέωση της εταιρίας για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού υπάρχει, ακόμη και στην περίπτωση, που η τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων αποφασίσει με παμψηφία να μη διανείμει κανένα ποσό από τα κέρδη, αλλά να διαθέσει τα κέρδη για σχηματισμό άλλων αποθεματικών. (Δημητράκας Α., 2008)

2.1.3 ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ

Η διάταξη του άρθρου 44 του Ν.2190/1920 ορίζει ότι "ετησίως αφαιρείται το εικοστό τουλάχιστον των καθαρών κερδών", δηλαδή, το 5% τουλάχιστον των καθαρών κερδών για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού.

Ειδικότερα, προκειμένου για ασφαλιστικές εταιρίες, το άρθρο 18 του Ν.400/1970 ορίζει ότι "το πέμπτον τουλάχιστον των καθαρών ετήσιων κερδών της εταιρίας διατίθεται προς σχηματισμό τακτικού αποθεματικού", δηλαδή στις ασφαλιστικές εταιρίες η κράτηση ανέρχεται στο 20% των καθαρών κερδών.

Υπάρχει η δυνατότητα στο καταστατικό της εταιρίας να υπάρχουν διατάξεις που να ορίζουν ποσοστό μεγαλύτερο του 5% (ή του 20% για τις ασφαλιστικές εταιρίες), όχι όμως και ποσοστό μικρότερο από αυτό.

Αν σε μια χρήση δεν έγινε κράτηση για τακτικό αποθεματικό, επειδή η χρήση δεν άφησε καθαρά κέρδη, ή αν η κράτηση που έγινε υπολείπεται από εκείνη που ορίζει ο νόμος ή το καταστατικό, επειδή τα κέρδη ήταν ανεπαρκή, κατά την επόμενη χρήση θα κρατηθεί μόνο το οριζόμενο από το καταστατικό, ειδάλλως από το νόμο, ποσοστό και δεν θα υπολογιστεί κράτηση και για την προηγούμενη χρήση.

2.1.4 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ

α) Το αποθεματικό αντλείται από τα φορολογημένα κέρδη της χρήσεως Μετά την τροποποίηση του ν.δ. 3843/1958 με το ν. 2065/1992, τα διανεμόμενα κέρδη λαμβάνονται από το υπόλοιπο των κερδών που απομένει μετά την αφαίρεση από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως του αναλογούντος φόρου εισοδήματος (βλ. άρθρο 4 περίπτωση (α) ν.δ. 3843/1958, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15 § 2 του ν. 2065/1992). Συνεπώς, δεν υπάρχει πλέον θέμα φορολογίας του τακτικού αποθεματικού, αφού αυτό προέρχεται πλέον από φορολογημένα κέρδη.

Στην περίπτωση που η Α.Ε. δικαιούται να σχηματίσει και σχηματίζει αφορολόγητες εκπτώσεις των διάφορων αναπτυξιακών νόμων, π.χ. του ν. 1892/1990, γεννάται το πρόβλημα πώς θα υπολογιστεί το ποσό του τακτικού αποθεματικού, αφού βάση για τον υπολογισμό των αφορολόγητων εκπτώσεων αποτελούν τα καθαρά κέρδη της χρήσεως (που προέρχονται από υπαγόμενες στον αναπτυξιακό νόμο δραστηριότητες κ.λπ.) πριν από την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος της χρήσεως, αλλά μετά την αφαίρεση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό (και των κερδών που διανέμονται κ.λπ.). Το θέμα αντιμετωπίζεται με εσωτερική υφαίρεση.

β) Άντληση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό από τα αφορολόγητα αποθεματικά.

Το Υπουργείο Οικονομικών, με την εγκύκλιο του 165/Ε. 8958/1729/8.8.1973 (Δ.Φ.Ν. 562 - 563/1973 σελ. 829), αποφάνθηκε ότι «οσάκις αφορολόγητα αποθεματικά ν.δ. 4002/1959 και α.ν. 147/1967, σχηματισθέντα εκ κερδών τρεχούσης ή προηγούμενων χρήσεων, μεταφέρονται εις το τακτικό αποθεματικό, ταύτα θα υπαχθώσιν εις φορολογία βάσει των εν ισχύ διατάξεων περί φορολογίας εισοδήματος, φυσικών ή νομικών προσώπων, κατά περίπτωσιν, κατά το έτος εντός του οποίου γίνεται η μεταφορά αυτή».

(γ) Άντληση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό από άλλα αποθεματικά που έχουν σχηματιστεί σε παρελθούσες χρήσεις.

Γεννάται το ερώτημα αν η εταιρία σε μια δεδομένη χρήση, έχει τη δυνατότητα να αντλήσει το ποσό της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό, που αναλογεί στα κέρδη της χρήσεως αυτής, από σχηματισμένα ήδη σε προηγούμενες χρήσεις αποθεματικά.

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι καταφατική, στο μέτρο που η κράτηση για τακτικό αποθεματικό αντλείται από ελεύθερα - προαιρετικά αποθεματικά, δηλ. από αποθεματικά που σχηματίστηκαν μόνο με απόφαση της γενικής συνελεύσεως χωρίς καμιά επιταγή του νόμου ή του καταστατικού και τα αποθεματικά αυτά δεν έχουν επιπλέον κανένα ειδικό προορισμό. ΚΓ αυτό, γιατί τα αποθεματικά αυτά είναι δυνατό, με απλή απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων, να διανεμηθούν ή διατεθούν για οποιοδήποτε σκοπό που εξυπηρετεί την εταιρία, άρα και για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού.

Σε ότι αφορά τη φορολογική πλευρά του θέματος σημειώνουμε επειδή η άντληση της κρατήσεως, για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού, από άλλο αποθεματικό ισοδυναμεί με διανομή του τελευταίου, όπως άλλωστε και η

κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών, τα θέματα που ανακύπτουν σχετικά είναι ίδια με τα θέματα που κύπτουν στην περίπτωση της κεφαλαιοποίησης των αποθεματικών.(Σακέλλης Ε., 1995)

2.1.5 ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ

Το τακτικό αποθεματικό έχει αποκλειστικό προορισμό να καλύψει τις ζημιές που προκύπτουν με τη σύνταξη του ισολογισμού τέλους χρήσης και δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί κατά τη διάρκεια της χρήσης, για κάλυψη ζημιών που προέκυψαν ενδιάμεσως. Το τακτικό αποθεματικό «χρησιμοποιείται αποκλειστικώς προς εξίσωση προ πάσης διανομής μερίσματος του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού κερδών και ζημιών» (άρθρο 44, εδάφ. 3, κωδ. Ν. 2190/1920), η οποία διανομή γίνεται μόνο βάσει του ισολογισμού τέλους χρήσης, συνεπώς επιτρέπεται να καλυφθούν οι ζημιές της παρούσας ή των προηγούμενων χρήσεων μόνο με βάση τον ισολογισμό τέλος χρήσης και μετά από απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων.

Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή του κωδ. Ν. 2190/1920:

- Απαγορεύεται η χρησιμοποίηση του τακτικού αποθεματικού για οποιοδήποτε άλλο σκοπό, ακόμη και με παμψηφεί απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, γιατί η άνω διάταξη είναι αναγκαστικού δικαίου (αναγκαστικής εφαρμογής).
- Η χρησιμοποίηση του τακτικού αποθεματικού για κάλυψη ζημιών δεν είναι υποχρεωτική, αλλά εναπόκειται στην κρίση της τακτικής Γενικής Συνελεύσεως (όχι της έκτακτης Γ.Σ.), η οποία (τακτική Γ.Σ.) είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει «περί εγκρίσεως του Ισολογισμού της εταιρείας, διαθέσεως των ετησίων κερδών...» (άρθρο 34 κωδ. Ν.2190/1920). Δηλαδή, η Γ.Σ. δύναται να αποφασίσει τη μη διανομή

μερίσματος και τη χρησιμοποίηση των κερδών της χρήσεως για κάλυψη του υφιστάμενου υπολοίπου ζημιών προηγούμενων χρήσεων, οπότε το τακτικό αποθεματικό μένει ανέπαφο.

2.2 ΈΚΤΑΚΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Τα έκτακτα αποθεματικά αποτελούν αποθεματικά που προβλέπονται από το καταστατικό ή από το νομοθέτη ή σχηματίζονται με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως και δεν έχουν ειδικό προορισμό και τα οποία δύνανται με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως να χρησιμοποιηθούν για οποιαδήποτε σκοπό. Επιπλέον, έκτακτα χαρακτηρίζονται τα αποθεματικά που σχηματίζονται με μια κράτηση ή με πολλές αλλά όχι περιοδικές για την αντιμετώπιση αναγκών της εταιρίας. Το Ε.Γ.Α.Σ. δέχεται πως τα έκτακτα αποθεματικά σχηματίζονται μόνο με σύμφωνη απόφαση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης.

Συνηθίζεται στις εταιρίες να προβλέπουν τα καταστατικά τους την διάθεση συγκεκριμένου ποσοστού των καθαρών κερδών για σχηματισμό εκτάκτων αποθεματικών, μετά βέβαια τον σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού και του αποθεματικού καταστατικού, καθώς και της διανομής του μερίσματος προς τους μετόχους. Ο χαρακτηρισμός του αποθεματικού αυτού ως εκτάκτου έχει την έννοια ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί από την εταιρία για οποιοδήποτε σκοπό, δηλαδή ότι δεν είναι ειδικού προορισμού αποθεματικό. Το αποθεματικό όμως αυτό είναι καταστατικό αποθεματικό, αλλά εξομοιώνεται με ελεύθερο αποθεματικό, αφού η τακτική γενική συνέλευση μπορεί, κατά την απόλυτη κρίση της, να αποφασίσει για τη χρησιμοποίηση του (διανομή στους μετόχους, κεφαλαιοποίηση, κ.λπ.).(Σακέλλης Ε., 1980)

2.3 ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Τα ειδικά αποθεματικά είναι τα αποθεματικά που έχουν συγκεκριμένο σκοπό, όπως για παράδειγμα το αποθεματικό για την επέκταση του εργοστασίου της εταιρίας, το αποθεματικό για διανομή μερισμάτων στους μετόχους, το αποθεματικό για την κάλυψη μελλοντικών ζημιών ή απωλειών από επισφαλείς πελάτες.

Αυτός ο συγκεκριμένος σκοπός του αποθεματικού μπορεί να καθορίζεται από το όργανο εκείνο που επέβαλε το σχηματισμό του, δηλαδή, από το νόμο, όπως είναι το τακτικό αποθεματικό, το καταστατικό, όπως λ.χ. το αποθεματικό για την επέκταση του εργοστασίου της εταιρίας ή τη γενική συνέλευση, όπως λ.χ. το αποθεματικό για την κάλυψη μελλοντικών ζημιών από επισφαλείς πελάτες. Αλλά και ο φορολογικός νομοθέτης είναι δυνατό να επιβάλει ή να επιτρέψει το σχηματισμό ενός ειδικού αποθεματικού, όπως είναι το αποθεματικό από κέρδη από την πώληση χρεογράφων.

Με βάση την παραπάνω έννοια των ειδικών αποθεματικών παρατηρούμε ότι δεν ακριβολογεί το Ε.Γ.Λ.Σ. που ορίζει ότι «ειδικά και έκτακτα ή προαιρετικά αποθεματικά είναι εκείνα τα οποία σχηματίζονται σύμφωνα με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων», ως να μην είναι δυνατό ο νόμος ή το καταστατικό να επιβάλουν το σχηματισμό ειδικών αποθεματικών.

Παραδείγματα τέτοιων ειδικών αποθεματικών αποτελούν τα εξής:

- Αποθεματικό για διανομή μερισμάτων στους μετόχους.
- Αποθεματικό για κάλυψη μελλοντικών ζημιών που επήλθαν από επισφαλείς απαιτήσεις.
- Αποθεματικό για κάλυψη μελλοντικών ζημιών που επήλθαν από υποτίμηση αποθεμάτων.

- Αποθεματικό για την επέκταση του εργοστασίου της επιχείρησης.
- Αποθεματικό από κέρδη από την πώληση χρεογράφων κλπ.

2.4 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

Όπως πιο πάνω είπαμε, καταστατικά αποθεματικά ή αποθεματικά καταστατικού είναι τα αποθεματικά που δεν προβλέπονται από το νόμο, αλλά από ειδικές διατάξεις του καταστατικού της εταιρείας. Η εταιρεία είναι υποχρεωμένη, εφόσον υπάρχει σχετική ρήτρα στο καταστατικό, να παρακρατεί συγκεκριμένο ποσό από το λογαριασμό «υπόλοιπο κερδών εις νέο» για σχηματισμό του αποθεματικού καταστατικού. Επιπλέον, το καταστατικό πρέπει να ορίζει το ετήσιο παρακρατούμενο ποσοστό επί των καθαρών κερδών, το μέγιστο ύψος, τον προορισμό, κ.α. σχετικά με τα κονδύλια αυτού του λογαριασμού. Επισημαίνεται ότι η κράτηση για καταστατικό αποθεματικό θα πραγματοποιηθεί μετά την κράτηση για τακτικό αποθεματικό και τη διανομή του πρώτου μερίσματος στους μετόχους.

Η εταιρεία, εφόσον υπάρχουν κέρδη, είναι υποχρεωμένη να σχηματίζει τα αποθεματικά καταστατικού και γι' αυτό τα αποθεματικά εντάσσονται στην κατηγορία των υποχρεωτικών αποθεματικών. Τα καταστατικά αποθεματικά έχουν συνήθως ειδικό προορισμό προσδιορίζεται στο καταστατικό της εταιρείας, όπως λ.χ. για την εξαγορά ιδρυτικών τίτλων, την εξαγορά μετοχών για απόσβεση κεφαλαίου, για την ανανέωση ή την επέκταση των εγκαταστάσεων της εταιρείας, για την προικοδότηση ασφαλιστικών ταμείων του προσωπικού, κ.λπ. Εφόσον το καταστατικό προσδιορίζει τον ειδικό προορισμό του αποθεματικού, η χρησιμοποίησή του πρέπει να είναι σύμφωνη με το σκοπό αυτόν. Είναι όμως δυνατό, ύστερα από σχετική τροποποίηση του καταστατικού, το αποθεματικό να

διατεθεί για άλλο σκοπό απ' εκείνο που αρχικά σχηματίστηκε. Η Γενική Συνέλευση δεν έχει καμία αρμοδιότητα να μεταβάλλει το ύψος ή τον προορισμό του αποθεματικού καταστατικού εκτός αν βέβαια υπάρχει σχετική ρήτρα στο καταστατικό που δίνει τέτοια εξουσία στη Γενική Συνέλευση. Τέλος μεταβολή στους όρους λειτουργίας και ρύθμιση του καταστατικού αποθεματικού μπορεί να επέλθει μόνο με τροποποίηση του καταστατικού. (Σακέλλης Ε., 1980)

2.5 ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Αφορολόγητα αποθεματικά είναι εκείνα τα οποία σχηματίζονται από τα καθαρά κέρδη της χρήσης και τα οποία σύμφωνα με τις τρέχουσες διατάξεις της νομοθεσίας απαλλάσσονται της φορολογίας εισοδήματος.

Αυτό το είδος κερδών παραμένει αφορολόγητο μονάχα εφόσον παραμένουν στην παρούσα κατηγορία αποθεματικών. Σε περίπτωση όπου έχουμε στροφή σε άλλο είδος κατηγορίας τότε αυτά θα φορολογηθούν.

Οι κατηγορίες των αφορολόγητων αποθεματικών είναι 3:

Α) Αφορολόγητα αποθεματικά από μη διανεμόμενα κέρδη είναι τα αποθεματικά που δίνεται η δυνατότητα σε διαφόρων ειδών επιχειρήσεων να τα σχηματίσουν έτσι ώστε να προβούν σε παραγωγικές επενδύσεις, τα οποία αποθεματικά προέρχονται από τα καθαρά κέρδη.

Σχετικά με την ενίσχυση των διαφόρων ιδιωτικών επενδύσεων, οι πλέον συνήθεις νομικές διατάξεις προβλέπουν:

- 1) Δημόσια επιχορήγηση χρημάτων για την κάλυψη τμήματος της δαπάνης – επένδυσης.
- 2) Επιδότηση τόκων δανείων που προβλέπονται για επένδυση.
- 3) Φορολογική απαλλαγή μέχρι ενός ποσοστού ή του συνόλου της αξίας της πραγματοποιούμενης και ενισχυόμενης δαπάνης της επενδύσεως.

4) Επιδότηση για νέες θέσεις εργασίας.

Οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις για την παραγωγή προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών μπορούν να σχηματίσουν αφορολόγητο αποθεματικό επί ενός συγκεκριμένου και καθορισμένου ποσού. Το ποσό αυτό εξαρτάται από τον εκάστοτε νόμο ο οποίος είναι κατά εκείνη την χρονική περίοδο σε ισχύ. Οι προϋποθέσεις αναγνώρισης των άνωθι χαρακτηριστικών είναι:

1. Να έχει υποβάλλει στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. τη δήλωση εισοδήματος εμπρόθεσμα.
2. Οι σχετικές παραγωγικές επενδύσεις να έχουν ολοκληρωθεί εντός τριών ετών από το σχηματισμό του αφορολόγητου αποθεματικού.
3. Κάθε επιχείρηση πρέπει να παρακολουθεί τα αφορολόγητα αποθεματικά της τα οποία σχηματίζει σε λογαριασμούς του παθητικού και τις επενδύσεις σε λογαριασμούς του ενεργητικού.
4. Το σύνολο των αφορολόγητων αποθεματικών το οποίο χρησιμοποιήθηκε μέσα στα τρία χρόνια μεταφέρεται στο κεφάλαιο της επιχείρησης και απαλλάσσεται από φορολογία εισοδήματος.

Β) Αφορολόγητο αποθεματικό που σχηματίζεται επί των παραγωγικών επιχορηγήσεων της Ε.Ε.. Ως αφορολόγητο αποθεματικό στη συγκεκριμένη περίπτωση ορίζουμε το υπόλοιπο που προκύπτει, εάν από το συνολικό ποσό που δαπάνησε η επιχείρηση για την πραγματοποίηση της επένδυσης αφαιρεθεί το ποσό της επιχορήγησης.

Γ) Αφορολόγητο αποθεματικό από άλλες πηγές. Ορίζουμε τα αφορολόγητα αποθεματικά τα οποία σχηματίζονται από άλλες πηγές πλην το καθαρών κερδών:

- 1) Από την έκδοση μετοχών σε τιμή υπέρ το άρτιο, οπότε η διαφορά μας γίνεται αφορολόγητο αποθεματικό, επειδή απαγορεύεται η διανομή της στους μετόχους.
- 2) Από το προϊόν εκποιήσεως ή ακυρώσεως μετοχών, από τις ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις των μετόχων.
- 3) Από την παραγραφή μερισμάτων και τοκομεριδίων.
- 4) Από το κέρδος που προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τιμής πώλησεως μετοχών, που πρέπει να γίνονται ειδικό αποθεματικό.
(Καραγιάννης Δ., 1996 – 1997)

2.6 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΓΙΑ ΙΔΙΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Κ.Ν. 2190/1920 και του Ν.2065/1992 εάν η επιχείρηση κατέχει στο τέλος της χρήσεως δικές της μετοχές υποχρεούται να σχηματίσει αποθεματικό ισόποσο με την αξία κτήσεως των μετοχών αυτών. Το αποθεματικό αυτό θα καταχωρείται στον λογαριασμό του Ε.Γ.Λ.Σ. 41.09 και με τον τίτλο «αποθεματικό για ίδιες μετοχές». Το προαναφερθέν αποθεματικό σχηματίζεται από τα καθαρά λογιστικά κέρδη χρήσεως μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος, του τακτικού αποθεματικού και του ποσού που θα διανεμηθεί ως πρώτο μέρισμα. Επιπρόσθετα, στην περίπτωση που η επιχείρηση κλείσει την χρήση με ζημιές και κατέχει ίδιες μετοχές θα καταχωρηθεί με την αξία του κόστους κτήσεως των μετοχών ο λογαριασμός του ενεργητικού (Λογαριασμός Ε.Γ.Λ.Σ. 34.25) «ίδιες μετοχές», ο οποίος θα εμφανιστεί αφαιρετικά από το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων. Το αποθεματικό αυτό, εφόσον προκύπτει μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος, μεταφέρεται, όταν δεν κατέχονται πλέον οι ίδιες μετοχές, στον λογαριασμό του Ε.Γ.Λ.Σ. 88.07 και με τον τίτλο «αποθεματικά προς διάθεση» τα οποία διατίθενται σύμφωνα με τις αποφάσεις της Γενικής

Συνέλευσης η οποία μπορεί να τα διανείμει ή να τα μεταφέρει στα (Λογαριασμός Ε.Γ.Λ.Σ. 41.05) «έκτακτα αποθεματικά».

Εν τέλει, πρέπει να επισημανθεί πως το παραπάνω αποθεματικό σχηματίζεται για να διατηρηθεί το μετοχικό κεφάλαιο σε σταθερό επίπεδο το οποίο με την αγορά ιδίων μετοχών έχει ουσιαστικά μειωθεί με το ύψος του αποθεματικού. Επιπρόσθετα, πρέπει να επισημανθεί πως όταν κατέχονται ίδιες μετοχές, επιστρέφεται στους μετόχους το αντίστοιχο τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου που αυτοί είχαν καταβάλει κατά την απόκτηση των μετοχών. Έτσι, για να επιτευχθεί η ακεραιότητα του μετοχικού κεφαλαίου ο σχηματισμός του αποθεματικού για ίδιες μετοχές πρέπει να γίνει πριν από οποιαδήποτε διανομή κερδών. (Ηλιόκαυτος Ι. Δ., 2007)

2.7 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΕΣΟΔΑ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΑ ΚΑΤ' ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ

Τα έσοδα που προκύπτουν, από κέρδη φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης και επί των οποίων έχει γίνει παρακράτηση φόρου, ή από προερχόμενα από τόκους καταθέσεων (άρθρο 21 του Κ.Ν. 1921/1991) ή από ωφέλεια από την εκχώρηση ή μεταβίβαση αυτοτελώς κάθε δικαιώματος το οποίο είναι συναφές με την άσκηση της επιχείρησης ή του επαγγέλματος, όπως της μίσθωσης ή υπομίσθωσης ή του δικαιώματος προνομίου ή του διπλώματος ευρεσιτεχνίας και άλλων παρόμοιων δικαιωμάτων κλπ. ή από την μεταβίβαση εταιρικού μεριδίου ή ολόκληρης επιχείρησης με τα άυλα στοιχεία αυτής όπως αέρας, επωνυμία, σήμα, προνόμια κ.λπ. (άρθρο 13 §1 του Κ.Φ.Ε.) εμφανίζονται κατά την είσπραξη τους στον λογαριασμό «έσοδα χρεογράφων» (Λογαριασμός Ε.Γ.Λ.Σ. 76.01) και στον λογαριασμό «Ελληνικό Δημόσιο-προκαταβεβλημένοι και παρακρατημένοι φόροι» (Λογαριασμός Ε.Γ.Λ.Σ. 33.13) ο

φόρος που παρακρατήθηκε για τα εν λόγω έσοδα. Επιπρόσθετα, εφόσον τα έσοδα αυτά δεν διανεμηθούν θα σχηματιστεί ισόποσο αποθεματικό με τον τίτλο «Αποθεματικά από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο» (Λογαριασμός Ε.Γ.Λ.Σ. 41.91).

Στην περίπτωση που τα έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο υπερβαίνουν τα κέρδη του Ισολογισμού στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων θα εμφανιστεί ως αποθεματικά από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο το ποσό που απόμεινα μετά την αφαίρεση, από τα κέρδη του Ισολογισμού, του φόρου εισοδήματος, των τυχόν κρατήσεων για σχηματισμό άλλων αποθεματικών (τακτικό, αφορολόγητο κλπ) και των τυχόν διανεμόμενων ποσών. Επιπλέον, στην περίπτωση όπου τα έσοδα αυτά καλύπτουν τις ζημιές της τρέχουσας χρήσης και επομένως κατά τη διανομή δεν απομένουν ή αν απομείνει έστω ένα μέρος από αυτά, τότε ο παρακρατηθείς φόρος ή το μέρος αυτού που αναλογεί στα συμψηφιζόμενα έσοδα μεταφέρεται από τους οικείους λογαριασμούς του 33.13 «Ελληνικό δημόσιο προκαταβεβλημένοι και παρακρατημένοι φόροι» στο λογαριασμό του Ε.Γ.Λ.Σ. 63.13 (Εγκύκλιος Υπουργείου Οικονομικών 1015040/10064/Β0012/Πολ. 1059/1.3.96). (Σακέλλης Ε., Αναστασιάδης Ι., 1995)

2.8 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΣΟΔΑ

Τα έσοδα που προκύπτουν, από τόκους εντόκων Γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου, τόκους καταθέσεων σε ξένο νόμισμα, τόκους Ομολογιακών δανείων κλπ. έχουν εξάντλησα την φορολογική τους υποχρέωση και δεν πρόκειται να επαναφορολογηθούν στο όνομα της εταιρείας Τα έσοδα αυτά αρχικώς κατά την είσπραξη τους καταχωρούνται ως «έσοδα χρεογράφων» (Λογαριασμός Ε.Γ.Λ.Σ. 76.01) και εφόσον δεν διανεμηθούν θα σχηματιστεί ισόποσο αποθεματικό με τον

τίτλο «Αποθεματικά από απαλλασσόμενα της φορολογία έσοδα» (Λογαριασμός Ε.Γ.ΛΣ. 41.90). Εν τέλει, κατά την διανομή του παραπάνω αποθεματικού , σύμφωνα με το άρθρο 106 του ΚΦ.Ε. θα αναχθούν σε μεικτά ποσά και θα υπαχθούν σε φορολογία.(Σακέλλης Ε., Αναστασιάδης Ι., 1995)

2.9 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΕΣΟΔΑ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΑ ΚΑΤ' ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ

Τα αδιανέμητα καθαρά κέρδη που προέρχονται από φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης και επί των οποίων έχει γίνει παρακράτηση φόρου, ήτοι τα προερχόμενα από τόκους καταθέσεων επί των οποίων έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 21 του ν.1921/1991 , από ωφέλεια των περιπτώσεων α και β της παραγράφου. 1 του άρθρου 32 του ν.δ. 3323/1955 κ.τ.λ., θα εμφανίζονται στο δευτεροβάθμιο λογαριασμό 41.91 "Αποθεματικά από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο" με περαιτέρω ανάλυση αυτού σε τριτοβάθμιους λογαριασμούς, κατά κατηγορία εσόδου και συντελεστή παρακρατηθέντος φόρου. Σε περίπτωση κατά την οποία τα έσοδα που αναφέρονται στις πιο πάνω περιπτώσεις α και β είναι μεγαλύτερα των κερδών του ισολογισμού, στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων θα εμφανισθεί ως αποθεματικό, το ποσό που απομένει μετά την αφαίρεση, από τα κέρδη του ισολογισμού του φόρου εισοδήματος, των τυχόν κρατήσεων για σχηματισμό αποθεματικών (τακτικού, αφορολόγητων εκπτώσεων αναπτυξιακών νόμων, ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού επενδύσεων), των τυχόν διανεμομένων ποσών κ.τ.λ.¹

---

¹ www.taxheaven.gr/laws/circular/view/circular/2767/print/word

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΙΑΘΕΣΗ – ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ – ΔΙΑΝΟΜΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

3.1 ΔΙΑΝΟΜΗ Ή ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 106 του Κ.Φ.Ε. (Ν. 2238/16.9.94) τα διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα οποτεδήποτε αφορολόγητα αποθεματικά των Α.Ε. φορολογούνται αυτοτελώς κατά το χρόνο της διανομής ή κεφαλαιοποίησής τους στο όνομα της Α.Ε., χωρίς αυτά να συναθροίζονται με τα λοιπά αποτελέσματα βάσει του Ισολογισμού της εταιρείας κατά το χρόνο της διανομής ή της κεφαλαιοποίησης.

Η φορολόγηση των αποθεματικών αυτών γίνεται με τις ισχύουσες εκάστοτε διατάξεις, περί φορολογίας των Α.Ε.. Επομένως, ο συντελεστής που εφαρμόζεται βάσει του άρθρου 109 του Κ.Φ.Ε., για τις ημεδαπές Α.Ε., τις τραπεζικές εταιρείες καθώς και Οργανισμούς, που προβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων, είναι 32% για εισοδήματα της χρήσης 2005, 29% για τις χρήσεις 2006 και 2007 αντίστοιχα.

Ο υπολογισμός του φόρου γίνεται επί των διανεμόμενων αφορολόγητων αποθεματικών, αφού προηγουμένως προσαυξηθούν οι αξίες αυτών κατά το ποσόν του αναλογούντος φόρου, με την εφαρμογή των παραπάνω κατά περί πτώση αναφερομένων συντελεστών.

Εδώ πρέπει να τονισθεί ότι η προσαύξηση των διανεμόμενων αποθεματικών με τον αναλογούντα σε αυτά φόρο, γίνεται λόγω του με βάση τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 99 του Κ.Φ.Ε. Τα διανεμόμενα από τις ανώνυμες εταιρείες

κέρδη λαμβάνονται από το υπόλοιπο των κερδών που απομένει μετά την αφαίρεση του αναλογούντος σε αυτά φόρου εισοδήματος.

Κατά συνέπεια, η διανομή ολοκλήρου του ποσού που εμφανίζεται Λογ. 41.90 «Αποθεματικά από απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα» είναι αδύνατη. Μπορεί όμως να διανεμηθούν μόνο μέχρι του ποσού που προκύπτει μετά την αφαίρεση από αυτά του αναλογούντος φόρου εισοδήματος. (Γρηγοράκος Θ., 2005)

Με βάση λοιπόν των ανωτέρω, το ποσό του αφορολογήτου αποθεματικού που αποφασίζει η Γενική Συνέλευση των μετόχων να διανείμει, ένα συγκεκριμένο ποσό (X), αυτό θεωρείται πάντα ότι είναι καθαρό δηλαδή άνευ φόρου εισοδήματος και γι' αυτό το λόγο, η παραπάνω αναφερόμενη διάταξη (άρθρο 106 παρ. 4 του Κ.Φ.Ε.) επιβάλλει την αναγωγή του πρώτα, μεικτό ποσό με την προσθήκη του αναλογούντος φόρου και στη συνέχεια τη φορολόγηση του προκύπτοντος συνολικού ποσού.

Σχετικώς με το θέμα αυτό υπάρχουν η υπ' αριθ. Η22241/2246/Α 0012/ Πολ. 1238/31/10/94 εγκύκλιος Διαταγή και η υπ' αριθ. 1073192/10420/Β 0012/ Α9.95 απόφαση του υπ. Οικονομικών.

Με την καταβολή δε του φόρου από την Α.Ε., εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων (Μετόχων της Εταιρείας), για τα διανεμηθέντα ή κεφαλαιοποιηθέντα αυτά αποθεματικά.

Για την απόδοση του αναλογούντος στα αποθεματικά αυτά φόρου, η Α.Ε. υποχρεούται να υποβάλει τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος που προβλέπει το άρθ. 107 παρ. 2 του Κ.Φ.Ε., μέσα στο πρώτο δεκαπενθήμερο του επομένου μήνα από αυτόν που λήφθηκε απόφαση για τη διανομή ή κεφαλαιοποίηση από το αρμόδιο όργανο, τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 106 του Κ.Φ.Ε..

Ο φόρος που προκύπτει από την υποβαλλόμενη δήλωση, καταβάλλεται σε τρεις (3) ίσες μηνιαίες δόσεις, από τις οποίες η πρώτη μαζί με τη δήλωση, οι δε υπόλοιπες δύο (2) μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα των δύο επομένων μηνών, από την υποβολή της εμπρόθεσμης δήλωσης. (Καραγιάννης Δ. 1996 – 1997)

Τα παραπάνω αναφερόμενα δεν έχουν εφαρμογή σε ορισμένες περιπτώσεις κεφαλαιοποίησης αφορολόγητων αποθεματικών που ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 1473/84, και της παρ. 1 του άρθρου 101 του Ν. 1892/90, καθώς επίσης και των παρακάτω αναφερομένων διατάξεων, βάσει των οποίων σχηματίστηκαν αφορολόγητα αποθεματικά, ήτοι:

1.Αρθ. 101 παραγρ. 8 του Ν. 1892/90.

2.Αρθ. 22 του Ν. 1828/89.

3.Αρθ. 11 του Ν. 1882/90.

Όπως επίσης και στο αποθεματικό του άρθ. 10 του Α.Ν. 148/67.

3.1.1 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 ΤΟΥ Ν. 1892/90

Οι Α.Ε. των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο (είτε κύρια είτε παράλληλη αγορά) μπορούν να κεφαλαιοποιήσουν, ολικώς ή μερικώς τα αφορολόγητα αποθεματικά διαφόρων αναπτυξιακών νόμων (ν.3213/55, ν.δ.2901/54, ν.δ.4002/59, α.ν.147/67, ν.δ.1078/71, ν.δ.1313/72, ν.δ.331/74, ν.289/76, ν.1116/81, ν.1262/82, ν.1892/90, ν.2601/98) με εξαίρεση τα αποθεματικά του άρθρου 18 του α.ν.942/1949 και της παρ. 4 του άρθρου 10 του α.ν.148/1967. Τα αποθεματικά που κεφαλαιοποιούνται φορολογούνται με συντελεστή 5% χωρίς καμία άλλη επιβάρυνση και ο φόρος καταβάλλεται σε 4 ίσες τριμηνιαίες δόσεις, από τις οποίες η πρώτη με την υποβολή της εμπρόθεσμης δήλωσης. Ο φόρος που οφείλεται στα κεφαλαιοποιηθέντα παραπάνω αποθεματικά αποδίδεται στη Δ.Ο.Υ. που υπάγεται η εταιρεία με δήλωση η οποία πρέπει να

υποβληθεί μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση της απόφασης του Υπουργού Εμπορίου που εγκρίνει την αύξηση του Μετοχικού κεφαλαίου.

Ο φόρος αυτός βαρύνει την εταιρεία και δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά της κατά τον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών, ούτε συμψηφίζεται με το φόρο εισοδήματος που οφείλεται από την εταιρεία ή τους μετόχους. Με την καταβολή του φόρου που οφείλεται σύμφωνα με τις διατάξεις τις παραπάνω παραγράφου, εξαντλείται κάθε φορολογική υποχρέωση από το φόρο εισοδήματος της εταιρείας και των μετόχων της για τα αποθεματικά που κεφαλαιοποιήθηκαν. Κατά την κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών εκδίδονται ίσης αξίας μετοχές που διανέμονται κατά αναλογία στους δικαιούχους μετόχους. Σε περίπτωση που οι νέες μετοχές διανεμηθούν όχι ανάλογα με τον αριθμό των μετοχών που έχει κάθε παλιός μέτοχος στην κατοχή του, τότε η αξία των μετοχών που θα πάρουν επιπλέον θα φορολογηθεί στο όνομα του μετόχου.

Σε περίπτωση που πριν την πάροδο δέκα (10) ετών από την κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών διαλυθεί η ανώνυμη εταιρία ή μειωθεί το μετοχικό της κεφάλαιο με σκοπό επιστροφής των αποθεματικών στους μετόχους, τα κεφαλαιοποιηθέντα αποθεματικά δεν λογίζονται φορολογικώς ως μετοχικό κεφάλαιο που έχει καταβληθεί και φορολογούνται με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για τη φορολογία εισοδήματος κατά το χρόνο διάλυσης της εταιρίας ή μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου μετά την αφαίρεση του φόρου που καταβλήθηκε (5%). Τα παραπάνω δεν εφαρμόζονται αν η εταιρία διαλυθεί με σκοπό τη συγχώνευση της με άλλη επιχείρηση και ίδρυση νέας ανώνυμης εταιρίας ή σε περίπτωση εξαγοράς ή απορρόφησής της από άλλη ανώνυμη εταιρία. (άρθρο 101 του ν.1892/90)².

---

² dide.zak.sch.gr/nomoi/FEK/NOMOI/N1892-90%5B1%5D.doc

3.1.2 ΑΡΘΡΟ 101 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 8 ΤΟΥ Ν. 1892/90

Επίσης, σύμφωνα με την παρ. 4 εδαφ. α' του άρθρου 106 του Κ.Φ.Ε. οι Α.Ε. που έχουν σχηματίσει αφορολόγητα αποθεματικά από υπεραξία μετοχών που προέρχονται από απόσχιση κλάδου ή από συγχώνευση εταιρειών στις οποίες συμμετέχουν ή από αύξηση της αξίας των συμμετοχών ή διανομή μετοχών με βάση τις διατάξεις του άρθ. 1 του Α.Ν. 148/1967, του 542/1977, του Ν. 1249/82, της κοινής Υπ. Αποφάσεως Ε' 2665/Πολ. 72/88, και Ν. 1839/82 κατόπιν κεφαλαιοποίησης της υπεραξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων που προέκυψαν από την αναπροσαρμογή παγίων περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας ή άλλων εταιρειών στις οποίες συμμετέχουν, μπορούν να προβούν σε κεφαλαιοποίηση των εν λόγω αποθεματικών, σύμφωνα με τη ρητή διάταξη της παρ. 8 του άρθ. 101 του Ν. 1892/90, με σκοπό τη διανομή νέων μετοχών στους μετόχους τους, χωρίς να υπαχθούν σε φορολογία, ενώ αν διανεμηθούν υπόκεινται σε φορολογία.³

3.1.3 ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ Ή ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ

Με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 20 του Ν. 1892/1990, προστίθενται στην παρ. 4 του άρθρου 22 του Ν. 1828/1989 δύο νέα εδάφια τα οποία, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 2 του Ν. 3220/2004, έχουν εφαρμογή και για το αφορολόγητο αποθεματικό του άρθρου 2 του Ν. 3220/2004. Βάσει των διατάξεων αυτών:

---

³ dide.zak.sch.gr/nomoi/FEK/NOMOI/N1892-90%5B1%5D.doc

Τα κεφαλαιοποιηθέντα από ανώνυμη εταιρεία ειδικά αφορολόγητα αποθεματικά επενδύσεων, σε περίπτωση που η ανώνυμη εταιρεία, πριν από την παρέλευση 10 ετών από το χρόνο κεφαλαιοποίησης, διαλυθεί ή μειώσει το μετοχικό της κεφάλαιο, με σκοπό την επιστροφή των αποθεματικών στους μετόχους, δεν λογίζονται φορολογικά ως καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο και φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 26 του Ν.Δ. 3323/1955, όπως οι διατάξεις αυτές κωδικοποιήθηκαν με το Ν. 2238/1994 ως εισόδημα από κινητές αξίες, κατά το χρόνο μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρείας ή το χρόνο διάλυσης αυτής αντίστοιχα. Τα ανωτέρω δεν εφαρμόζονται αν η εταιρεία διαλυθεί με σκοπό τη συγχώνευσή της με άλλη επιχείρηση και την ίδρυση νέας ανώνυμης εταιρείας ή σε περίπτωση κατά την οποία εξαγοράζεται ή απορροφάται από άλλη ανώνυμη εταιρεία.

Με το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 1 του ΠΔ 299/2003, ορίζεται ότι η διενέργεια αποσβέσεων κάθε έτος για τα πάγια περιουσιακά στοιχεία με τους θεσπισμένους συντελεστές είναι υποχρεωτική. Παρέκκλιση από τον κανόνα, ορίζεται με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 1 κατά το οποίο οι νέες επιχειρήσεις για τις τρεις (3) πρώτες διαχειριστικές χρήσεις που ακολουθούν τη διαχειριστική χρήση εντός της οποίας άρχισαν την παραγωγική λειτουργία τους έχουν την εξής δυνατότητα: α) είτε να μην πραγματοποιήσουν καθόλου αποσβέσεις για τα πάγια περιουσιακά στοιχεία τους, συντελεστής 0% ή β) να πραγματοποιήσουν μεν αποσβέσεις αλλά με συντελεστή μειωμένο στο μισό εκείνου που προβλέπεται.

Με την ΠΟΛ 1122/03, διευκρινίσθηκε ότι για τη διαχειριστική χρήση εντός της οποίας οι επιχειρήσεις αρχίζουν την παραγωγική λειτουργία τους θα πρέπει να διενεργήσουν κανονικά αποσβέσεις για τα πάγια περιουσιακά στοιχεία τους δεδομένου ότι η επιλογή μη διενέργειας αποσβέσεων ή διενέργειας με συντελεστή

στο 50% του ισχύοντος αφορά τις τρεις (3) πρώτες διαχειριστικές χρήσεις που έπονται της διαχειριστικής χρήσης. (Μιχαλόπουλος Ν. Γ., 2007)

3.2 ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

3.2.1. Η ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Τα σχηματιζόμενα από την ανώνυμη εταιρία αποθεματικά δε διατηρούνται, όπως είναι γνωστό, σε μορφή μετρητών στο ταμείο, αλλά επενδύονται σε διάφορα στοιχεία του ενεργητικού (πάγια, κυκλοφορούντα κ.λπ.). Η εταιρία πολλές φορές επιθυμεί να διανείμει στους μετόχους ορισμένα αποθεματικά της, αλλά δεν μπορεί να ρευστοποιήσει τα περιουσιακά στοιχεία στα οποία έχουν επενδυθεί τα αποθεματικά αυτά, ώστε να διανείμει το προϊόν της ρευστοποίησεως. Στην περίπτωση αυτή η εταιρία καταφεύγει στην κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών της και χορηγεί στους μετόχους ισόποσης αξίας μετοχές. Έτσι, δίνει την ευχέρεια στους μετόχους της να εκποιήσουν τις μετοχές που θα πάρουν από την κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών και να ποριστούν τα χρήματα που η ίδια βρισκόταν σε αδυναμία να τους καταβάλει. Η μετατροπή αυτή των αποθεματικών σε μετοχικό κεφάλαιο λέγεται κεφαλαιοποίηση αποθεματικών (stock dividends, bonus shares). (Μιχαλόπουλος Ν. Γ., 2007)

Αμφιλέγεται το θέμα αν η κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών αποτελεί απλή τροποποίηση του ισολογισμού, που επέρχεται με τη μεταφορά ποσών από τους λογαριασμούς των αποθεματικών στο λογαριασμό του κεφαλαίου («μονοσταδιακή - λογιστική» θεώρηση της κεφαλαιοποίησεως) ή αποτελεί διανομή στους μετόχους κερδών προηγούμενων χρήσεων (αποθεματικών) και νέα εισφορά των μετόχων προς την εταιρία («διπλή» θεώρηση της

κεφαλαιοποίησεως). Σημειώνεται ότι μετά την κεφαλαιοποίηση αποθεματικών η καθαρή θέση της εταιρίας παραμένει αμετάβλητη.

Απλώς εκφράζεται με αυξημένο αριθμό μετοχών, με μόνη, ως εκ τούτου, συνέπεια την πτώση της λογιστικής αξίας και της χρηματιστηριακής τιμής της μετοχής, με περαιτέρω συνέπεια την ευχερέστερη κυκλοφορία αυτής.

Η κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών επιφέρει τα ακόλουθα ευεργετικά αποτελέσματα στην εταιρία και γενικότερα στην οικονομία:

α) Σταθεροποιεί την οικονομική κατάσταση της εταιρίας, γιατί δυσχεραίνει τη διανομή των κεφαλαιοποιημένων αποθεματικών, που είναι δυνατή μόνο με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, οπότε όμως απαιτούνται αυξημένες διατυπώσεις.

β) Ευνοεί τους μετόχους έναντι των μελών του Δ.Σ., των κατόχων ιδρυτικών τίτλων και γενικά εκείνων που έχουν δικαιώματα στα καθαρά κέρδη της χρήσεως. Αυτό γιατί, κατά το νόμο (άρθρο 45 ν. 2190/1920), το πρώτο μέρος υπολογίζεται σε ποσοστό 6% επί του καταβλημένου κεφαλαίου (ήτοι επί αυξημένου, μετά την κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών, ποσού), το μέρος δε αυτό προηγείται της διανομής κερδών στα μέλη του Δ.Σ. κ.λπ.

Αλλά οι μέτοχοι ευνοούνται ακόμη, γιατί από την κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών θα επέλθει μεν μείωση της χρηματιστηριακής τιμής των μετοχών (αφού αυξάνεται ο αριθμός των μετοχών, χωρίς να συναυξάνεται και η καθαρή ενεργητική θέση της εταιρίας), η μείωση όμως αυτή δε θα είναι, κατά πάσα πιθανότητα, ανάλογη με την αύξηση του αριθμού των μετοχών, γιατί αυτό τούτο το γεγονός της κεφαλαιοποίησεως των αποθεματικών μαρτυρά την καλή πορεία των εργασιών της εταιρίας, γεγονός που θα επιδράσει ευεργετικά στη χρηματιστηριακή τιμή των μετοχών.

γ) Τέλος, με την αύξηση του αριθμού των μετοχών γίνεται ευχερέστερη η κυκλοφορία των μετοχών και επιτυγχάνεται η αναζωογόνηση της κεφαλαιαγοράς, που επιφέρει γενικότερη ωφέλεια στην εθνική οικονομία.

Αντίθετα, ως μειονέκτημα μπορεί να αναφερθεί το ότι τα αποθεματικά, μετατρέπόμενα σε μετοχικό κεφάλαιο, παύουν να εμφανίζονται διακεκριμένα στον ισολογισμό και έτσι οι τρίτοι δεν μπορούν, από τη μελέτη του ισολογισμού, να πληροφορηθούν ότι η εταιρία είχε πραγματοποιήσει κέρδη και ότι δεν τα διένειμε όλα, αλλά μέρος αυτών κράτησε και σχημάτισε αποθεματικά, γεγονός που φανερώνει την καλή πορεία των εργασιών της εταιρίας και τη σώφρονα διαχείριση της διοικήσεως της. (Σακέλλης Ε., 1980)

3.2.2. Η ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΝΟΜΙΚΗ

Ο νόμος επιτρέπει την κεφαλαιοποίηση των εμφανών αποθεματικών, εκτός από ορισμένα, ενώ την κεφαλαιοποίηση των αφανών αποθεματικών αποκλείει κατ' αρχήν, εκτός αν ειδικός νόμος την επιτρέψει. Η κεφαλαιοποίηση των εμφανών αποθεματικών γίνεται εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) Τα αποθεματικά θα πρέπει να είναι κεφαλαιοποιήσιμα. Τέτοια είναι τα αποθεματικά των οποίων τη διάθεση έχει στην ελεύθερη εξουσία της η εταιρία. Έτσι, κεφαλαιοποιήσιμα είναι όλα τα αποθεματικά εκτός από τα εξής:

- i. Το τακτικό αποθεματικό, όταν είναι μικρότερο από το ελάχιστο υποχρεωτικό όριο που επιβάλλει ο νόμος ή το καταστατικό. Δηλαδή, η εταιρία μπορεί να κεφαλαιοποιήσει το πέρα του υποχρεωτικού τακτικό αποθεματικό, γιατί έχει την ελευθερία να μειώσει το αποθεματικό αυτό μέχρι το υποχρεωτικό όριο.

Η εταιρία, λοιπόν, μπορεί να κεφαλαιοποιήσει το πέρα του 1/3 ή, προκειμένου περί ασφαλιστικών εταιριών, το πέρα του 4πλάσιου του μετοχικού κεφαλαίου. Αν το καταστατικό καθορίζει μεγαλύτερο όριο από το νόμο, κεφαλαιοποιήσιμα είναι τα πέρα των καταστατικών ορίων ποσά, εκτός αν τροποποιηθεί το καταστατικό και καθορίσει το ύψος του αποθεματικού στο όριο που καθορίζει ο νόμος, οπότε κεφαλαιοποιήσιμα είναι τα πέρα του ορίου του νόμου αποθεματικά.

Ειδικότερα, σημειώνουμε πως το «αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο» είναι εξολοκλήρου κεφαλαιοποιήσιμο. Ο νόμος (άρθρο 14 § 3 ν. 2190/1920) απαγορεύει τη διάθεση του αποθεματικού μόνο για πληρωμή μερισμάτων ή ποσοστών και συνεπώς επιτρέπει την κεφαλαιοποίηση του. Εξάλλου, ο φορολογικός νομοθέτης, ορθώς εξομοιώνει το αποθεματικό αυτό με καταβλημένο μετοχικό κεφάλαιο και δεν το υποβάλλει σε φορολογία εισοδήματος στην περίπτωση κεφαλαιοποίησής του.

- ii. Τα ειδικού σκοπού (προορισμού) αποθεματικά, η δημιουργία των οποίων υπαγορεύτηκε από ρητή διάταξη του καταστατικού (αποθεματικά καταστατικού).

Η κεφαλαιοποίηση αυτών είναι δυνατή μόνο αν προηγηθεί τροποποίηση του καταστατικού και ο ειδικός σκοπός των αποθεματικών καταργηθεί, τα δε αποθεματικά από ειδικού σκοπού μεταπέσουν στην κατηγορία των ελεύθερων αποθεματικών, δηλαδή των αποθεματικών εκείνων των οποίων η διάθεση εμπίπτει στην ελεύθερη εξουσία της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων.

Όπως είναι ευνόητο, για την κεφαλαιοποίηση των ειδικού σκοπού αποθεματικών, που σχηματίστηκαν με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως, αρκεί μόνο απόφαση νεότερης τακτικής γενικής συνελεύσεως περί κεφαλαιοποίησής τους.

(β) Με την κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών επέρχεται αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

Απαιτείται, λοιπόν, απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων κατά τη μείζονα αυτής σύνθεση, αυξημένης απαρτίας και πλειοψηφίας (άρθρα 29 § 3 και 31 § 2 του ν. 2190/1920) ή δια απλής απαρτίας και πλειοψηφίας, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 13 του ν. 2190/1920. Περαιτέρω, η προκείμενη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου δυνατό να πραγματοποιηθεί με απόφαση μόνο του Δ.Σ. κατά τους όρους του άρθρου 13 του ν. 2190/1920. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις όμως, έχουμε τη γνώμη ότι απαιτείται απόφαση ή μεταγενέστερη έγκριση της τακτικής γενικής συνελεύσεως όχι για την αύξηση του κεφαλαίου, αλλά για την τροποποίηση του ήδη εγκριμένου από τη συνέλευση ισολογισμού.

Τονίζεται ότι, για την κεφαλαιοποίηση αποθεματικών, απαιτείται απόφαση τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων. Η έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων δεν μπορεί νόμιμα να αποφασίσει την κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών, γιατί η κεφαλαιοποίηση αυτή επιφέρει τροποποίηση του ισολογισμού, ο οποίος είχε καταστεί οριστικός με την έγκριση του από την τελευταία τακτική γενική συνέλευση. Στην περίπτωση, λοιπόν, που έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων ή το Δ.Σ. αποφασίσουν την κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών, πρέπει να επακολουθήσει έγκριση της κεφαλαιοποιήσεως από την αμέσως επόμενη τακτική γενική συνέλευση των μετόχων, ανεξάρτητα αν η έγκριση γίνει ρητά ή έμμεσα με την έγκριση του ισολογισμού της τελευταίας εταιρικής χρήσεως, στον οποίο ισολογισμό περιλαμβάνεται η κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών (βλ. και εγκύκλιο Υπ. Οικονομικών, πολ. 13/Ε 1058/288/31.1.1978).

(γ) Όπως είναι ευνόητο, πρέπει να τηρηθούν οι απαιτούμενες για κάθε αύξηση του κεφαλαίου προϋποθέσεις.

Εξάλλου, σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους αριθ. 150/1980, δεν απαιτείται εκτίμηση της Επιτροπής των Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του ν. 2190/1920.

Η κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών που είναι δεκτικά κεφαλαιοποίησης δυνατό να γίνει ή για ολόκληρο το ποσό του αποθεματικού ή για μέρος αυτού.

Σημειώνουμε ακόμη ότι η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου γίνεται είτε με την έκδοση νέων μετοχών, οι οποίες διανέμονται στους παλιούς μετόχους κατ' αναλογία των μετοχών τους, είτε με την αύξηση της ονομαστικής αξίας των παλιών μετοχών. Οι εταιρίες των οποίων το κεφάλαιο εκφράζεται με περιορισμένο αριθμό μετοχών, έχουν κάθε συμφέρον να αυξάνουν τον αριθμό των μετοχών τους, γιατί έτσι οι μετοχές γίνονται ευχερέστερα εμπορεύσιμες, με συνέπεια η επιχείρηση να μπορεί ευκολότερα να αντλεί κεφάλαια από την κεφαλαιαγορά. (Ηλιόκαυτος Ι. Δ., 2007)

3.2.3. Η ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ

Το ζήτημα της φορολογίας των κεφαλαιοποιούμενων αποθεματικών είναι από τα πιο επίμαχα θέματα της φορολογίας. Από πολλούς συγγραφείς διεθνούς κύρους υποστηρίζεται ότι, όταν μια εταιρία κεφαλαιοποιεί αποθεματικά, δε γεννάται θέμα επιβολής φόρου, γιατί ο μέτοχος δε γίνεται πλουσιότερος παίρνοντας περισσότερες μετοχές. Το δικαίωμα του επί της περιουσίας της επιχείρησης παραμένει το ίδιο, αφού οι παλιές μετοχές που κατείχε και οι νέες μετοχές που λαμβάνει αντικρίζουν την ίδια περιουσία και συνεπώς την ίδια αξία. Δεν υπάρχει, λοιπόν, στην εξεταζόμενη περίπτωση, εισόδημα για φορολογία.

Αντίθετα, κατ' άλλους, η πράξη της κεφαλαιοποίησης αναλύεται σε δύο επιμέρους πράξεις:

(α) τη διανομή των αποθεματικών στους μετόχους και

(β) την επανεισφορά των αποθεματικών από τους μετόχους προς την εταιρία.

Με την πρώτη πράξη μεταβιβάζονται τα ποσά από την περιουσία της εταιρίας προς το μέτοχο, η πράξη δε αυτή συνιστά διανομή, που πρέπει να υποβληθεί σε φορολογία.

Στην Ελληνική φορολογική νομοθεσία το παραπάνω επίμαχο ζήτημα θεωρείται λυμένο. Γιατί, σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του άρθρου 26 § 1 του ν.δ. 3323/1955, «το εισόδημα το προερχόμενον εξ αποθεματικών ανωνύμων εταιριών, οπωσδήποτε και οποτεδήποτε διανεμομένων ή κεφαλαιοποιουμένων... λογίζεται ως εισόδημα εκ κινητών αξιών». Δηλαδή, η κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ανωνύμων εταιριών αποτελεί για τους μετόχους είσπραξη μερίσματος, το οποίο αποτελεί εισόδημα από κινητές αξίες.(Σακέλλης Ε., Αναστασιάδης Ι., 1995)

3.3 ΔΙΑΝΟΜΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΟΧΟΥΣ

Για να γίνει διανομή αποθεματικού στους μετόχους, στα μέλη του Δ.Σ., στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων και λοιπούς δικαιούχους, πρέπει, από νομική άποψη, να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

3.3.1. ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΝΟΜΙΚΗ

1)Τα προς διανομή αποθεματικά πρέπει να είναι διανεμήσιμα, δηλ. να επιτρέπεται η διανομή αυτών στους μετόχους κ.λπ.. Διανεμήσιμα αποθεματικά είναι κυρίως τα καλούμενα ελεύθερα αποθεματικά, δηλ. εκείνα που σχηματίστηκαν με

ελεύθερη (μη υπαγορευόμενη από το νόμο ή το καταστατικό) απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως. Έτσι, δεν είναι δυνατή η διανομή των εξής αποθεματικών:

(α) Το τακτικό αποθεματικό, σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του άρθρου 44 § 3 του ν. 2190/1920, δεν είναι δυνατό να διανεμηθεί στους μετόχους, γιατί αποκλειστικός προορισμός του είναι η κάλυψη του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού κερδών και ζημιών.

Το πέρα, όμως, από το υποχρεωτικό όριο ποσό, που καθορίζεται από το νόμο ή το καταστατικό, είναι δυνατό να διανεμηθεί στους μετόχους. Είναι δυνατό μάλιστα, αν το καταστατικό θέτει υποχρεωτικό όριο μεγαλύτερο απ' εκείνο που θέτει ο νόμος (1/3 του μετοχικού κεφαλαίου), να τροποποιηθεί το καταστατικό και να μειωθεί το υποχρεωτικό όριο, ώστε να είναι δυνατή η διανομή του πέρα του νόμιμου ορίου ποσού.

(β) Το αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο δεν είναι δυνατό «να διατεθεί προς πληρωμή μερίσματος ή ποσοστών» (άρθρο 14 του ν. 2190/1920).

(γ) Τα καταστατικά αποθεματικά που δεν προορίζονται να διανεμηθούν στους μετόχους, αλλά έχουν άλλους ειδικούς προορισμούς, δεν είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο διανομής, εκτός αν προηγηθεί σχετική τροποποίηση του καταστατικού.

2) Πρέπει να ληφθεί απόφαση τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων περί διανομής του διανεμήσιμου αποθεματικού. Η έκτακτη γενική συνέλευση δεν μπορεί νόμιμα ν' αποφασίσει τη διανομή αποθεματικού, ακόμη κι αν παραστούν σ' αυτήν περισσότερες μετοχές απ' όσες παρέστησαν στην προηγούμενη τακτική γενική συνέλευση, όχι γιατί είναι μειωμένης δυνάμεως, αλλά γιατί η έκτακτη γενική συνέλευση συνέρχεται σε χρόνο που ο

ισολογισμός έχει ήδη, με την έγκριση του από την τακτική γενική συνέλευση, καταστεί οριστικός.

Έτσι αποφάνθηκε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, με την γνωμοδότηση του αριθ. 356/1976, σε σχετικό ερώτημα που του τέθηκε. Στη γνωμοδότηση αυτή, μεταξύ των άλλων, αναφέρονται και τα εξής:

«...Η έκτακτη Γενική Συνέλευση δεν είναι σε θέση νομίμως να αποφανθεί επί του ισολογισμού, να εγκρίνει ή να τον τροποποιήσει, όχι γιατί είναι μειωμένης δυνάμεως ή υποχρεωτικώς υποδεεστέρα από απόψεως εκπροσωπήσεως μετοχικού κεφαλαίου, αλλά διότι αυτή συνέρχεται κατά χρόνο κατά τον οποίο ο ισολογισμός έχει καταστεί οριστικός. Η μέριμνα του νομοθέτη να καταστήσει τον ισολογισμό οριστικό εντός εξαμήνου από τη λήξη της εταιρικής χρήσεως, αποκλειόμενης μετά ταύτα πάσης τροποποίησεως αυτού, εκτός των εξαιρετικών περιπτώσεων του άρθρ. 35β του ν. 2190/1920, ήταν επιβεβλημένη, αφού η περί ψηφίσεως του ισολογισμού απόφαση της Γενικής Συνελεύσεως είναι κατ' εξοχήν απόφαση δημιουργική εννόμων σχέσεων. Ο εγκριθείς ισολογισμός παρέχει στο κοινό την εικόνα της οικονομικής καταστάσεως της Ανώνυμου Εταιρείας, η οποία είτε είναι ευνοϊκή είτε δυσμενής, ασκεί άμεση επίδραση στη διαμόρφωση των τιμών των μετοχών. Αναμόρφωση ή τροποποίηση του ισολογισμού θα δημιουργήσει εξαπάτηση του κοινού και ευκαιρία κερδοσκοπίας εις βάρος των αποταμιευτών. Συμφώνως προς το περιεχόμενο του ψηφισθέντος ισολογισμού, η Ανώνυμος Εταιρεία υποχρεούται να υποβάλει δήλωση φόρου εισοδήματος, εντός τετραμήνου από της λήξεως της διαχειριστικής περιόδου, κατ' άρθρ. 11 του ν.δ. 3843/1958. Εν όψει, τέλος, του ψηφισθέντος Ισολογισμού, η Γενική Συνέλευση αποφαινεται περί απαλλαγής του Διοικητικού Συμβουλίου και των Ελεγκτών, έκτοτε δε τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου αποκτούν αξίωση προς χορήγηση της επί των καθαρών

κερδών αμοιβής των, κατ' άρθρ. 35 και 24 του ν. 2190/1920 (Ν.Σ.Κ. 1296/1970)...».

Γίνεται όμως δεκτό ότι, αν η απόφαση της έκτακτης γενικής συνελεύσεως περί διανομής των αποθεματικών εγκριθεί από την επόμενη τακτική γενική συνέλευση είτε ρητά είτε έμμεσα (με την έγκριση του ισολογισμού της τελευταίας χρήσεως στον οποίο περιλαμβάνεται η διανομή του μερίσματος), η έγκριση αυτή ισχύει ως επικύρωση της αποφάσεως της έκτακτης γενικής συνελεύσεως, η οποία έτσι νομιμοποιείται, όχι αναδρομικά, αλλά για το μέλλον. Σχετικά με το προκείμενο θέμα, το Υπουργείο Οικονομικών εξέδωσε την πολ. εγκύκλιο 13/Ε. 1058/288/31.1.1978, στην οποία αναφέρονται και τα εξής:

«... Η έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων δε δύναται νόμιμα να αποφασίσει για την τροποποίηση του ισολογισμού, καθόσον συνέρχεται κατά το χρόνο που αυτός έχει καταστεί πλέον οριστικός. Επομένως, η έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων δεν δύναται νόμιμα να αποφασίσει για διανομή στους μετόχους έκτακτου αποθεματικού προηγούμενων εταιρικών χρήσεων, εφόσον η διανομή αυτή συνεπάγεται τροποποίηση του ισολογισμού που έχει εγκριθεί και οριστικοποιηθεί από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων, η δε απόφαση αυτή βάσει του άρθρου 35α του Ν. 2190/1920 είναι άκυρη. Η ακυρότητα όμως αυτή δεν θεραπεύεται από την παράλειψη της διοικήσεως (άρθρ. 51 επ. του Ν. 2190/1920) προς επέμβαση και άρση της παρανομίας, καθόσον η διοίκηση κατά την άσκηση της εποπτείας δύναται να υποδείξει μόνο τα προσήκοντα μέτρα και δεν δύναται να απαγγείλει από την αιτία αυτήν ακυρότητα της αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως.

Στην περίπτωση όμως που θα επακολουθήσει έγκριση, από την επόμενη τακτική γενική συνέλευση των μετόχων, της αποφάσεως που λήφθηκε από την έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων για διανομή μερίσματος από έκτακτα

αποθεματικά, ανεξάρτητα αν η έγκριση γίνει ρητά ή έμμεσα με την έγκριση του ισολογισμού της τελευταίας εταιρικής χρήσεως στον οποίο περιλαμβάνεται η διανομή του μερίσματος αυτού, η έγκριση αυτή ισχύει σαν επικύρωση της αποφάσεως της έκτακτης γενικής συνελεύσεως. Συνεπώς η διανομή του έκτακτου αποθεματικού νομιμοποιείται από τη χρονολογία της επικυρώσεως της αποφάσεως της έκτακτης γενικής συνελεύσεως από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων. Η επικύρωση όμως αυτή δεν έχει αναδρομική ισχύ, καθόσον δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της εγκρίσεως που ορίζονται στο άρθρο 238 Α.Κ. (για χ' ανωτέρω σύμφωνη και η αριθ. 356/1976 γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Ν.Σ.Κ. και η αριθ. 649/1977 γνωμοδότηση του Α' τμήματος του Ν.Σ.Κ.)».

3.3.2 ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ

Από φορολογική άποψη, η κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών εξομοιώνεται με διανομή αυτών στους μετόχους, μέλη του Δ.Σ. κ.λπ. Τα φορολογικά, συνεπώς, θέματα που γεννώνται κατά τη διανομή των αποθεματικών είναι παρόμοια με αυτά που γεννώνται κατά την κεφαλαιοποίησή τους και τα οποία εξετάζονται αναλυτικά παρακάτω. Πολύ συνοπτικά παρεμβάλλονται εδώ τα ακόλουθα:

(α) Μετά τη φορολογική μεταρρύθμιση που επήλθε με το ν. 2065/1992, τα αποθεματικά που σχηματίζονται από κέρδη των χρήσεων που λήγουν από τις 30.6.1992 και εφεξής προέρχονται από φορολογημένα στο όνομα της εταιρίας κέρδη.

Οποτεδήποτε, συνεπώς, διανεμηθούν τα αποθεματικά αυτά δεν επιβάλλεται κανένας φόρος, ούτε στην εταιρία, ούτε στους μετόχους και λοιπούς δικαιούχους.

(β) Σε περίπτωση διανομής φορολογημένων στο όνομα της εταιρίας αποθεματικών που έχουν σχηματισθεί μέχρι της ημέρας καταθέσεως του ν.

2065/1992 στη Βουλή προς ψήφιση (12.5.1992) οποτεδήποτε και αν αυτή γίνει, υπόκεινται σε φορολογία με συντελεστή 3% επί του μικτού ποσού του αποθεματικού, χωρίς να επιστρέφεται ή να συμψηφίζεται ο φόρος εισοδήματος που καταβλήθηκε κατά το χρόνο που σχηματίστηκαν τα αποθεματικά (άρθρο 42 § 6 του ν. 2065/1992).

(γ) Σε περίπτωση διανομής αποθεματικών από έσοδα φορολογημένα κατά ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως (π.χ. από τόκους τραπεζικών καταθέσεων), το ποσό του διανεμόμενου αποθεματικού προστίθεται στα φορολογητέα κέρδη της χρήσεως που συντελείται η διανομή μετά την αναγωγή του ποσού αυτού σε μικτό με την προσθήκη του αναλογούντος φόρου.

Από το φόρο όμως αυτόν αφαιρείται ο αναλογών φόρος που παρακρατήθηκε από τα φορολογημένα κατά ειδικό τρόπο κέρδη κατά το σχηματισμό του αποθεματικού.

(δ) Σε περίπτωση διανομής οποιουδήποτε αφορολόγητου αποθεματικού ή εκπτώσεως αναπτυξιακών νόμων, ανεξάρτητα του χρόνου σχηματισμού τους, προστίθενται στα φορολογητέα κέρδη της εταιρίας και φορολογούνται με βάση τις διατάξεις του ν. 2065/1992, δηλαδή με συντελεστή 35%. (Σακέλλης Ε., Αναστασιάδης Ι., 1995)

3.4 ΔΙΑΝΟΜΗ Η ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΘΗΚΑΝ ΜΕΧΡΙ 29/6/1992

Με βάση τις διατάξεις του άρθ. 117 του Κ.Φ.Ε., οι οποίες διατάξεις δεν ισχύουν πλέον από 2/11/2001 καθότι καταργήθηκαν με την παράγραφο 35 και 36 του άρθ. 1 του Ν. 2954/2001 τα αδιανέμητα κέρδη που είχαν φορολογηθεί στο όνομα της εταιρείας με οποιονδήποτε συντελεστή φορολογίας εισοδήματος και

προέρχονται από κέρδη Ισολογισμών που έληξαν μέχρι και την 29^η Ιουνίου 1992, ημερομηνία εφαρμογής του Ν. 2065/92, αν διανεμηθούν με οποιαδήποτε μορφή ή κεφαλαιοποιηθούν, υπόκεινται σε φορολογία με συντελεστή 5%, μη επιστρεφόμενου ή συμψηφισμένου του φόρου εισοδήματος που είχε καταβληθεί κατά το χρόνο που προέκυψαν αυτά.

Εδώ πρέπει να τονισθεί ότι η διοίκηση του Υπ. Οικον. έκανε δεκτό το θέμα ότι στη σχετική με τη διανομή ή κεφαλαιοποίηση απόφαση της Γ.Σ. των μετόχων πρέπει να μνημονεύεται το ύψος του φορολογούμενου αποθεματικού που θα διανεμηθεί ή κεφαλαιοποιηθεί και τα κέρδη της χρήσης από τα οποία είχε προέλθει χωρίς να είναι υποχρεωτική η λήψη αυτών κατά χρονολογική σειρά σχηματισμού τους.

Ο φόρος αυτός καταβάλλεται εφάπαξ με την εμπρόθεσμη δήλωση που υποβάλλεται μέσα σε ένα μήνα από την έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, βαρύνει την εταιρεία και δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της (Εγκ. του Υπ. Οικον. 1047166/10364/Β0012/Πολ. 1142/24-4-1997) και επειδή δε αποτελεί εταιρικό βάρος θα πρέπει να εμφανίζεται στο Λογ. 88.08 «Φόρος εισοδήματος» (Ε.Σ.Υ.Λ. 241/1995). Με την καταβολή του φόρου αυτού εξαντλείται κάθε φορολογική υποχρέωση από το φόρο εισοδήματος τόσο της εταιρείας όσο και των δικαιούχων για τα κέρδη αυτά που κεφαλαιοποιήθηκαν ή διανεμήθηκαν.

Αντίθετα, αν τα αδιανέμητα κέρδη που προέρχονται από ισολογισμούς που κλείνουν μετά την πάνω ημερομηνία (29/6/92), όταν κεφαλαιοποιηθούν ή διανεμηθούν δεν υπόκειται σε σχετική φορολογία καθότι έχουν φορολογηθεί στο όνομα της εταιρείας και, κατά συνέπεια, έχει εξαντληθεί η φορολογική υποχρέωση των μετόχων.

Από την πλευρά όμως του Κ.Ν. 2190/20 η διανομή κερδών προηγούμενων χρήσεων, που είχαν μεταφερθεί σε λογαριασμούς « Έκτακτο Αποθεματικό» ή

«Υπόλοιπο Κερδών εις Νέο» αποτελεί τακτοποίηση των Ισολογισμών αυτών και μπορεί να γίνει μόνο με απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης, διότι ο σχηματισμός των εν λόγω αποθεματικών είχε αποφασισθεί από προηγούμενες Τακτικές Γενικές Συνελεύσεις που ενέκριναν τους Ισολογισμούς αυτούς και έχουν καταστεί πλέον οριστικοί.

Τέλος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθ. 35β παρ. 2 του Κ.Ν. 2190/20 για τους εγκεκριμένους Ισολογισμούς αυτούς που έχουν καταστεί οριστικοί αποκλείεται κάθε μεταγενέστερη τροποποίηση, εκτός αν το αρμόδιο Δικαστήριο αποφασίσει την ακύρωση της Συνέλευσης που ενέκρινε αυτούς, μετά από αίτηση των μετόχων που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου και αναφέρονται σε ενέργειες που είχαν ως αποτέλεσμα τη μη διανομή του πρώτου μερίσματος που ορίζεται από το καταστατικό.

Κατά συνέπεια η Έκτακτη Γενική Συνέλευση δεν μπορεί να αποφασίζει τη διάθεση κερδών προηγούμενων χρήσεων.

Αν όμως συμβεί αυτό, τότε η διανομή αυτή ισχυροποιείται με απόφαση που θα ληφθεί από την αμέσως επόμενη Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της εταιρείας (Γνωμ. Ολομέλειας Ν.Σ.Κ. 356/76 Τεύχος Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. 1/12/1976 και γνωμ. Α' Τμήματος Ν.Σ.Κ. 649/1977, Τεύχος Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. 1/12/1977).

Εξάλλου εδώ πρέπει να τονισθεί ότι στην περίπτωση που η Α.Ε. αποφασίσει να διανείμει από τα κέρδη παρελθουσών χρήσεων ένα μέρος στους μετόχους της τότε αυτή οφείλει, σύμφωνα με το άρθρο 44α παρ. 1 του Κ.Ν. 2190/20, να εξετάσει αν το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της καθίσταται κατώτερο από το Μετοχικό Κεφάλαιο και τα μη δυνάμενα να διανεμηθούν αποθεματικά (τακτικό ή καταστατικό), μετά δε να προβεί σε διανομή και μέχρι του ποσού, που να μην

υπάρχει η παραπάνω αναφερομένη υπέρβαση, καθότι υπάρχει σχετικός περιορισμός. (Σακέλλης Ε., Αναστασιάδης Ι., 1995)

3.5 ΔΙΑΝΟΜΗ Η ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 106 παρ. 5 του Κ.Φ.Ε. που παραπέμπουν στην παρ. 4 του εν λόγω άρθρου, τα αποθεματικά που προέρχονται από εισοδήματα που έχουν φορολογηθεί κατά ειδικό τρόπο, όπως αυτά είναι οι τόκοι καταθέσεων, οι τόκοι εντόκων γραμματίων και ομολόγων REPOS, φορολογούνται αυτοτελώς και δεν συναθροίζονται μετά τα λοιπά εισοδήματα της εταιρείας. Με τον τρόπο αυτό εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση της εταιρείας.

Σε περίπτωση όμως διανομής ή κεφαλαιοποίησης τους, αυτά φορολογούνται αυτοτελώς και δεν προστίθενται στα αποτελέσματα του Ισολογισμού κατά το χρόνο που γίνεται η διανομή ή κεφαλαιοποίηση, αφού πρώτα γίνει αναγωγή τους σε μεικτά με την προσθήκη του αναλογούντος φόρου εισοδήματος με τον ισχύοντα εκάστοτε φορολογικό συντελεστή 35% ή 40% κατά περίπτωση, στο όνομα της εταιρείας. Το ίδιο δε καθεστώς ισχύει σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 106 του Κ.Φ.Ε. και στα αποθεματικά που φορολογήθηκαν κατά ειδικό τρόπο, κατά το άρθ. 12 του Κ.Φ.Ε. όπως και στην περίπτωση διανομής αφορολογήτων αποθεματικών που έχουν δημιουργηθεί από αφορολόγητα έσοδα όπως είναι οι τόκοι από τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου παλαιών εκδόσεων, οι τόκοι καταθέσεων, τα αποθεματικά του άρθρου 10 του Α.Ν. 148/1967 κ.λπ. Εδώ πρέπει να τονισθεί, ότι σύμφωνα πάντα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 106 του Κ.Φ.Ε., ο παρακρατηθείς από τα παραπάνω αναφερόμενα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο εισοδήματα φόρος συμψηφίζεται με αυτόν που

αναλογεί στο νομικό πρόσωπο (Α.Ε.) για τα διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα αυτά αποθεματικά κέρδη.

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 106 του Κ.Φ.Ε. η κεφαλαιοποίηση ή η διανομή αποθεματικών που έχουν σχηματισθεί μέχρι 29.6.1992 από μερίσματα προερχόμενα από συμμετοχή σε άλλες ημεδαπές Α.Ε. δεν υπόκειται σε φορολογία και ούτε επιστρέφεται ο παρακρατηθείς φόρος μερισμάτων όπως συμβαίνει στην προηγούμενη περίπτωση. (Σακέλλης Ε., Αναστασιάδης Ι., 1995)

3.6 ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Σχετικά με τις λογιστικές εγγραφές των αδιανεμήτων καθαρών κερδών που προέρχονται από έσοδα απαλλασσόμενα της φορολογίας ή φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο ως και των καθαρών κερδών των τεχνικών και οικοδομικών επιχειρήσεων που υπερβαίνουν τα τεκμαρτά κέρδη, έχει εκδοθεί αφ' ενός μεν η υπ' αριθ. 1044770/Πολ. 1117/23.3.93 Απόφ. του υπ. Οικονομικών, αφετέρου δε η υπ' αριθ. 1122241/2246/Α 0012/Πολ. 1238/31.10.94 που αναφέρονται λεπτομερώς στον τρόπο υπολογισμού και απεικόνισης τους, στις οποίες μάλιστα παραπέμπουμε για περισσότερες λεπτομέρειες. Κατά τη διανομή αποθεματικών φορολογηθέντων κατ' ειδικό τρόπο, πρέπει να γίνονται οι παρακάτω αναφερόμενες εγγραφές. Για καλύτερη δε κατανόηση κρίνεται σκόπιμο να δοθούν παρακάτω οι λογιστικές εγγραφές κεφαλαιοποίησης αποθεματικού Ανώνυμης Εταιρείας εισηγμένης στο Χ.Α.Α. που προήλθε από τόκους προθεσμιακών καταθέσεων, ύψους 20.000.000 ευρώ, από τους οποίους τόκους έχει παρακρατηθεί φόρος εισοδήματος 15%, ύψους 3.000.000 ευρώ και οι οποίες εγγραφές αναλυτικά έχουν ως παρακάτω:

31/12/2001			
41	Αποθεματικά-διαφορές αναπρ. επιχ. επενδύσεων		
41.91	Αποθεματικά από έσοδα φορολογ. κατ' ειδικό τρόπο	20.000.000,00	
41.91.00	Αποθ. Τόκων προθεσμ. καταθέσεων		
88	Αποτελέσματα προς διάθεση		20.000.000,00
88.07	Λογαριασμός αποθεματικών προς διάθεση		
<i>Μεταφορά αποθεματικών χρήσης 2008 για κεφαλαιοποίηση</i>			
88	Αποτελέσματα προς διάθεση	7.000.000,00	
88.08	Φόρος εισοδήματος		
54	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη		7.000.000,00
54.07	Φόρος εισοδήματος		
<i>Αναλογών φόρος εισοδήματος κεφαλ. αποθεματικών</i>			
88	Αποτελέσματα προς διάθεση	20.000.000,00	
88.07	Λογαριασμός αποθεματικών προς διάθεση		
88	Αποτελέσματα προς διάθεση		7.000.000,00
88.08	Φόρος εισοδήματος		
88.99	Κέρδη προς διάθεση		13.000.000,00
<i>Εξαγωγή αποτελέσματος</i>			
88	Αποτελέσματα προς διάθεση	13.000.000,00	
88.99	Κέρδη προς διάθεση		
43	Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου		13.000.000,00
43.91	Αποθεματικά διατεθειμένα για αύξηση μετ. κεφαλαίου		
<i>Μεταφορά κερδών στα αποθεματικά</i>			
54	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	3.000.000,00	
54.07	Φόρος εισοδήματος		
33	Χρεώστες διάφοροι		3.000.000,00

33.13	Ελληνικό Δημόσιο, προκαταβλημένοι		
33.13.06	Παρακρατούμενοι φόροι εισοδήματος από τόκους		
<i>Συμψηφισμός παρακρατηθέντος φόρου εισοδήματος</i>			

Μετά τις παραπάνω εγγραφές και αφού εγκριθεί η κεφαλαιοποίηση αυτή από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρείας με την εξαιρετική απαρτία και πλειοψηφία που προβλέπει ο Κ.Ν. 2190/20, τότε γίνεται και η παρακάτω λογιστική εγγραφή για την ολοκλήρωση της κεφαλαιοποίησης, η οποία έχει ως εξής:

31/12/2001			
43	Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου	13.000.000,00	
43.91	Αποθεματικά διατεθειμένα για αύξηση κεφαλαίου		
43.91.00	Αποθεματικά τόκων προθ. καταθέσεων		
40	Κεφάλαιο		13.000.000,00
40	Καταβεβλ. μετοχ. κεφ. κοινών μετοχών		
<i>Κεφαλαιοποίηση αποθεματικού</i>			

(Σακέλλης Ε., 1980)

3.7 ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Σχετικά με το λογιστικό χειρισμό των αφορολόγητων αποθεματικών κεφαλαιοποιούνται παρατηρούνται τα εξής:

Τα ποσά που καταχωρούνταν στο Λογ. 43 «Ποσά προορισμένα για κεφαλαίου» μας το ορίζει το Γενικό ή Λογιστικό Σχέδιο παρ. 2.2.404. διατάξεις αυτές προκύπτει ότι η προς κεφαλαιοποίηση διαφορά αναπροσαρμογής αξίας ακινήτων του Λογ. 41.07 δεν συντρέχει λόγος να μεταφέρεται στον παραπάνω λογαριασμό κατά την προηγούμενη της κεφαλαιοποίησης χρήση.

Από τη φορολογική νομοθεσία η κεφαλαιοποίηση πραγματικών αποθεματικών, δηλαδή αποθεματικών προερχόμενων αποκλειστικά από μη διανεμηθέντα σε προηγούμενες χρήσεις λογιστικά (πραγματικά) κέρδη, εξομοιώνεται με διανομή μερίσματος στους μετόχους και αποτελεί εισόδημα από κινητές αξίες (άρθρο 25 παρ. 1 Ν. 2238/1995). Επομένως, και ο λογιστικός χειρισμός πρέπει να είναι ευθυγραμμισμένος με τις διατάξεις αυτές. Ειδικότερα, ο λογιστικός χειρισμός της κεφαλαιοποίησης αφορολόγητων αποθεματικών αναπτυξιακών, συνοψίζεται ως ακολούθως:

1. Μεταφορά του προς κεφαλαιοποίηση αποθεματικού, από τον οικείο υπολογαριασμό του 41, στην πίστωση του λογαριασμού 88.07 «λογαριασμός αποθεματικών προς διάθεση». Η μεταφορά αυτή γίνεται κατά το κλείσιμο του Ισολογισμού, προκειμένου να εγκριθεί η κεφαλαιοποίηση από την Τακτική Συνέλευση των μετόχων (όχι από έκτακτη Γ.Σ.) μαζί με την έγκριση του Ισολογισμού της χρήσης.
2. Ακολουθεί η λογιστική εγγραφή υπολογισμού του τυχόν αναλογούντος φόρου, όταν σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις επιβάλλεται φόρος (όπως π.χ. άρθρο 101 παρ. 2 Ν. 1892/1990), οπότε χρεώνεται ο λογαριασμός με πίστωση του λογαριασμού 54.07.
3. Ακολουθούν οι λογιστικές εγγραφές μεταφοράς του λογαριασμού 88.07 «Λογαριασμός αποθεματικών προς διάθεση» στην πίστωση του λογαριασμού 88.99 «Κέρδη προς διάθεση» και από αυτόν (τον 88.99) μεταφέρεται το προς

κεφαλαιοποίηση ποσό του αποθεματικού στην πίστωση του λογαριασμού 43.90 «αποθεματικά διατιθέμενα για αύξηση κεφαλαίου».

4. Μετά την έγκριση του Ισολογισμού από την Τακτική Γενική Συνέλευση και αφού πραγματοποιηθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 7β του Κωδ. Ν. 2190/1920 δημοσιότητα, διενεργούνται οι γνωστές λογιστικές εγγραφές αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου, με τη διαφοροποίηση ότι επειδή τα σχετικά ποσά την αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου δεν εισφέρονται (σε χρήμα ή σε είδος από τους μετόχους, αλλά λαμβάνονται από τα αποθεματικά, δύναται να χρησιμοποιείται ο λογαριασμός 33.04 «οφειλόμενο κεφάλαιο», καθώς και οι υπολογαριασμοί 40.02 και 40.03.

5. Όταν συντρέχει και η περίπτωση, μαζί με την κεφαλαιοποίηση του αποθεματικού, να γίνεται αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου και με καταβολή μετρητών από τους μετόχους (όπως π.χ. άρθρο 13 παρ. 1 Ν. 1473/184 ή προαιρετικά), τότε για την αύξηση αυτή διενεργούνται όλες οι γνωστές λογιστικές εγγραφές αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου με καταβολή μετρητών (Εγκ. υπ. Εθνικής Οικον. 8351/Λ.Σ. 2288/5 Ν. 241/95).(Ηλιόκαυτος Ι. Δ., 2007)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

4.1 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 1044770/10159/B0012/Πολ. 1117/23-3-93 Εγκ. του υπ. Οικονομικών, τα νομικά πρόσωπα υποχρεούνται να εμφανίζουν στα βιβλία τους σε ειδικούς λογαριασμούς αποθεματικών καθώς και στον πίνακα διάθεσης των αποτελεσμάτων τα καθαρά κέρδη που δεν διανέμονται σε κάθε χρήση και τα οποία προέρχονται από έσοδα απαλλασσόμενα της φορολογίας με βάση τις διατάξεις διαφόρων νόμων ή από έσοδα φορολογηθέντα ή προσδιορισθέντα κατά ειδικό τρόπο.

Τα έσοδα αυτά χωρίζονται σε δύο κατηγορίες και αναλυτικά έχουν ως εξής:

4.1.1 ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΣΕ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ ΜΕ ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΩΛΗΤΡΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν. 3220/2004 προστίθενται τρία εδάφια στην περ. ζ' της παρ. 3 του άρθρου 28 του Κ.Φ.Ε. Με τις νέες αυτές διατάξεις προβλέπεται, ότι η υπεραξία που προκύπτει από την πώληση ακινήτου επιχείρησης σε εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης (εταιρεία leasing), για το οποίο στη συνέχεια θα συναφθεί σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης μεταξύ της εταιρείας χρηματοδοτικής μίσθωσης και της πωλήτριας επιχείρησης (sale and lease back) από 1/1/2003 και μετά απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος. Η απαλλαγή παρέχεται με την προϋπόθεση ότι η υπεραξία θα εμφανισθεί σε ιδιαίτερο λογαριασμό αφορολόγητου αποθεματικού, το οποίο φορολογείται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 106 του Κ.Φ.Ε., σε περίπτωση

διανομής του ή διάλυσης της επιχείρησης. Για τον προσδιορισμό της υπεραξίας, ως τιμή πώλησης λαμβάνεται αυτή που ορίζεται στη σύμβαση.

Επισημαίνεται, ότι σε περίπτωση που η εταιρεία δεν εμφανίσει την πιο πάνω υπεραξία σε ειδικό λογαριασμό αφορολόγητου αποθεματικού, είτε λόγω μη επάρκειας των κερδών της είτε λόγω παράλειψης, ολόκληρο το ποσό της υπεραξίας ή το μέρος αυτής που δεν εμφανίσθηκε σε αποθεματικό υπόκειται σε Φορολογία με τις γενικές διατάξεις φορολογίας εισοδήματος στη χρήση που προέκυψε.

Επίσης, σε περίπτωση που διακόπτεται η σύμβαση μίσθωσης (leasing) ή υποκαθίσταται ο μισθωτής από νέο πρόσωπο, τότε αίρεται η χορηγηθείσα, σύμφωνα με τα πιο πάνω, απαλλαγή και η υπεραξία υπόκειται σε φορολογία με τις γενικές διατάξεις φορολογίας εισοδήματος στη χρήση που είχε προκύψει.

Όλα όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω δεν εφαρμόζονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου αυτής, για συμβάσεις αγοράς ακινήτων που συνάπτονται με εξωχώριες εταιρείες (offshore). Ως εξωχώριες δε εταιρείες νοούνται αυτές που έχουν την έδρα τους σε αλλοδαπή χώρα και με βάση τη νομοθεσία της οποίας, δραστηριοποιούνται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και απολαμβάνουν ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης. Ενδεικτική λίστα με τα κράτη που έχουν χαρακτηριστεί ως φορολογικοί παράδεισοι έχει γνωστοποιήσει το Υπ. Οικ. Και Οικον. με την υπ' αριθ. 1021764/10217/ . Β0012/ΠΟΛ. 1041/5.3.2003 εγκύκλιο Δ/γής του.(Καραγιάννης Δ., 1996 – 1997)

4.1.2 ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΟΥ ΑΡΘ. 22 ΤΟΥ Ν. 1828/89 ΑΠΟ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΕΝΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘ. 9 ΤΟΥ Ν. 2992/2002 ΓΙΑ ΚΕΡΔΗ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΜΕΧΡΙ 31/12/2004

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγρ. 7 του άρθ. 9 του Ν. 2992/2002 οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες ή εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, οι οποίες προέρχονται από μετασχηματισμό άλλων επιχειρήσεων με βάση τις ανωτέρω διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972 ή του Ν. 2166/1993, που ολοκληρώνεται μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2004, δικαιούνται, εφόσον υπάγονται στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του Ν. 2601/1998, να σχηματίζουν από τα αδιανέμητα κέρδη των χρήσεων 2002 έως 2005 (οικονομικών ετών 2003 έως 2006), το ειδικό αφορολόγητο αποθεματικό επενδύσεων, που ορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 22 του Ν. 1828/1989, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση τους με το άρθρο 20 του Ν. 1892/1990 και το άρθρο 4 του Ν. 2573/1999. Το αποθεματικό αυτό χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση νέων παραγωγικών επενδύσεων, οι οποίες θα αρχίσουν μέσα στα έτη 2003, 2004, 2005 και 2006 αντιστοίχως και θα ολοκληρωθούν μέσα σε μια τριετία από το σχηματισμό του αφορολόγητου αποθεματικού. Ως παραγωγικές επενδύσεις νοούνται οι επενδυτικές και λοιπές δαπάνες που αναφέρονται για κάθε κατηγορία δραστηριότητας στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του Ν. 2601/1998. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν εφαρμόζονται για τις εταιρείες που αναφέρονται στις περιπτώσεις π' και ρ' της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του Ν. 2601/1998.

Η παράγραφος 7 του εν λόγω άρθρου καταργήθηκε για τα κέρδη που προκύπτουν από Ισολογισμούς που κλείνουν από 1/1/2005 και μετά, με την παρ. 4 του άρθ. 23 του Ν. 3427/2005 και κατά συνέπεια δεν υπάρχει η δυνατότητα αυτή για μετασχηματισμό του εν λόγω αποθεματικού.

4.1.3 ΕΣΟΔΑ ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ, ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΑΥΤΩΝ

Τα έσοδα αυτά προέρχονται, από τόκους εντόκων Γραμματίων του Δημοσίου, τόκους καταθέσεων σε ξένο νόμισμα, τόκους Ομολογιακών δανείων κ.λπ. και εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση για την Α.Ε. Κατά την είσπραξή τους αυτά εμφανίζονται στον Κωδ. Λογ. 76.01 του Γ.Λ.Σ. και εφόσον δεν διανεμηθούν, τότε σύμφωνα με την εγκύκλιο διαταγή του υπ. Οικ. Της προηγούμενης παραγράφου, η Α.Ε. έχει υποχρέωση να τα εμφανίσει και στον Κωδ. Λογαριασμό του Ε.Λ.Σ. 41.90: «Αποθεματικά από απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα» και να παραμείνουν μέχρι να διανεμηθούν.

Κατά τη διανομή τους όμως, σύμφωνα με το άρθρο 106 του Κ.Φ.Ε. θα αναχθούν σε μεικτά με την προσθήκη του φόρου εισοδήματος και θα υπαχθούν σε φορολογία σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. (Σακέλλης Ε., Αναστασιάδης Ι., 1995)

4.1.4 ΈΣΟΔΑ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΕΝΤΑ ΚΑΤ' ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΑΥΤΩΝ ΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΕΝΤΟΣ ΦΟΡΟΥ

Τα έσοδα που προέρχονται από κέρδη φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης και επί των οποίων έχει γίνει κράτηση φόρου, ή από προερχόμενα από τόκους καταθέσεων (άρθ. 21 Ν. Η21/1991) ή από ωφέλεια από την εκχώρηση ή μεταβίβαση αυτοτελώς κάθε δικαιώματος το οποίο είναι συναφές με την άσκηση της επιχείρησης ή του επαγγέλματος, όπως της μίσθωσης, ή υπομίσθωσης ή του δικαιώματος προνομίου ή του διπλώματος ευρεσιτεχνίας και άλλων παρομοίων δικαιωμάτων κλπ. από τη μεταβίβαση εταιρικού μεριδίου ή ολόκληρης επιχείρησης, με τα άυλα στοιχεία αυτής, όπως

αέρας, επωνυμία, σήμα, προνόμια κ.λπ. (άρθ. 13 παρ. 1 του Κ.Φ.Ε.) παρακολουθούνται σε ειδικούς λογαριασμούς καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της επιχείρησης.

Έτσι τα έσοδα αυτά εμφανίζονται κατά την είσπραξη τους, με ολόκληρο το ποσό στον Κωδ. Λογ. 76.01 του Ε.Γ.Λ.Σ. και στο Λογ. 33.13 ο φόρος που παρακρατήθηκε για τα εν λόγω έσοδα, ενώ αν δεν διανεμηθούν τελικά μεταφέρονται στον Κωδ. Λογ. του Ε.Γ.Λ.Σ. 41.91: «Αποθεματικά από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο». Σε περίπτωση που τα παραπάνω έσοδα είναι μεγαλύτερα των κερδών του Ισολογισμού στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων θα εμφανισθεί ως αποθεματικό το ποσό που απομένει μετά την αφαίρεση, από τα κέρδη του Ισολογισμού, του φόρου εισοδήματος, των τυχόν κρατήσεων για σχηματισμό αποθεματικών (Τακτικό, αφορολόγητων εκπτώσεων, αναπτυξιακών νόμων κ.λπ.) των τυχόν διανεμομένων ποσών κ.λπ., ενώ εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι στην περίπτωση που τα έσοδα αυτά καλύπτουν ζημίες της τρέχουσας χρήσης και επομένως κατά τη διανομή δεν απομένουν ή αν απομείνει έστω ένα μέρος εξ αυτών, τότε ο παρακρατηθείς φόρος ή το μέρος αυτού που αναλογεί στα συμψηφιζόμενα έσοδα, μεταφέρεται από τους οικείους λογαριασμούς του 33.13 στο Λογ. 63.13 (Εγκ. Υπ. Οικ. 1015040/ 10064/Β 0012/Πολ 1059/ 1.3.96).

Ήδη τα έσοδα αυτά φορολογούνται πλέον με τις γενικές διατάξεις της φορολογίας εισοδήματος για τα νομικά πρόσωπα της παρ. 1 του άρθ. 101 του Κ.Φ.Ε. (Α.Ε., Ε.Π.Ε. κλπ.) (Αθρ. 13 παρ. 1 εδαφ. γ' και παρ. 2 του Κ.Φ.Ε.). (Σακέλλης Ε., Αναστασιάδης Ι., 1995)

4.2 ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΝΟΜΩΝ

4.2.1 ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ Ν.1262/82

Οι πραγματοποιηθείσες κατά τη διαχειριστική χρήση αφορολόγητες εκπτώσεις του Νόμου αυτού, φορολογούνται στο όνομα της Εταιρείας αν συμβούν τα εξής γεγονότα:

- α. Τα βιβλία της εταιρείας κριθούν ανειλικρινή,
- β. Πωληθούν τα πάγια στοιχεία της εταιρείας που αποτελούν νέες παραγωγικές επενδύσεις, πριν από την πενταετία, από το χρόνο της αγοράς τους και υπολογίσθηκαν γι' αυτά αφορολόγητες εκπτώσεις, εκτός εάν τα πάγια αυτά στοιχεία, αντικατασταθούν μέσα σε έξι μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής χρήσης που πωλήθηκαν, με νέα πάγια στοιχεία, ίσης τουλάχιστον αξίας, τα οποία συγκεντρώνουν βέβαια τις προϋποθέσεις της παραγωγικής επένδυσης που ορίζει ο νόμος.
- γ. Διάλυση της εταιρείας. (Καραγιάννης Δ. 1996 – 1997)

4.2.2 ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ Ν. 1892/90

Οι πραγματοποιηθείσες κατά τη διαχειριστική χρήση αφορολόγητες εκπτώσεις του Νόμου αυτού, φορολογούνται στο όνομα της εταιρείας αν συμβούν τα εξής γεγονότα:

- α. Τα βιβλία της εταιρείας αν κριθούν ανειλικρινή ή ανακριβή (Απόφ. υπ. Οικ. 1061410/10319/1991 Πολ. 1/10-1-92).

β. Πωληθούν τα πάγια στοιχεία της εταιρείας που αποτελούν νέες παραγωγικές επενδύσεις, πριν την πενταετία, από το χρόνο της αγοράς τους και υπολογίσθηκαν γι' αυτά αφορολόγητες εκπτώσεις, εκτός εάν τα πάγια αυτά στοιχεία αντικατασταθούν μέσα σε έξι μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής χρήσης που πωλήθηκαν με νέα πάγια στοιχεία ίσης τουλάχιστον αξίας, τα οποία στρώνουν, βέβαια, τις προϋποθέσεις της παραγωγικής επένδυσης, που ορίζει ο Νόμος.

γ. Διανομή αφορολόγητης έκπτωσης.

δ. Διάλυση της εταιρείας. (Καραγιάννης Δ. 1996 – 1997)

4.2.3 ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΤΟΥ Ν. 2601/98

Σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης ΙΙΙ της παρ. 11 του άρθρου 11 του Ν. 2601/98, το αφορολόγητο αποθεματικό που σχηματίστηκε με βάση τις διατάξεις του εν λόγω νόμου φορολογείται προστιθέμενο στα κέρδη της επιχείρησης στη διαχειριστική χρήση όταν συμβούν τα παρακάτω αναφερόμενα γεγονότα:

1. Πώληση πριν τη λήξη της 5ετίας από την αγορά των περιουσιακών στοιχείων ή διακοπή της λειτουργίας των περιουσιακών στοιχείων, αν πρόκειται για απόκτηση, της χρήσης αυτών με χρηματοδοτική μίσθωση και ακυρώθηκε η σχετική σύμβαση. Εκτός αν η επιχείρηση αντικαταστήσει τα πάγια στοιχεία μέσα σε έξι (6) μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου που έγινε η πώληση ή η διακοπή της χρηματοδοτικής μίσθωσης τους, με νέα πάγια στοιχεία ίσης τουλάχιστον αξίας, τα οποία συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις των πωληθέντων ή της διακοπείσης χρηματοδοτικής μίσθωσης στοιχείων.
2. Διανομή ή ανάληψη του δημιουργηθέντος αφορολόγητου αποθεματικού.
3. Διάλυση της εταιρείας.

4. Μη απόκτηση της κυριότητας του εξοπλισμού από την επιχείρηση κατά τη λήξη της χρηματοδοτικής μίσθωσης.

5. Μη ολοκλήρωση της επένδυσης ή μη απόκτηση της χρήσης του εξοπλισμού με χρηματοδοτική μίσθωση εντός της 5ετίας, όταν η επένδυση διαρκεί πέραν της μίας διαχειριστικής χρήσης (άρθρο 6 παρ. 27 εδάφ. γ του Ν. 2601/98).

Στην περίπτωση αυτή η επιχείρηση υποχρεούται να υποβάλει συμπληρωματική δήλωση φορολογίας εισοδήματος για κάθε οικονομικό έτος και για το μέρος των κερδών που απηλλάγησαν της φορολογίας, λόγω σχηματισμού του αφορολόγητου αποθεματικού κατά τη σχετική διαχειριστική χρήση.

Οι δηλώσεις αυτές θεωρούνται εκπρόθεσμες και υπόκεινται στις κυρώσεις του Ν. 2523/97.

Το συνολικό ποσό του φόρου μετά του προσθέτου, που οφείλεται με βάση τη δήλωση καταβάλλεται σε 5 ίσες μηνιαίες δόσεις, εκ των οποίων η πρώτη με την υποβολή της δήλωσης και οι λοιπές την τελευταία εργάσιμη ημέρα των 4 επόμενων μηνών από την υποβολή της δήλωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά το κλείσιμο της χρήσης η διοίκηση της επιχείρησης καλείται να αποφασίσει για τη διάθεση των κερδών της. Από τότε που τέθηκαν σε εφαρμογή τα Δ.Λ.Π. η διανομή των κερδών άρχισε να μεταβάλλεται. Οι ανώνυμες εταιρείες που είναι εισηγμένες στο Ελληνικό Χρηματιστήριο είναι υποχρεωμένες να εφαρμόζουν τα Δ.Λ.Π. Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημανθεί ότι τα Δ.Λ.Π. δεν ορίζουν τίποτα περί της διανομής των κερδών των οικονομικών μονάδων.

Συγκεκριμένα τα Δ.Λ.Π. προβλέπουν μόνο την απεικόνιση της διάθεσης των κερδών καθώς και της παρουσίασης των πληρωτέων μερισμάτων στις οικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, τα Δ.Λ.Π. υπαγορεύουν μια νέα κατάσταση, την Κατάσταση μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων, στην οποία παρουσιάζεται η διάθεση των κερδών της οικονομικής μονάδας. Αναλυτικότερα η Κατάσταση μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων αντικαθιστά τον Πίνακα διαθέσεως των Αποτελεσμάτων, ο οποίος εξακολουθεί να συντάσσεται από τις μη εισηγμένες ανώνυμες εταιρείες.

Τα Δ.Λ.Π. δεν αναιρούν τον Κ.Ν.2190/1920 ούτε τις οδηγίες που δόθηκαν κατά καιρούς από το Υπουργείο Οικονομικών, το ΕΣΥΛ κλπ. Ο Κ.Ν.2190/1920 εξακολουθεί να ισχύει και να επιβάλλει την τήρηση των διατάξεων του σε θέματα όπως τον περιορισμό του μερίσματος, τη σειρά της διάθεσης των κερδών και άλλα. Το σημαντικότερο θέμα που προκύπτει από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. είναι τα νέα λογιστικά κέρδη που προκύπτουν από τις διατάξεις και τις αρχές των Δ.Λ.Π..

Τέλος ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που προκαλούν τα Δ.Λ.Π. σε σχέση με τη διανομή των κερδών είναι η αποτίμηση των κερδών με διαφορετικό

τρόπο. Πιο συγκεκριμένα, όταν αποτιμώνται κάποια στοιχεία του Ενεργητικού με βάση τη μεγαλύτερη, σε σύγκριση με την αξία κτήσεως, εύλογη αξία τους, τότε προκύπτει ένα μη πραγματοποιημένο κέρδος το οποίο αν διανεμηθεί θα προκαλέσει σημαντικά προβλήματα στη ρευστότητα της επιχείρησης.

Τέλος με την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. επέρχονται σημαντικές μεταβολές στις εγγραφές διανομής κερδών.(Σακέλλης Ε., 2005)

5.2 Δ.Λ.Π. 12 - ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

5.2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Δ.Λ.Π. 12 «Φόροι Εισοδήματος» ασχολείται με την λογιστική πλευρά των φόρων εισοδήματος και αναλυτικότερα με τον τρόπο λογιστικής παρακολούθησης τόσο των τρεχουσών, όσο και των μελλοντικών συνεπειών που θα προκύψουν από:

- Τη μελλοντική ανάκτηση (ή διακανονισμό) της λογιστικής αξίας στοιχείων του Ενεργητικού (ή Υποχρεώσεων) που αναγνωρίζονται στον Ισολογισμό της επιχείρησης,
- Συναλλαγές και άλλα οικονομικά γεγονότα της τρέχουσας χρήσης που αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις.

Από τα άνω μπορεί εύκολα να γίνει σαφές πως το Δ.Λ.Π.12, υιοθετώντας τη μέθοδο των υποχρεώσεων καλύπτει τόσο την τρέχουσα, όσο και την αναβαλλόμενη φορολογία.

5.2.2 ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Ο τρέχων φόρος είναι ο φόρος που θα καταβληθεί εντέλει στο Ελληνικό Δημόσιο, σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες της φορολογικής νομοθεσίας. Ο τρέχων φόρος είναι ο φόρος που θα δηλωθεί στην ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος και υπολογίζεται επί των φορολογητέων κερδών που συνήθως διαφέρουν από τα λογιστικά κέρδη.

5.2.3 ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Δ.Λ.Π.12

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12 ισχύουν τα εξής για την τρέχουσα φορολογία:

- Το ποσό του τρέχοντος φόρου που δεν καταβλήθηκε και οφείλεται στο Δημόσιο απεικονίζεται στο σκέλος των υποχρεώσεων. Αν το ποσό που τελικά καταβλήθηκε στο Δημόσιο είναι μεγαλύτερο του οφειλόμενου φόρου τότε αναγνωρίζεται φορολογική απαίτηση,
- Το όφελος που σχετίζεται με μία φορολογική ζημιά, η οποία δύναται να μεταφερθεί αναδρομικά για την ανάκτηση του φόρου προηγούμενης χρήσης, πρέπει να αναγνωρίζεται ως απαίτηση, και
- Οι διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ της εκτίμησης του φόρου εισοδήματος προγενέστερων χρήσεων και του οριστικού φόρου που συμφωνείται με τις φορολογικές αρχές, θεωρούνται αλλαγές λογιστικών εκτιμήσεων και αναγνωρίζονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως της τρέχουσας περιόδου.

Ο τρέχων φόρος πρέπει να αποτιμάται με βάση την εκτίμηση της διοίκησης που έχει να καταβάλλει στις φορολογικές αρχές με την χρήση των ισχυόντων φορολογικών συντελεστών κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού.

5.2.4 ΔΙΑΦΟΡΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ

Πρέπει να καταστεί σαφές πως η έννοιες λογιστικό και φορολογητέο κέρδος δεν είναι ταυτόσημες. Πιο συγκεκριμένα, το λογιστικό αποτέλεσμα προσδιορίζεται με βάση τους κανόνες και της αρχές της λογιστικής ενώ το φορολογικό αποτέλεσμα με βάση τις ισχύουσες διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας. Τέτοιες περιπτώσεις, στην Ελλάδα, διαφοράς φορολογητέου και λογιστικού αποτελέσματος, προκύπτει επειδή πραγματοποιούνται στις οικονομικές μονάδες δαπάνες, όπως π.χ. πρόστιμα, έξοδα που δε συνοδεύονται από τα νόμιμα δικαιολογητικά κλπ., τα οποία έχουν εκπέσει από τα λογιστικά αποτελέσματα αλλά δεν αναγνωρίζονται από τον φορολογικό νομοθέτη.

Συνεπώς από τα άνω συμπεραίνεται πως συνήθως θα προκύπτουν διαφορές μεταξύ φορολογητέου και λογιστικού αποτελέσματος, οι οποίες διαφορές μπορούν επιμέρους να διακριθούν ως εξής:

- Μόνιμες ή οριστικές διαφορές, και
- Προσωρινές διαφορές.

5.2.5 ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Οι προσωρινές λογιστικές διαφορές είναι διαφορές που πρόκειται να αναστραφούν. Αυτές οι διαφορές αφορούν κονδύλια που ενώ επηρεάζουν το λογιστικό αποτέλεσμα της τρέχουσας χρήσης, θα διαμορφώσουν το φορολογικό αποτέλεσμα μίας επόμενης χρήσης.

Για περισσότερη κατανόηση της έννοιας των προσωρινών διαφορών πρέπει να εξηγηθούν οι παρακάτω έννοιες:

- Λογιστική Βάση. Λογιστική Βάση ενός περιουσιακού στοιχείου είναι η λογιστική αξία του στοιχείου που εμφανίζεται στον Ισολογισμό. Πιο

συγκεκριμένα, είναι η αξία με την οποία εμφανίζεται ένα περιουσιακό στοιχείο στα βιβλία της επιχείρησης.

- Φορολογική Βάση. Φορολογική Βάση ενός περιουσιακού στοιχείου είναι το ποσό που αποδίδεται σε αυτό το περιουσιακό στοιχείο για φορολογικούς σκοπούς.

Αναλυτικότερα, είναι η λογιστική αξία που αναγνώριζα ο φορολογικός νομοθέτης. Η φορολογική βάση μπορεί επιμέρους να διακριθεί σε:

- Φορολογική βάση ενός στοιχείου του Ενεργητικού. Η εν λόγω διαφορά είναι το ποσό που είναι εκπεστέο φορολογικά, από μελλοντικά φορολογητέα οικονομικά οφέλη τα οποία θα εισρεύσουν, όταν η επιχείρηση ανάκτησα τη λογιστική αξία του στοιχείου του Ενεργητικού. Στην περίπτωση που τα οικονομικά οφέλη δεν θα είναι φορολογητέα, τότε η φορολογική βάση του στοιχείου είναι ίση με τη λογιστική του αξία,
- Φορολογική βάση μίας υποχρέωσης. Αυτή η φορολογική βάση είναι η λογιστική αξία της υποχρέωσης, μείον κάθε εκπεστέο στοιχείο φορολογικά σε σχέση με αυτή την υποχρέωση σε μελλοντικές του χρήσεις. Στην περίπτωση εσόδου το οποίο εισπράττεται προκαταβολικά, η φορολογική βάση της προκύπτουσας υποχρέωσης είναι η λογιστική αξία της μείον κάθε ποσό του εσόδου που δεν θα είναι φορολογητέο σε μελλοντικές χρήσεις.

Ουσιαστικά, η φορολογική βάση ενός περιουσιακού στοιχείου είναι το ποσό που θα είναι εκπεστέο φορολογικά από φορολογητέο οικονομικά οφέλη που θα εισρεύσουν στην επιχείρησης, όταν αυτή ανακτήσει τη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου. Αν δεν υπάρχουν φορολογικά οφέλη τότε η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου ισούται με την λογιστική βάση.

Από τα άνω συνεπάγεται πως οι προσωρινές διαφορές είναι η διαφορά μεταξύ της λογιστικής και φορολογητέας βάσης. (Σακέλλης Ε., 2005)

Οι προσωρινές διαφορές μπορούν επιμέρους να διακριθούν σε

- Φορολογητέες προσωρινές διαφορές
- Εκπεστέες προσωρινές διαφορές.

Οι άνω προσωρινές διαφορές αναλύονται αμέσως παρακάτω.

5.2.5.1 ΕΚΠΕΣΤΕΕΣ

Αυτές οι διαφορές θα καταλήξουν σε ποσά που είναι εκπεστέα κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (ή ζημίας) των μελλοντικών χρήσεων, καθώς η λογιστική αξία του Ενεργητικού ή της Υποχρέωσης ανακτάται ή διακανονίζεται αντίστοιχα. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπεστέες προσωρινές διαφορές είναι οι διαφορές που θα μειώσουν το φόρο εισοδήματος μελλοντικών χρήσεων, όταν το ποσό των διαφορών αυτών εξαλειφθούν από τον Ισολογισμό, μεταφερόμενα στα Αποτελέσματα Χρήσεως ή κατά άλλο τρόπο διακανονιζόμενα.

Οι εκπεστέες προσωρινές διαφορές οφείλονται σε δραστηριότητες, από τις οποίες συνεπάγεται μεγαλύτερος τρέχον φόρος εισοδήματος και μικρότερος μελλοντικός φόρος, εξαιτίας της αναμενόμενης φορολογικής έκπτωσης στις μελλοντικές χρήσεις. Στην περίπτωση αυτή, αναγνωρίζεται η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση. Ειδικότερα, εκπεστέες προσωρινές διαφορές προκύπτουν αφενός όταν η λογιστική αξία ενός στοιχείου του Ενεργητικού είναι μικρότερη της φορολογικής βάσης του και αφετέρου όταν η λογιστική αξία της υποχρεώσεως είναι μεγαλύτερη της φορολογικής βάσης της.

Παραδείγματα εκπεστέων προσωρινών διαφορών έχουμε στα εξής γεγονότα:

- Όταν προκύπτουν μειωμένες φορολογικές αποσβέσεις σε σχέση με τις λογιστικές,

- Όταν διενεργούνται προβλέψεις για αποζημιώσεις αποχωρούντων, όπου οι εν λόγω αποσβέσεις καταχωρούνται κατά την διάρκεια απασχόλησης του εργαζομένου, όμως εκπίπτουν όταν καταβληθούν σε αυτόν,
- Όταν προκύπτει απομείωση της αξίας ενός πάγιου στοιχείου, όπου ο υπολογισμός της απόσβεσης γίνεται επί της μειωμένης λογιστικής αξίας έναντι της μεγαλύτερης φορολογητέας αξίας κ.λπ.

5.2.5.2 ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΕΣ

Οι φορολογητέες προσωρινές διαφορές είναι αυτές που θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (ή ζημίας) των μελλοντικών χρήσεων, καθώς η λογιστική αξία του στοιχείου του Ενεργητικού ή της υποχρέωσης ανακτάται ή διακανονίζεται. Πιο συγκεκριμένα, οι φορολογητέες προσωρινές διαφορές είναι οι διαφορές που θα υποβληθούν σε φόρο εισοδήματος όταν το ποσά των διαφορών αυτών εξαλειφθούν από τον Ισολογισμό, μεταφερόμενα στα Αποτελέσματα Χρήσεως ή κατά άλλο τρόπο διακανονιζόμενα. Εν ολίγοις οι φορολογητέες προσωρινές διαφορές είναι διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας και της φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων, που θα οδηγήσουν στο μέλλον σε πληρωμή υψηλότερων φόρων. Επιπρόσθετα, φορολογητέες προσωρινές διαφορές ενός στοιχείου του Ενεργητικού προκύπτει όταν η λογιστική αξία του εν λόγω στοιχείου είναι μεγαλύτερη από την φορολογική βάση, όπου τότε δημιουργούνται φορολογητέα ποσά στο μέλλον καθώς οι μελλοντικές φορολογικές αποσβέσεις είναι χαμηλότερες των λογιστικών αποσβέσεων.

Πολλές φορές οι φορολογητέες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από δραστηριότητες οι οποίες επηρεάζουν αφενός το λογιστικό αποτέλεσμα και άρα μειώνουν το τρέχον φόρο, αλλά αφετέρου και το φορολογητέο αποτέλεσμα της

επόμενης χρήσης με αποτέλεσμα να αυξάνεται η φορολογικές υποχρεώσεις των επόμενων χρήσεων.

Παραδείγματα όπου μπορούν να προκύψουν φορολογικές προσωρινές διαφορές είναι οι εξής:

- Κατά την πρώτη ενοποίηση, το κόστος εξαγοράς κατανέμεται στα επιμέρους στοιχεία του Ενεργητικού που αποκτήθηκαν και στις υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί, με βάση την εύλογη αξία τους, αλλά χωρίς καμία ισοδύναμη αναμόρφωση της φορολογικής βάσης των στοιχείων αυτών,
- Όταν προκύπτουν τόκοι προθεσμιακών καταθέσεων εισπρακτέων κατά την επόμενη χρήση. Συνεπώς τα έσοδα αυτά δεν φορολογούνται κατά την καταχώρησης, αλλά κατά την είσπραξη στην επόμενη χρήση και άρα προκύπτει μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση,
- Όταν αναπροσαρμόζεται η λογιστική αξία ενός στοιχείου του Ενεργητικού, ενώ η φορολογητέα αξία παραμένει αμετάβλητη,
- Όταν έχουμε μικρότερο συντελεστή λογιστικής απόσβεσης σε σχέση με τον συντελεστή απόσβεσης που αναγνωρίζει ο φορολογικός νομοθέτης κ.λπ. (Σακέλλης Ε., 2005)

5.2.6 ΜΟΝΙΜΕΣ Η ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Οι μόνιμες ή οριστικές λογιστικές διαφορές (permanent differences) είναι οι διαφορές που απορρέουν εκ του λόγου ότι:

- Ορισμένα ποσά λογιστικών εσόδων αναγνωρίζονται από την φορολογική νομοθεσία ως αφορολόγητα κατά τρόπο οριστικό (λ.χ. τα έσοδα από μερίσματα μετοχών), και
- Ορισμένα λογιστικά έξοδα δεν αναγνωρίζονται, κατά οριστικό τρόπο, από την φορολογική νομοθεσία, ως έξοδα εκπεστέα από τα ακαθάριστα έσοδα

της χρήσεως στην οποία πραγματοποιούνται, αλλά και από τα έσοδα της επόμενης χρήσεως. Οι άνω διαφορές δεν πρόκειται να επανορθωθούν σε επόμενες χρήσεις, διότι έχουν χαρακτηριστεί οριστικές.

5.3 ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

5.3.1 ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων», η Κατάσταση Μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων απεικονίζει:

- Είτε όλες τις μεταβολές των Ιδίων Κεφαλαίων,
- Είτε τις μεταβολές των Ιδίων Κεφαλαίων, εκτός από εκείνες που προκύπτουν από κεφαλαιακές πράξεις με τους μετόχους και από διανομές στους μετόχους.

Σύμφωνα με την §1 του άρθρου του Ν.2992/2002 τα Δ.Λ.Π. που εφαρμόζονται στην χώρα μας υποχρεώνουν την σύνταξη πέντε (5) οικονομικών καταστάσεων, μεταξύ αυτών και η Κατάσταση Μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων. Επιπρόσθετα οι διατάξεις της §2 του άρθρου 21 του Ν. 3148/2003 ορίζουν ότι «η Κατάσταση Ταμειακών Ροών και η Κατάσταση Μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων που συντάσσονται σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. καταχωρούνται στο Μητρώου Ανωνύμων Εταιριών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 β του ΚΝ. 2190/1920».

5.3.2 ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Είναι ευρέως γνωστό από την λογιστική ισότητα πως τα Ίδια Κεφάλαια ισούνται με το σύνολο του Ενεργητικού μετά την αφαίρεση του συνόλου των υποχρεώσεων. Στα Ίδια Κεφάλαια περιλαμβάνονται συνήθως οι εξής λογαριασμοί:

- Ø Μετοχικό Κεφάλαιο,
- Ø Διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο,
- Ø Αποθεματικά (φορολογημένα και αφορολόγητα),
- Ø Διαφορές αναπροσαρμογής αξίας στοιχείων ενεργητικού,
- Ø Συναλλαγματικές διαφορές από ενοποίηση θυγατρικών επιχειρήσεων του εξωτερικού,
- Ø Αποτελέσματα εις νέο, και
- Ø Δικαιώματα μειοψηφίας

5.3.3 ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Αναμφίβολα, από την παρακολούθηση των μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων διαφαίνεται η αύξηση ή η μείωση της Καθαρής Περιουσίας, που επήλθε κατά την διάρκεια της χρήσης. Συνεπώς, μια τέτοια κατάσταση η οποία απεικονίζει όλες τις μεταβολές της Καθαρής Περιουσίας είναι ένα σημαντικό εργαλείο στην λήψη των αποφάσεων των δυνητικών επενδυτών. Οι μεταβολές που προέρχονται από γεγονότα που μπορούν να διακριθούν στις εξής κατηγορίες:

- Σε κεφαλαιουχικές συναλλαγές της επιχείρησης με τους μετόχους της, δηλαδή:

-Στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου που επήλθε από πρόσθετες εισφορές των μετόχων,

-Στις καταβολές της επιχείρησης προς τους μετόχους για λόγους όπως η μείωση του μετοχικού κεφαλαίου ή η αγορά ιδίων μετοχών,

-Στις διανομές μερισμάτων στους μετόχους της, και στα κόστη που σχετίζονται άμεσα με τις προαναφερόμενες συναλλαγές.

- Σε έξοδα - έσοδα και κέρδη - ζημιές που μεταφέρονται πρώτα στα Αποτελέσματα Χρήσεως και έπειτα στην Καθαρή Θέση ή απευθείας στην Καθαρή Θέση.

Ένας άλλος λόγος που επιβάλλει την σύνταξη της Κατάστασης Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων είναι η απαίτηση που έχει το Δ.Λ.Π.1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων» για κάθε στοιχείο των εσόδων και των εξόδων να περιλαμβάνεται στο κέρδος ή τη ζημιά, εκτός αν κάποιο άλλο πρότυπο ορίζει διαφορετικά. Πιο συγκεκριμένα, πρότυπα που απαιτούν την καταχώρηση των μεταβολών στα Ίδια Κεφάλαια είναι τα εξής:

- Δ.Λ.Π. 8: Αλλαγής λογιστικής πολιτικής,
- Δ.Λ.Π. 12: Αναβαλλόμενη φορολογία που αναφέρεται σε ποσά που καταχωρήθηκαν απευθείας στην Καθαρή Θέση,
- Δ.Λ.Π. 16: Θετικές διαφορές προσαρμογής των ιδιοχρησιμοποιούμενων πάγιων στοιχείων στην εύλογη αξία τους,
- Δ.Λ.Π.21: Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από ενοποίηση θυγατρικών εξωτερικού,
- Δ.Λ.Π. 36: Απομείωση αξίας στοιχείων Ενεργητικού ή αξία των στοιχείων των οποίων είχε αναπροσαρμοστεί στο παρελθόν, καθώς και η αναστροφή ζημίας απομείωσης, και
- Δ.Λ.Π. 39: Διαφορά αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού που εντάσσονται στην κατηγορία «διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία».

Τέλος, οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να έχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα όλων των στοιχείων των εσόδων και των εξόδων της οικονομικής μονάδας ώστε να μπορούν να λαμβάνουν ορθές εκτιμήσεις για την περιουσιακή κατάσταση των οικονομικών μονάδων. Συνεπώς η Κατάσταση Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων εξυπηρετεί τον άνω σκοπό, διότι απεικονίζει όλα τα στοιχεία των εσόδων και εξόδων συμπεριλαμβανομένων και αυτών που καταχωρούνται απευθείας στα ίδια Κεφάλαια. (Σακέλλης Ε., 2005)

5.3.4 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων» η Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων πρέπει να απεικονίζει τις εξής πληροφορίες:

- Το κέρδος ή ζημία της περιόδου,
- Κάθε στοιχείο εσόδων και εξόδων, το οποίο καταχωρείται απευθείας στην Καθαρά Θέση,
- Το σύνολο εσόδων και εξόδων ταξινομημένα σε αυτά που αναλογούν στους μετόχους της μητρικής και στους μετόχους μειοψηφίας, και
- Για κάθε στοιχείο των Ιδίων Κεφαλαίων, τις επιδράσεις που επέφεραν οι μεταβολές στις λογιστικές πολιτικές και οι διορθώσεις λαθών που αναγνωρίζονται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 8.

Επιπρόσθετα, υπάρχουν πληροφορίες που η οικονομική μονάδα έχει την επιλογή να τις παρουσιάσει είτε στην Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων είτε στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις, οι οποίες είναι:

- Η αύξηση ή μείωση των μετοχικού κεφαλαίου από συναλλαγές με τους μετόχους καθώς και οι διανομές μερισμάτων προς αυτούς,

- Ø Το αρχικό υπόλοιπο του λογαριασμού «Αποτελεσμάτων εις νέο» καθώς οι κινήσεις του και το τελικό υπόλοιπο κατά την ημερομηνία κλεισίματος της χρήσεως,
- Ø Τα αρχικά και τελικά υπόλοιπα καθώς και οι κινήσεις όλων των αποθεματικών κατά την διάρκεια της χρήσεως. Σύμφωνα με τον Σακκέλη⁴ η Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων πρέπει να περιέχει τα αφορολόγητα αποθεματικά διακεκριμένα κατά αναπτυξιακό νόμο. (Σακέλλης Ε., 2005)

5.3.5 ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων μπορεί, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων» να παρουσιαστεί με πλήρη και συνοπτικό τρόπο.

Κατά τον συνοπτικό τρόπο σύνταξης απεικονίζονται συνήθως οι εξής λογαριασμοί που έχουν μεταβάλει την Καθαρή θέση της οικονομικής μονάδας:

- Ø Τις αυξήσεις (ή μειώσεις) του μετοχικού κεφαλαίου,
- Ø Τα διανεμηθέντα στους μετόχους μερίσματα,
- Ø Τα καθαρά εισοδήματα που καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση, και
- Ø Τις αγορές (ή πωλήσεις) ιδίων μετοχών.

Ο συνοπτικός τρόπος χρησιμοποιείται για σκοπούς δημοσίευσης στις πολιτικές και

---

⁴ Σακέλλης Ε., Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα Δ.Λ.Π. με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, Εκδόσεις Σακέλλη, Αθήνα 2005.

οικονομικές εφημερίδες.

Κατά τον πλήρη τρόπο παρουσίασης της Κατάστασης Μεταβολών Ιδίων κεφαλαίων απεικονίζονται με ιδιαίτερη στήλη κάθε στοιχείο της Καθαρής Θέσης, στην οποία γίνεται συμφωνία των υπολοίπων έναρξης και λήξης του στοιχείου.

Στην Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων απεικονίζονται συνήθως οι εξής λογαριασμοί:

∅ Λογαριασμός 40 «Μετοχικό Κεφάλαιο»,

∅ Λογαριασμός 41.00 «Καταβλημένη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο»,

∅ Λογαριασμός 42 «Αποτελέσματα εις νέο», και

∅ Λογαριασμός 41 «Αποθεματικά» και ειδικότερα:

- Λογαριασμός 41.02 «Τακτικό Αποθεματικό»,

- Λογαριασμός 41.03 «Αποθεματικά Καταστατικού»,

- Λογαριασμός 41.04 «Ειδικά Αποθεματικά»,

- Λογαριασμός 41.05 «Έκτακτα Αποθεματικά»,

- Λογαριασμός 41.08 «Αφορολόγητα Αποθεματικά Ειδικών Διατάξεων Νόμου»,

- Λογαριασμός 41.12 «Αξία ακινήτων παραχωρηθέντων δωρεάν»,

- Λογαριασμός 41.90 «Αποθεματικά από απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα»,

- Λογαριασμός 41.91 «Αποθεματικά από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο»,

και

- Λογαριασμός 41.92 «Αφορολόγητα κέρδη τεχνικών και οικοδομικών επιχειρήσεων».

Τέλος στην Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων δεν περιλαμβάνονται οι εξής λογαριασμοί του 41:

Ø Λογαριασμός 41.01 «Οφειλόμενη διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο»,

Ø Λογαριασμός 41.06 «Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας συμμετοχών και χρεογράφων»,

Ø Λογαριασμός 41.09 «Αποθεματικά για ίδιες μετοχές»,

Ø Λογαριασμός 41.10 «Επιχορηγήσεις πάγιων επενδύσεων», και

Ø Λογαριασμός 41.07 «Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοιπών περιουσιακών στοιχείων».

Τέλος στο προσάρτημα παραθέτουμε υποδείγματα πλήρους και συνοπτικής μορφής Κατάστασης Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων.

5.3.6 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΦΟΡΩΝ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ ΤΑ Δ.Λ.Π.

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π 1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων» σε ιδιαίτερα κονδύλια πρέπει να απεικονίζονται:

- Οι τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις, και
- Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις πρέπει να απεικονίζονται στον Ισολογισμό στα μη κυκλοφορούντα στοιχεία και στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις αντίστοιχα.

Οι φόροι έξοδα - έσοδα που αφορούν το κέρδος (ή ζημιά) από συνήθεις δραστηριότητες πρέπει να παρουσιάζονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως.

Οι δε φόροι έξοδα - έσοδα αποτελούνται από τα εξής συστατικά στοιχεία:

- Τον τρέχοντα φόρο έξοδο - έσοδο της χρήσεως
- Τον αναβαλλόμενο φόρο έξοδο - έσοδο, ο οποίος προκύπτει από την πίστωση (ή χρέωση) του λογαριασμού της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης(ή απαίτησης), και
- Τη διαφορά μεταξύ του ποσού που είχε αναγνωριστεί για φόρο εισοδήματος προηγούμενων χρήσεων και του φόρου που επιβλήθηκε τελικά από το Δημόσιο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αναλύοντας το σύνολο των κανόνων και των θεωρητικών στοιχείων που διέπουν την έννοια των αποθεματικών, έγινε μια προσπάθεια να κατανοηθούν τα βασικότερα σημεία τους, ώστε να έχουμε μια ολοκληρωμένη άποψη γι' αυτά. Επιπλέον, μέσα από την παρούσα εργασία προσπαθήσαμε να αντιληφθούμε τα πιο πρακτικά θέματα που πλαισιώνουν την έννοια των αποθεματικών, όπως για παράδειγμα το λογιστικό και φορολογικό χειρισμό τους.

Ένα σημείο που παρουσιάστηκε εκτενώς στην παρούσα εργασία, είναι οι διάφοροι τρόποι διάκρισης των αποθεματικών. Όπως είδαμε παραπάνω, στο δεύτερο μέρος της παρούσας εργασίας, υπάρχουν πολλοί τρόποι διάκρισης των αποθεματικών. Αναλόγως με το κριτήριο διαχωρισμού τους, τα αποθεματικά αποκτούν και διαφορετική ονομασία. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, κάθε ορισμός αναλύθηκε λεπτομερώς και με παράθεση παραδειγμάτων, ώστε να γίνει πλήρως κατανοητός στον αναγνώστη.

Στην παρούσα εργασία δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση σε μια συγκεκριμένη κατηγορία αποθεματικών, που είναι τα αφορολόγητα αποθεματικά. Δεν αναλύθηκαν μόνο οι διατάξεις που ισχύουν σήμερα για τα αφορολόγητα αποθεματικά, αλλά παρουσιάστηκαν οι προϋποθέσεις δημιουργίας αφορολόγητου αποθεματικού όλων των αναπτυξιακών νόμων που ίσχυαν κατά καιρούς. Έτσι, μπορέσαμε να παρακολουθήσουμε τη διαχρονική εξέλιξη των αφορολόγητων αποθεματικών καθώς και τις αλλαγές που έγιναν από τον ένα αναπτυξιακό νόμο στον άλλον. Επιπλέον αναλύθηκε ιδιαίτερα η διανομή και η κεφαλαιοποίηση των αφορολόγητων αποθεματικών καθώς και ο φορολογικός χειρισμός τους, όχι μόνο σήμερα αλλά διαχρονικά.

Άλλο ένα σημείο στο οποίο δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην εργασία αυτή, είναι τα αποθεματικά και, πολύ περισσότερο, η διανομή κερδών υπό το καθεστώς

των Δ.Λ.Π. Στο κεφάλαιο αυτό τονίστηκε ότι οι εισηγμένες εταιρείες που εφαρμόζουν τα Δ.Λ.Π. δεν καταργούν τον Ν.2190/1920 ούτε τις υπόλοιπες οδηγίες που ισχύουν για τη διανομή κερδών και τα αποθεματικά. Οι εταιρείες αυτές συνεχίζουν να τηρούν τους περιορισμούς του παραπάνω νόμου κατά τη διάθεση των κερδών. Αυτό που κάνουν τα Δ.Λ.Π. σε σχέση με τη διανομή των κερδών είναι η αποτίμηση των κερδών με διαφορετικό τρόπο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γρηγοράκος Θεόδωρος, Ανάλυση-Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου(Γενικής και Αναλυτικής Λογιστικής), 11η Έκδοση, Εκδόσεις Σακούλα, Αθήνα 2005.

Γρηγοράκος Θεόδωρος, Πρακτικό Βοήθημα Εφαρμογής του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου, 12η έκδοση, Εκδόσεις Σακούλα, Αθήνα 2005.

Δημητράκα Α., Πρακτικός Σύμβουλος Ανωνύμων Εταιρειών Τ.Β. – Έκδοση Γ, Εκδόσεις Σταμούλης, Φεβρουαριος 2008

Ηλιόκαυτος Ι. Δημήτριος, Πρακτικός οδηγός Ανωνύμων Εταιρειών, 12η Έκδοση, Εκδόσεις Ηλιόκαυτου Ε. & ΣΙΑ Ο.Ε., Αθήνα 2007.

Καραγιάννης Δημήτρης, Αφορολόγητα Αποθεματικά, Επιχορηγήσεις- Μετατάξεις, Μετατροπές- Συγχωνεύσεις, Λύσεις & Εκκαθαρίσεις Επιχειρήσεων στην πράξη, Α' έκδοση, Θεσσαλονίκη 1996-1997.

Μιχαλόπουλος Ν. Γεώργιος, Δίκαιο εταιρειών Α.Ε., Ε.Π.Ε., Προσωπικές, 8η Έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2007.

Σακέλλης Ε., Αναστασιάδης Ι., Φορολογία και διάθεση των κερδών και κίνητρα οικονομικής ανάπτυξης, Εκδόσεις Βρυκους, 1995.

Σακέλλης Ε., Τα αποθεματικά των Ανωνύμων Εταιρειών, Αθήνα, 1980.

Σακέλλης Ε., Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα Δ.Λ.Π.
με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, Εκδόσεις Σακέλλη, Αθήνα 2005.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

www.in.gr

www.kathimerini.gr

www.fle.gr

www.logistis.gr

www.e-forologia.gr

www.taxheaven.gr

dide.zak.sch.gr/nomoi/FEK/NOMOI/N1892-90%5B1%5D.doc